

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Manna Animæ Sev Exercitium Facile Simul Et Fructuosum
Illis, Qui Quoquo Modo Vacare Orationi Desiderant**

Segneri, Paolo

Dilingæ, 1699

December.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48281](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48281)

vit eorum, quæ trans mare sunt posita: & qui non videt longè, quo eat, non ab illa recedat, & ipsa illum perducat, ista S. Augustinus loquitur Tr. 2. in Jo. arque ista est ratio, ob quam Crux hodie facta est Sapiencia nostra. En gloriosum Apostolum Andream. non solum ad ejus conspe-

ctum gestiebat, & lætus eam salutabat, cum jubilo, sed etiam summâ cum securitate dicebat. Redde me Magistro meo, ut per te me suscipiat, qui per te meredemit. sciebat enim se de Cruce non posse aliud attingere litrus quàm suspiratum.

DECEMBER.

I.

Ante orationem prepara Animam tuam: & noli esse quasi homo, qui tentat DEUM. Eccl. 18. v. 22.

Considera duplicem esse modum tentandi DEUM, unum expressum, alterum Interpretativum. Expressus est, quando homo ex parte sua omittit facere, quod potest, non alio fine, quàm experiendi, quousque processura sit Misericordia, Potentia, vel Scientia Domini in eo adjuvando. Interpretativus est, quando homo ejusmodi experimentum verè pro fine non habet, sed sic agit, quasi re ipsa haberet. Quoposito, rarus omnino est, qui cum ad orationem se preparare committit, velit experiri, an DEUS nihilominus se ipsi sit communicaturus intentis, uti facit illi, qui se preparat. unde Ecclesiasticus hic non dixit: *Et noli tentare DEUM.* quæ est tentatio expressa. sed non pauci sunt, qui preparare se omittant, quasi sumere velint ejusmodi experimentum. Ideo dixit Ecclesiasticus: *Et noli esse quasi homo, qui tentat DEUM:* quæ est tentatio Interpretativa. & quid aliud agis, cum

absque preparatione ullâ ad orandum Divino conspectui te representas, nisi quod totum te fortunæ committis? at Deus vult, ut ex parte tua facias, qui quid pro virium tenuitate pores etiam in hoc negotio. Ideo non est, quod mireris, si in oratione sis aridus, dissipatus. culpa tua est, quia, cum tu quoque ad eam preparare te possis, prout faciunt boni DEI servi, id tamen facere negligis vel applicationis defectu, vel inertia quadam, & interim credis tamen fore, ut DEUS ostendat tibi vultum illum amabilem, quem alii tanta diligentia & preparationis impendio obtinent. an non istud genus est presumptionis plusquam ordinaria? imò defectus est religionis patet & reverentia, quia si Principi sit loquendum, bene prius expendis, quid dicere oporteat, quanto magis id faciendum esset, cum DEO loqui cogitas? *Ne temere quid loquaris coram DEO.* Eccl. 5. v. 1.

R. P. Pauli Segneri *Manna Anima*

Zzz zz

2. Co. 1

2. Considera Preparationem ejusmodi aliam esse remotam, aliam proximam. Preparatio remota est vita munda, & mortificata. *Munda*, quia per hanc disponitur intellectus instar speculi tersi ad recipiendam luminis copiam: *Mortificata* quia per istam disponitur voluntas instar vasis vacui ad percipiendas delicias spiritus, quas DEUS negat iis, qui non litant ipsi sensuum voluptates. Preparatio proxima est solitudo, & collectio animi, maxime verò certa designatio materiæ, quam pro utilitate tuâ sumis meditandam, prout Sancti docent. Ideo imprimis hoc loco dicit Sapiens: *Ante orationem prepara Animam tuam, & noli esse quasi homo, qui tentat DEUM.* Enimverò an non hoc est tentare DEUM orationem aggređi instar navis improvidæ, quæ sine clavo, sine ductore, sine gubernaculo ventorum arbitrio se permittit? quid si autem non aspiret aura, quid de te fiet? deinde quid vis? an ut ventus spiret, qui tibi pro loco & tempore sit accommodatus? hoc verò est obligare DEUM ad miracula manifesta. Considera ergo semper, quale sit debitum, quo maxime obstringeris, aut quis defectus, cui præcipue es obnoxius, & eò tuam dirige orationem. si forte putes te adeò perfectum, ut necesse non sit cogitare de perficiendo te ipso, imò & vitæ laxitate reformandâ, & excitando languore, o quantum falleris! *Non verearis usque ad mortem justificari*, dixit Ecclesiasticus, & pro documento quamprimum subjunxit: *Ante orationem prepara animam tuam*, ut intelli-

gas tã diu tempus esse preparandi te ad orationem, quam diu tempus est perficiendi.

3. Considera, quomodo videtur tibi possis continuò preparatus ad orationem. & ego respondeo, si tua est, non convenire monitum à Sapiens insinuatum hoc loco: nam qui preparatus jam est, sine dubio opus non habet, ut se prepararet. sed cave, ne iterum habeat, ac dicis. sunt nonnulli, quibus satis est in oratione se habere ut spires, & laxa, quin faciant quicquam, atque ad hoc genus orationis (scilicet?) facile est semper esse paratum. sed hoc tibi satis esse non debet, propositum esse debet exemplo Sanctorum facultates animi exercere ad oblationem Divinum. idcirco, nisi fuerit illorum numero paucorum, qui tunc semper actuatur amore DEI non habent tantum sed actu, certe preparatio prius est esca, quã illud exores, tunc colligis ad orandum. quippe sic oratio est actus mentis, ita manducatum est, eam non consistere in habita sed in actu. Nota igitur, quomodo attendere debeat preparatio, quæ ab Sapiens præscribit. eò usque, ut, cum ad orandum accedis, non videaris succedere ad tentandum DEUM, sicut videtur accedere ad tentandum DEUM, qui vult finem, & prius non ponit pauca illa media, quæ ponit ex parte sua, ut illum facilius consequatur. an verò putas te ponere hæc media, quando accedens ad DEUM tractaturus cum ipso negotium tunc grave, quale est salutis tue, profectus & perfectionis tue, id sigillatim prepara-

ditatus nones, quod ad finem adeo magnum ab ipso petendum est? Dices satis tibi esse, quod id petas generatim? sed non ita Christus JESUS te edocuit. *JESU Fili David miserere mei*, illi dixerat ita generatim cæcus ille Jerichūtinus. & Christus tamen eum invitavit, ut in particulari exponeret, quid vellet. *Quid vis, ut faciam tibi?* documentum dare voluit, ut SS. Patres notant, cupere se, ut cum fiducia illi exponamus necessitates nostras etiam singulares, *Domine, ut videam.*

4. Considera, quantumvis auspiciaturo orationem præfigendus sit finis, ad quem speciatim dirigantur cogitationes tuæ, exempli causâ vel extirpatio alicujus vitii, vel adeptio virtutis, vel generosa Christi imitatio, nihilominus non ita protus illi te alligari oportere, ut, si DEUS in decursu aliò te provehat, non illico eum liberè sequaris. Quid vult Sapiens, nisi, ut non sis homo tentans DEUM: *Noli esse*

quasi homo, qui tentat DEUM. Jam verò nauclerus ille non tentat DEUM, qui ut sibi de annona prospiciat, ad hunc vel illum portum aut regionem navim dirigit, deinde verò quia ventus ad alium propellit æquè bonum, vento se permittit. DEUM tentat, qui proram non dirigit ad ullam regionem vel portum, sed eò vult tendere, quò illum ventus impellet. Duo sunt igitur Extrema in proposita materia, unum est non præfigere ullum finem, cum ad orandum te accingis: Alterum est præfigere quidem sed lege tam rigida, ut illi etiam hæreas affixus. utrumque declinandum est. ceterum fieri potest, ut etsi te non præpares, aliquando oratio succedat bene. sed nescis, quantò succederet melius, si te præparasses. Medicinæ juvant nonnunquam etiam sumptæ casu. attamen salutare esse solent, quæ cum methodo sumuntur. *Disciplina Medici exaltabit caput illius.* Eccles. 38. v. 3.

II.

Fratres magis satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem, & electionem faciatis: hac enim facientes non peccabitis aliquando. 2. Petr. I. v. 10.

1. Considera, quàm sis demens, si quando à dæmone tentari te finas, ut tacitè dicas, quod solent nonnulli. Quid juvat tantopere pro salute mea laborare? si Deus me prædestinavit ad gloriam, salvus ero sine tanto impendio: si non prædestinavit, nec sic quidem consequar salu-

tem. hæc est insignis stultitia. quæro enim: si medicus vocatus in gravi morbo, qui te opprimit, tibi diceret: Domine, quid juvat fatigari sumendis tot pharmacis? si Deus vult sanum, convalesces, etsi eorum nihil sumas; si non vult, nec his quidem sumptis convalesces. si, inquam, ita tibi dice-

ZLL ZZ 2

ret

ret medicus, quid queso faceres? an forè discursum ejusmodi probares? certò rejiceres ut ineptum, stolidumque, & reponeres, si Deus statuisset tibi reddere salutem, judicandum simul statuisse eam reddere modo debito, hoc est, medicamentis congruis & convenientibus, ideo exigere prudentiam, ut ea sumas. Quare ergo non pari ratione in casu nostro discurre? undè longè magis? quia fieri potest, ut Deus decreverit aliquando te sanare etiam sine ullis medicamentis: sed fieri nequit, ut te unquam beate decreverit sine ullis bonis operibus. Probabile potius est, illum velle multa, & ardua, & aspera, & durissima, prout plerumque solet exigere: *Contendite intrare per angustam portam.* Luc. 13. v. 14. quare igitur ad ista, non generosè erigis animum? Ecce quid hoc loco tibi oneris S. Petrus imponat, dum dicit tibi, & in te omnibus, quotquot ad Paradisum aspirant: *Satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciatis.* Vult te concurrere bonis operibus ad reddendam certam prædestinationem tuam, non jam in causa sua, quæ est præordinatio Divina, sed in suo effectu, quia et si Deus te beate decreverit sine te; decrevit tamen te beate intervenientibus operibus, quæ facere in hunc finem oportebit. unde cum tu ipsa infelici sorte omittis, est sanè, cur vehementer dubites de prædestinatione tuâ. cum sine exceptione sit regula, ut, qui ea facere negligit, cælo non portatur: *si vis ad vitam ingredi serva mandata.*

2. Considera, te forè dictum intelligi non posse, quomodo Decretum Divinis certè aliquid definiti & constitutum sit, dum in tua salutem est potestare, ut ea fortiantur effectum, vel non fortiantur. Id verò quid potest? Difficultas ista non habet vim speculæ in salute Animæ potius, quam in recuperatione sanitatis, in conservatione vitæ, & in aliis quibuscumque eventibus à Deo circa personam tuam præfinitis, ut etiam à libero tuo dependeat arbitrio. Sicut ergo, quantumvis certus sis in iis, quæ juxta naturam sunt, id semper de te futurum, quod in cælo descriptum est, non ideo certis fumere medicamentis, ut valetudinem recuperes, cibum capere, ut vivas, certare, ut vineas, & c. tu referas ejusmodi bona, de iis tibi prospicere: ita, quantumvis non minùs certus sis in iis, quæ naturam sequuntur, nihil est omittendum bonæ voluntatis, ut cælo potiarius. *Satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciatis.* Decretum Divinum non minùs inmutabilia sunt in conspectu quàm altero: *Omnia, quæcumque voluit Dominus, fecit, in cælo & in terra.* In cælo, hoc est, in iis quæ superant naturam, in terra, hoc est, in iis quæ sunt juxta naturam. Ps. 114. v. 4. Quare ergo in uno casu dicitis, aliter non fiet: si cælum statuit, ut saltem consequar, certò consequar, sive faciam bona, sive facere contumax non dicis in altero, si cælum statuit, ut valetudinem consequar, certò consequar, sive sumiam medicamenta, &

numere omittam? hoc est bellè decipere se ipsum. *Nolite decipere animas vestras.* Jer. 37. v. 8.

3. Considera, quantumvis ad salutem necesse sit uniuersum facere opera bona, videri tamen posse necessarium non esse facere hoc vel illud sigillatim, sed solum esse necessarium in gratia decedere. unde assequi non potes, cum hoc loco S. Petrus, ut certam tibi reddat salutem tuam, non sit contentus dicere: *Agite, ut per bona opera certam vestram uocationem, & electionem faciat;* sed dicere maluerit: *saturate.* & ego respondeo, dum ille dicit *saturate*, & non dicit *Agite*, signum esse plus requiri ad salutem, quam opineris. Quis dixit tibi ad hunc finem solum esse necessarium uniuersum operari benè, & non hoc vel illud operari bonum in particulari, cum de rebus agitur præceptis? omnia per se sunt necessaria, quamuis accidere possit, ut Deus & hoc & illo, aliisque culpabiliter neglectis det tamen per suam clementiam spatium penitentiae ante mortem, itaque salutem consequaris. Sed quis de hoc securum te reddit? Quod si ergo certam uelis facere salutem tuam, & non è filo quasi suspendere uoculae unius: forsitan; nihil omittendum est eorum bonorum operum, quæ secundum se sunt necessaria ad vitam æternam, sed cuncta facienda. Ratio est, quia si Deus te prædestinavit ad salutem, non prædestinavit dumtaxat per opera bona sumpta generatim, sed per hæc & illa sigillatim, quæ præuidit à te executioni

danda. unde fit, ut si illa omittere contingat aliquando, Prædestinatio tua sit oppidò incerta: quia certum est, si in præfati statu delinquentis decederes, te damnatum iri, nec est certum te non in eo statu decessurum. Atque hoc est, quod uoluit indicare S. Petrus, quando, postquam dixerat: *saturate, ut per bona opera certam uestram uocationem, & electionem faciat;* mox addidit: *hec enim facientes* (id est, ad hunc finem reddendi certam uestram uocationem & electionem) *non peccabitis aliquando.* & quare ita quisque caveat à peccato (intellige peccatum proprium, & perfectum, quale est lethale) quare, inquam, ita caveat à peccato, ut nec semel quidem peccet? *Aliquando,* quia sciri nequit, quid deinde futurum sit. Peccatum est certum, Conuersio non est certa, atque adeò ecce neque certajam est salus.

4. Considera, ultra certitudinem, quam Prædestinatio tua à bonis operibus intrinsecus accipit, aliam esse aduenientem extrinsecus, quæ tibi ab his operibus nascitur, certitudinem non quidem Physicam, ut illa est, sed moralem, attamen maximam, quia inter signa Prædestinationis, quæ dari possunt; istud maximum est: nempe cura sollicita faciendi opera bona, quam possis, plurima. Ratio est, quia, quantumvis non initium bonorum sed finis solet coronari (*Non qui inceperit, sed qui perseverauerit usque in finem, hic saluus erit.*) nihilominus si in Divino obsequio te semper ostenderis fideliter magis & seruentem, Deus non deerit, quin

quin gratiâ suâ assistat tibi specialiter sub vitæ exitum, tæque coronet, cum plerumque permittere non solet, ut, qui diu fecit, quidquid potuit ad vivendum bene, sub finem deinde prævaricaretur miserè, & malè moriatur. *In timore Domini esto totâ die: quia habebis spem in novissimo, & præstolatio tua non auferetur.* Prov. 23. v. 17. Et en, quid insuper hic velit insinuare tibi Apostolus, cum dicit: *Satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciatis.* Vult, ut studeas consequi certitudinem prædestinationis tuæ inter morales summam, qualis est, quæ dependet à bonis operibus maximè abundanter & ultra debitum factis, ad quæ secundùm aliquos alludit hoc loco, dum non solum ait: *satagite, sed satagite magis*, hoc est, magis, quàm necesse sit: cum sit præter morem Dei, ut liberalitate se vinci

patiat, sed potius se demonstrare parcum erga parcos, ita largum & liberalem erga liberales. *Retribuet enim Dominus secundum Iustitiam meam.* Pl. 27. v. 26. Itaque non sufficit tibi solum subinde facere boni aliquid, hoc enim est commune etiam Reprobis, fac multum, & in dies amplius, hoc enim istorum non est proprium, sed Prædestinatorum, & eorum quidem, qui ex his sunt maximè manifesti. Unde si nôsse velis, te non solum esse inter eos, qui sunt vocati ad gloriam, sed electi, vide quàm sis sollicitus quotidie operandi bene. si multum facias boni, certus esto, te favore Dei perseveraturum, ut non pecces aliquando, graviter, iniquum. *Alia satagite, ut per bona operacum vestram vocationem & electionem faciatis, hæc enim facientes non perdetis aliquando.*

III.

S. Franciscus Xaverius Indiarum Apostolus.

Sicut sagitta in manu potentis, ita filij Excussorum. Pl. 126. v. 4.

CONSIDERA filios excussorum hic dici ex communi sensu sacrorum Interpretum, omnes Justos, sed speciatim magnanimos Apostolorum successores. Omnes Justi sine dubio sunt filij excussorum, quia omnes pro Patribus suis Apostolos agnoscunt, quibus tribuitur titulus tam speciosus, quem audisti, quia duplici sensu illis convenit Activo scilicet & Passivo. Convenit Activo, quia, ut fideliter Christum sequerentur, excusserunt à

se non solum jugum Mundi, sed omnem ejus amorem & affectum, & curant quid ad hunc ullâ ratione permoveretur adeo ut nec pulverem vellet recantare pedibus, siquidem ille viveret, ut ipsius, inimicus Christi. Et magis convenit sensu Passivo, quia Apostoli sunt excussi ab omnibus per innumeratas persecutiones, rejecti, repulsi, calceati velut in cribro grana tritici, & utroque hoc sensu Justo omnes vocantur filij Excussorum, hoc est, filij coram, &

fuerunt Excussores, & filij eorum, qui fuerunt excussi. quia ab Apostolis Deo sunt geniti. In Christo IESU per Evangelium ego vos genui. 1. Cor. 4. v. 45. sed magis eorum filij vocantur magnanimi illorum successores, quia in hoc ipso eos imitari studuerunt, ut à se excuterent, quidquid habebant de mundo, quò melius possent animas reducere ad Christum, & ut pariter à mundo excuti sese paterentur. an talis tu es? Te ipsum interroga, & videbis, quam forte procul abis à titulo tam glorioso.

2. Considera, quomodo de hisce illis nobilioribus Apostolorum, hoc est, eorum successoribus in grandi officio reducendi animas ad Christum, hic vaticinetur Pfalter Regius, eos forte quasi totidem sagittas in manu validi sagittarij, hoc est, in manu Christi. quia ad unicum illius nutum, vel ejus Vicarij, prodigiosa celeritate erant deferendi usque ad ultimos Mundi limites: sicut sagitta in manu potentis, ita filij Excussorum. nec solum futuri erant agiles ad volandum, sed ad eundem recti, ad aggrediendum generosi, ad penetrandum instar sagittarum, durissima quævis corda profundi. Verùm si ullus istorum hominum dici potest fuisse ejusmodi sagitta, certè is est magnus ille sanctus, cujus hodie specialiquodam affectu veneramur memoriam, Franciscus Xaverius, qui filius extitit Apostolorum tam genuinus per excellam eorum imitationem, ut non solum meritis sit nomen viri Apostolici cum multis aliis, sed Apostoli. Tu si quem ejus amorem profiteris,

ejus exemplo discas, ut etiam esse velis, quatum status tui ratio permittit, quasi sagitta in manu Domini tui, hoc est, JESU Christi, sagitta in manu potentis, ut cum nihil ipse possis, ille pariter te utatur ad libitum.

3. Considera, quomodo S. Franciscus Xaverius fuerit sagitta agilis ad volandum. Vix cognoverat voluntatem Domini ipsi declaratam per os Ignacij Patriarchæ sui, quamprimum non sumptis ad iter nisi unâ tunicâ, sacro Codice, & Breviario, quò promprior esset ad volatum, Româ abiit Olyssiponem, olyssipone Goam, Goâ ad Moluccas, hinc ad Melindas, Manavares, Malacenses, & tot alias gentes hæctenus ignotas Japonis, & Indiarum, ut decem annis duntaxat peragraverit plusquam centena millia miliarium, tantum, inquam, itineris confecit, quantum sufficeret ad circumdandum plusquam quater universum terrarum orbem. an putas ergo, si decem annis tantum præstitit, eum multas consumpsisse horas vanis commerciis, somno, voluptatibus, otio, uti tu facis? ò quam diversus es ab ejusmodi sagitta, dum adeo propriis adhaeres commoditatibus, ut non audeas pro obsequio Divino deserere illam tuam Patriam, Civitatem, Rempubicam, Domum, ubi videris majore tuo comodo versari! dic sanè DEO ad imitationem Sancti hujus gloriosi te quoque velle vivere abstractum ab omnibus. *Ecce ego mitte me. Isa. 6. v. 8. dic, ut te mittat, quò vult. Iace sagittam. 4. Reg. 13. v. 17. quia sagittarij est dis-*

sponsione.

sponere de sagitta & non sagittæ dis-
ponere de sagittario.

4. Considera, quomodo sagitta non
solum mirâ celeritate eò properet, quò
dirigitur, sed & rectitudine summâ.
Non est periculum vel minimum de-
flectendi à tramite, imò videretur
quasi oculata ad perspicendum sco-
pum, adeò rectâ ad eum tendit. Ita
fecit S. Franciscus Xaverius. semper
habuit præfixam oculis conversionem
genium, quæ erat scopus, ad quem
sciebat se ad Indos usque destinatum.
Unde ad eum etiam tantâ rectitudine
collinavit, ut nunquam dimitteret è
conspectu. nec divertere quidem per-
viam voluit paucis militaribus in pa-
triam suam, ut præsentis decrepitam
matrem recrearet. & hoc tamen fecit,
cum ab uno mundo, ut sic loquar,
transiret ad alium. Cogita proinde,
an ab aliis affectibus minus probis, ut
avaritiæ, superbiæ, ambitionis, vani-
tatis se transversum agi sit passus, ut à
cursu suo declinaret. Hæc est, quòd,
pro solatio spiritus plerumque solebat
incedere nudis pedibus, etiam per spi-
nas, sequæ demittebat, ut in itineribus
suis cuicumque sociorum famularetur
instar vilissimi servuli, in triremibus, in
hospitiis, in hospitalibus, ipsisque sta-
bulis, si aliud posceret conversio ani-
marum, non recusaret sustinere lega-
tiones amplissimas, admittere occur-
sus, divertoria, comitatus, & aula ob-
sequia etiam magnifica, sed tantâ vo-
luntatis abstractione, ut ab illis lætior
quàm unquam antea ad vilia sua offi-
cia rediret, siebaturque doctus cum do-

ctis, idiota cum rudibus, infirmus cum
infirmis, mæstus, cum mæstis, imò
quando lusor cum lusoribus, tunc
fuit rectitudo progressus. namque
suam quasi vitæ gloriam, sed Divini-
tate tu agis? o quantum in te potest
tui ipsius amor! Ille est, quare mo-
veritum agit, quò minus recte procedat
in omnibus. Procede militæ sagittæ
*Tanquam sagitta emissa in lucem des-
tinatam.* Sap. 5. v. 12. Procede recti-
mo ad scopum tuum volata.

5. Considera, si sagittam flecti
potenti manu vibratam, non debet
deri oculatam ad prospiciendum sco-
pum, quem petit, sed etiam cogitans
ad perumpendum quodcumque ob-
staculum, quod possit occurrere, ob-
ludique superandum, alio procedat
generosè. Ita fecit S. Franciscus Xa-
verius. En, quæ fuerit ejus genero-
sitas, non terruit eum Oceanus, portus
navigationes hodie dum formidabiles,
tunc verò temporis viæ perterritæ,
quæ rupes? qui gurgites? quæ fossæ?
qui torrentes? quæ frigora? quæ ce-
lores? quæ climata illi maligna? nihil
horum timuit. Erant inanimati, qui
illum retinere nitebantur ab insula
terribilis Insule Maurorum. & tamen
ipse proficisci voluit nec intubi-
to quidem contra venire tempore,
quæ illi certissima prælagerebantur. Le-
pius inter insectos lucæ petulenti-
tem à fronte aggressus est, nec rever-
batur, cum eam frequenter obvia ha-
buit eum his, qui ad eum lapidandum
magno numero venerant. Dicere
sufficiat, quòd in ipsas Simas tendit in-
gressus.

gressum : & quamvis Regnum illud
vultissimum tot montibus clauderetur
& muris , qui omnibus fecerant im-
penetrabile , in ejus tamen limine ex-
tinguitus est. hæc est generositas in ob-
sequio Divino. Itane tu agis? O quam
facile te potius retro agi permittis à
quovis obstaculo minimo , quod oc-
currit. *Sagitta Ionathæ nunquam redijt
retorsum.* 2. Reg. 1. v. 22.

6. Considera , laudes istas omnes ,
quod tantâ velocitate rectitudine &
generositate procedat , nihil profutu-
ras sagittæ , si denique eò non altè pe-
netraret , quod destinatur : hic quippe
est finis illam adhibendi in prælijs , ut
violenter trajiciat hostes etiam eminus ,
& sigillatim. Quis dubitet S. Fran-
ciscum Xaverium istâ fuisse præditum
violentiâ , sed innocentiâ , in gradu et-
iam supremo? *Violenta sagitta mea abs-
que ullo peccato.* Job. 34. v. 6. pro argu-
mento sufficiat indicare numerum , &
qualitatem eorum , quos ille prædican-
do convertit. si numerum spectes , suâ
manu plusquam duodecies centena
millia Idololatrarum sacro fonte ab-
luit. Hinc igitur collige , quot alienâ
manu jussit baptizari , ut tempus
haberet majora faciendi lucra animarû
Sagittæ tuæ acutæ : Populû sub te cadent.
Pl. 44. v. 6. si qualitatem spectes , fu-
erunt omnis generis homines etiam
maximè Barbari. qualem igitur fuisse
necesse est , illam Domini sagittam ,
quæ corda illa lapidea potius quàm
carnea penetravit? sed ita est. *Sagitta
ejus quasi Viri fortis interfectoris , non
revertetur vacua.* Ierm. 50. v. 9. *Quin-
R. P. Pauli Segneri Manna Anima.*

que coronati Reges cesserunt hac con-
fixi sagitta , & diademata sua posu-
erunt ad pedes Francisci , ut ab ejus
manu sacri referrent Baptismatis lava-
crum. Id verò , quod plurimum de-
monstrat hujus vim sagittæ , erat no-
tabile discrimen , quod inter Conver-
sos à S. Francisco Xaverio & conversos
ab aliis intercessit , tantum illi præ aliis
ostendebant fidei & fortitudinis in ser-
vandis promissis , quibus se Deo in
Baptismo obstrinxerant. nonne signum
hoc est altè in ipsorum animos pene-
trasse sagittam? *Sagittæ tuæ infixæ sunt
mibi.* Pl. 37. v. 3. sed hoc mirum esse
non debet , cum ille ad conversionem
populorum non solâ usus sit voce , sed
mille industrijs , quas illi ardor Spiri-
tûs flagrantissimus suggessit. Tu qua
polles vi penetrandi animas , quas for-
tè studes aliquando reducere ad De-
um? *Sagittæ parvulorum factæ sunt pla-
gæ eorum.* Pl. 63. v. 8. quare? quia non
fuit te prius possideri à brachio Do-
mini , uti par esset , ut deinde proficias ,
& altas in alijs dehis plagas.

7. Considera sagittam , si rite
advertis , non habere insitam sibi vim
aut velociter , aut rectè , aut fortiter ,
aut violenter penetrandi , rotam habet
à brachio jacentis. unde dicitur : *Sagit-
tæ potentis acutæ.* Pl. 119. v. 4. fac sagit-
tam debili brachio vibrari. qualiscun-
que sit , semper erit obrusa. Tunc est
acuta , cum forti brachio vibratur.
Ad eò enim tunc penetrat ad incima fe-
rienda viscera , ut carbonis ardentis
ingerere videatur. *Sagittæ potentis acutæ
cum carbonibus desolatorijs.* Idem circa

Aaa asa nos

nos accidit. nobis ipsis nihil possumus ad feriendam corda, omnis nostra virtus à Deo est, eo solum discrimine inter sagittas illas è ferro vel chalybe, & nos homines, quibus Deus vult uti quasi sagittis: quod illæ non possint ullo modo repugnare brachio jaculantis, sed juxta impulsum, quem acceperunt, dum avolabant ab arcu, necesse sit eas procedere veloces, rectas, fortes, violentas ad quidlibet feriendum, non ita nos. Possumus enim verò nimium quantum resistere forti illi brachio, quod utitur nobis, quia sagittæ sumus liberæ. & ideo mirum non est, si conringat nos fieri quasi sagittas vibratas à parvulo. *Sagitta parvulorum.* Ratio est, quia non permittimus, ut Deus

disponat de nobis pro arbitrij potestate. S. Franciscus Xaverius se penitus permittit dextræ Divinæ, nec solum non resistit, sed vel maxime securus est: gentem impulsam, quem receperat Domino, cum illi expediret ad Indias, & idcirco tantum etiam præfinit à Dei Gloriam. *Sagitta fuit in manu potentis*, hoc est, sagitta, que nihil omnino facere per se ipsam voluit, sed totius se permittit gubernari à Deo, sine ullâ exceptione, etsi in ejus servituta esset immolanda. Tu es *sagitta manu potentis*, sed forte non es in manu potentis, quia non sinis te liberè adhiberi à Deo ad ipsius intuitum, ut illi maxime placeat.

IV.

Quantum glorificavit se, & in delicijs fuit, tantum datur illi tormentum, & luctum. Apoc. 18. v. 7.

1. **C**onsidera, duos esse quasi fontes omnium peccatorum in homine corrupto. Irascibilem, & Concupiscibilem. Concupiscibilis facit, ut homo contempto dictamine rationis tendat ad appetendas inordinatè proprias voluptates. Irascibilis facit, ut tendat ad appetendam propriam excellentiam. Ad Irascibilem potissimum referuntur peccata spiritualia, ad Concupiscibilem carnalia. Concupiscibilis facit, ut homo contra legem trahi se sinat ad amandas res creatas. Irascibilis facit, ut pro amore rerum creatarum quasi perduellis tergum

Deo vertat, qui eum prohibet. Hoc est, quod geminis his fontibus omnium peccatorum in Inferno respondent totidem fontes omnium peccatorum, atque adeò bifariam dividuntur. Unum scilicet, & sensus. Pœna Divina speciatim responderet delictis partis Irascibilis, in quibus fundabatur Averſio à Deo. Pœna sensus speciatim responderet delictis partis Concupiscibilis, in quibus fundabatur Conſensio ad res creatas. Atque ita pœna tentat facit, ut homo luat voluptates illicitas, quibus olim fruebatur, ut corpori impatiens suo faceret satis. Pœna datur

facit, ut luat superbiam Spiritus. Unde facile nunc intelliges sensum istorum verborum, quæ dæmonis dicta sunt à Justitia Divina ad terrorem ejusvis animæ peccatricis. *Quantum glorificavit se, & in delicijs fuit, tantum date illi tormentum, & luctum.* His vocibus glorificavit se intellige peccata propria facultatis Irascibilis, quæ sunt spiritalia. Illis verò *& in delicijs fuit*, intellige peccata propria Concupiscibilis, quæ sunt carnalia. In illis verbis *date illi tormentum* intellige pœnam sensus, peculiariter respondentem peccatis Concupiscibilis. Et in ijs, *date illi luctum* intellige pœnam damni respondentem præcipue peccatis Irascibilis. Et tu ad pœnas istas, quæ aded certò præparantur etiam tibi, si cupiditates tam inordinatas dominari patiaris, non sentis in venis rigescere sanguinem? Ah superbe, ah delicate vide, quò demum desinant fastus, & deliciae tuæ!

2. Considera, quemadmodum pœna debet respondere culpæ in qualitate sua, ita & in quantitate. Atque ideo hic dicitur: *Quantum glorificavit se, & in delicijs fuit, tantum date illi tormentum & luctum.* Jam verò in peccato lethali duo sunt mala; uti vidisti: aversio à Creatore, & conversio ad res creatas. Aversio à creatore est aversio à bono infinito, atque ex hoc capite peccatum lethale continet in se malitiam quasi infinitam. Conversio ad res creatas nõ solum est conversio ad bonum aliquod finitum, sed est conversio facta ad ipsas per actus etiam finitos. Ideo aversioni à Deo

correspondet modo magis peculiari pœna Damni, quæ est pœna quodammodo infinita, quatenus est privatio boni infiniti. Conversioni ad res creatas correspondet modo quodam magis peculiari pœna sensus, quæ est finita, quia major vel minor secundum quantitatem Conversionis, quæ in singulis erat finita. hinc est, quòd qui magis inordinate amavit res easdem creatas, puniatur magis, qui minus, puniatur minus. *Pro mensura peccati erit & plagarum modus.* Deut. 25. v. 2. Cùm igitur audis voces istas *quantum, & tantum*, quid cogitabis? fortè quòd tormentum referendum à damnatis in pœna, non sit futurum majus eà voluptate, quam senserunt in culpa? nequaquam. erit enim illud haud paulò acerbius, pro voluptate levissima majus sentient tormentum, quàm sustinuerint unquam omnes martyres simul sumpti. Cogitabis voces istas *quantum & tantum* non significare æqualitatem, sed proportionem, ita, ut qui magis peccavit magis etiam patiatur non in pœna sensus duntaxat, sed & damni, non quòd ista non æqualiter privet omnes æquali bono, quale est Visio beatifica: sed quia is, qui facilius potuit consequi hoc bonum, nec curavit tamen, stultitiam suam tantò majore mentis agitatione & angustia detestabitur. Ideo dicit: *Quantum glorificavit se, & in delicijs fuit, tantum date illi, non solum tormentum, sed & luctum.* Tu qui ex culpa tam parvum æstimas, quàm grave malum sit peccatum, saltem id discere ex pœna.

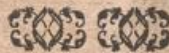
Aaa aaa 1

3. Con-

3. Considera, quemadmodum pœna debet respondere culpæ in quantitate acerbatis, ita videri posse, quod debeat etiam respondere in quantitate durationis, unde non intelligas, quomodo lex ista seruetur: *Quantum glorificavit se, & in delicijs fuit, tantum date illi tormentum & luctum.* dum peccatum aliquando non nisi momento duravit, & tamen pœna in damnatis totâ æternitate durabit. Verùm quantum ad hoc attinet, quodnam est tribunal etiam inter homines, quod non tali pœnâ puniat delictum, quæ ipso delicto duret diutius, Homicidium momento committitur, & tamen quotidie Principes illud plectunt exturbando homicidam non è Republica tantum, sed ipso mundo. Causa est, quod pœnæ, quæ finem habent, omnes demum appareant contemptibiles animo audaci, quæ verè timentur, sunt æternæ. Unde ut metus Inferni aptior esset ad refrenandâ quamcunque cupiditatem aut proterviam hominum à peccato, conveniebat ejus pœnas non modò esse acerbis, sed etiam perpetuas. *Ibunt hi in supplicium æternum.* Matt. 15. Quod si dictæ jam pœnæ, utpote perpetuæ diuturnitate superant peccatum, non superant gravitate. Nò est genus ullum peccati, mortiferum si fuerit, quod non contineat malitiam quasi infinitam, eò quod sit contra Deû. Cùm igitur istud puniri nequeat pœnâ, quæ sit infinitum intentâ, æquum

est, illud puniri pœnâ, quæ sit infinitum extentâ: tantòque magis, quòd cum peccatum nunquam terratur, merità puniatur in Damnatis, quòd diu durat, saltem moraliter, & propter vi actus præteriti eos reddere venturos immundos, iniquos, & soluti Deo & semper reos supplicij, propter eorum actum peccaverunt. Hinc dicitur: *Quantum glorificavit se, & in delicijs fuit, tantum date illi tormentum & luctum.* quia quantumvis actus gloriificandi se ipsos transierit in Reprobationem, transierit quoque actus delicti, meritum tamen patiendæ pœnæ hoc actus, hoc est, actus puniendi, quòd sed nunquam facis puniendi in ipso transijt, sed semper est præteritum. Ne opponas, damnatos duo peccata dicere malorum, quæ fecerunt dicendo: *Erravimus à via veritatis & sapientie.* quia illa non est pœnitudo, pœnitentia displiceat culpa commissa, tunc tunc qua talis sumus semper æternitatem, sed est pœnitudo ob peccatum, quòd illos cruciat. *Anima illius super peccatum ipso lugebit.* Job. 14. v. 22. Tu nihil vobis redigi, ut agas aliquando pœnitentiam tam inutilem, quam non expectem, ne cuncteris eam nunciatore, ut oportet. nam si de præterito carere delicias dare corpore, gloriam spiritibus scis equidem, in præteritum respondere Tormentum, & luctum.

**

V.

Siquis vestrum indiget Sapientiâ, postulet à DEO, quidat omnibus affluenter, & non improperat, & dabitur ei. Postulet autem in fide, nihil hafians. Jac. 1. v. 5.

1. Considera, quamvis omnis sapientia ornet hominem, hunc tamen non omni Sapientiâ indigere. Unde si peteres à DEO Sapientiâ S. Tomæ, aut Alberti, vel Alesius, non ita faciliè ejus impetrationem posses tibi polliceri. At si eam postules, quæ tibi pro ratione statûs necessaria est, & in eo consistit, ut scias bene te gubernare in dubiis occurrentibus circa negotia, quæ geris, officium, vel salutem tuam, ne dubites fore, ut obtineas. Ideo S. Jacobus hîc dicit: *Siquis vestrum indiget Sapientiâ, postulet à DEO* &c. non dicit: *Siquis vestrum diligit Sapientiâ, vel delectatur Sapientiâ: sed siquis vestrum indiget.* hæc enim est, quam possis certò tibi polliceri, si postules à Deo, illâ scilicet, quâ indiges, & nominationem, sine quâ feliciter progredi non potes in via servitii Divini. sæpe nescis, quomodo in eo te dirigas, & ideo turbaris. ad DEUM recurre. *Pete ab eo, ut vias tuas dirigat.* Tob. 4. v. 20. Tutum hoc est refugium: nunquam ille luce suâ destituet. *Cum ignoremus, quid agere debeamus, hoc solum habemus residuum, ut oculos nostros dirigamus ad te.* 2. Paral. 20. v. 12.

2. Considera id, quod retrahere te possit ab ejusmodi recurso, esse notitiam indignitatis tuæ. Unde ut addat animos, dicit S. Jacobus: *Siquis vestrum*

indiget Sapientiâ, postulet à DEO, qui dat omnibus affluenter, & non improperat, & dabitur ei. si DEUS ejusmodi Sapientiâ restringeret dumtaxat ad nonnullos specialiter dilectos, posses meritò timere, ne fortè non impetres. sed ille *dat omnibus*, hoc est, *omnibus postulantibus*, neque solum dat, sed *dat affluenter*, quamvis de modis adeò delicatis, rectis, & tacitis, ut sæpe non videatur ejusmodi Sapientiâ ab ipso proficisci, atque hoc est, quod significat Apostolus, cum subjunxit: *& non improperat.* Homines hujus mundi, cum tibi favoris aliquid præstant, ita præstant, ut etiam ostentent. Id verò quid est aliud nisi improperare, quòd illis indigeas? *Exigua dabit, & multa improperabit.* Eccl. 30. non sic DEUS. DEUS facit, & fecisse dissimulat, facit, ut amicus quasi casu consilium tibi suggerat, quòd requirebas à Deo, facit, ut occurrat in libro; facit, ut id accipias vi luminis, quòd, cum minimè expectas, in animo coruscet. Hoc est dare, quin ullo modo improperet: quia est dare simul, & pati, ut possit homo tantum non sibi ipsi tribuere, quòd accipit à DEO. Tu verò cave, ne ex modestia Domini beneficium præstantis occasionem sumas tam turpiter hallucinandi, scias, omnem Sapientiâ (quocunque canali transmittatur) ab ipso

proficisci. *Omnia Sapia à Domino DEO est.* Eccl. I. v. 1.

3. Considera, qualis sit illa conditio, quæ requiritur, ut certò talem Sapientiam consequaris. oportet tam postulare à DEO piè & constanter. piè, vi promissionis lux, quam fecisse legimus in sacris paginis, unde dicit Apostolus: *Postulet autem in fide.* Et *constanter*, hoc est ita, ut postulare non desinas, dum ad veritas te exauditum: unde adjungit Apostolus: *nihil hesitans.* Id quod sæpe facit, ut cesses orare, est, quòd videas te jam diu petere, & non impetrare. Non sic age, sed potiùs certò impetratum crede, & fidei jungens fiduciam perge postulare *nihil hesitans*, & videbis demum, an Divina promissa suum non sortiantur effectum. si in virtute petitionis tuæ necesse foret confidere, meritò desponderes animum, cum ad eò sis miserabilis, & defectibus obnoxius, sed confidere oportet in virtute Verbi Divini, & ideo quid timebis? Qui *postulat in fide*, hoc est, in fide Verbi, quod diximus, plusquam Regii, *facile postulare potest etiam nihil hesitans.*

4. Considera, ut ostendat Apostolus à tali hæsitatione nasci, quòd quis in oratione non perseveret, hinc cum

subjunxisse: *Qui enim habitat, firmus est fluctus maris, qui a vento movetur circumfertur.* Unde à vento agitata nunc rectè verus litus aëreum procurrunt, mox quasi penitentia dicitur sustineant, nec eò pergere amplius, sed huc illuc sine lege duntant. ita fit, quando vacillat fiducia consequendi, quòd petitur. nunc postulat aliquis, mox iterum postulare desinit. quisquis sic agit, certò debet nihil impetraturum. *Non est enim talis homo, quòd accipiat aliquid à Domino.* vult enim Dominus nostram inobedientiam esse perpetuam, esse stabilem. ideo nos pergere orando, etiam cum non exaudit. *Sine intermissione nos.* 1. Thess. 5. v. 17. cum ille sæpe gratias suas differat ob hanc ipsam causam, ut experiatur, an ipsi, ut par est, volumus. Quid magni meriti habet et oratio tua, si DEUS vix appellatus precibus tuis quàm primum subscribere? *Postulat quidem nihil hesitans, sed merito suo meritum in eo consistit, quòd deus preces tuas rejici, & repellit, nec eas eas iterare cesses, prout illa fere Evangelica Cananæa, quæ demum audivit.* *O mulier, magna est fides tua, fiat tibi sicut vis.* Matth. 15. v. 28.

VI.

Spiritus omnia scrutatur, etiam profunda DEI. 1. Cor. 12. v. 10.

1. Considera, sicut, cum dicitur: *Spiritus scrutatur pro nobis inenarrabilibus, idem est, ac si dicat:* *Postulare nos facit, ita cum dicitur hoc loco: Spiritus omnia scrutatur, etiam profunda DEI, sensum esse: scrutatur*

non facit, ut tribuendo Spiritui, quod ipsius est donum. Verum non omnia æqualiter illi tribuuntur, quia, sicut ad Spiritum pertinet reddere nos spirituales: quod natum est ex Spiritu, Spiritus est, ita dotes illæ modo quodam peculiari dicuntur, in nos transfundi à Spiritu, quæ ipsius sunt propria. Spiritus est agilis, promptus, velox, expeditus, impiger: *Lustrans universa in circuitu pergit Spiritus*. Eccl. 1. v. 6. vi quadam summâ est præditus quidvis impellendi: *Spiritus ejus velut torrens inundans usque ad medium colli*. Isa. 30. v. 28. non patitur laqueos, non vincula. *Quis continuit Spiritum in manibus suis?* Prov. 30. v. 4. Discurrit pro arbitrio suo & libertate, quod vult, quando, & quantum vult. *Spiritus, ubi vult, spirat*. Joan. 3. v. 8. Jam verò inter ceteras proprietates singulares Spiritus hanc insuper habet, ut subtilitatem maximâ penetret ad indaganda abscondita etiam in abyfso maris, atque hoc est, quod in nobis quoque procurat: *Scrutari nos facit omnia, etiam profunda DEI*. Te non admodum stimulat cupiditas quidquam sciendi de DEO, scrutaris equidem nimis quàm avidè secreta abscondita, vel Naturæ, vel Principum, vel Præpositorum, aut cujusvis alterius è proximis, inter quos versaris. Ejus, quod ad DEUM pertinet, nullâ planè curâ tangeris. bene considera: id enim quod facit tam solerter explorare facta aliorum, haud dubiè Spiritus est subtilis, sed non sanctus. Sanctus ille est, qui equidem esse scribitur subtilis, sed & mundus.

Spiritus mundus, subtilis. Sap. 7. v. 23. *subtilis, quia omnia penetrat: mundus, quia eò penetrare nõ satagit, ubi potest inquinari: In supervacaneis rebus nõ scrutari*. Eccl. 3. v. 24.

2. Considera, quod Spiritus Dominidicatur *Unicus & Multiplex*. Sap. 7. v. 22. *Unicus* ob unitatem naturæ. *Multiplex* ob multipliciter donorum. *Divisiones gratiarum sunt, idem autem spiritus*. 1. Cor. 12. vers. 4. Jam ergo sicut septem sunt ipsius dona principalia, ita septem dicuntur esse Spiritus, qui ab ipso transfunduntur in cor Justijuxta illud: *Et requiescet super eum Spiritus Domini: Spiritus Sapientia & Intellectus, Spiritus consilii, & Fortitudinis, Spiritus scientia, & pietatis, & replebit eum Spiritus timoris Domini*. Isa. 11. v. 2. Quivis horum spirituum scrutatur, & scrutari nos facit abscondita, sed sanctè, ut talem decet Spiritum. *Spiritus scrutatur omnia: vel scrutari facit*. Quod si velis advertere, examina quemlibet dictorum spirituum, qui sunt *septem Spiritus DEI emissi per omnem terram*. Apoc. 5 & videbis, quàm omnes isti perinde te faciant solerem in scrutando. Ultimus ex enumeratis, qui est Timor DEI, primus est in ordine operandi (quippe à Timore primus datur ad sanctitatem gradus. *In timore Domini declinatur à malo*. Prov. 16. v. 6.) atque adeò à Timore DEI paulatim ascenditur ad ejus sapientiam. Jam verò Spiritus Timoris scrutatur penetralia Conscientiæ, nequod ibi lateat peccatum incognitum: nec satis ipsi est solum cavere à malo

malogravi, quod possit separare à DEO, sed etiam à levi. Spiritus Pietatis *scrutatur*, quæ obsequia magis debeantur Patri à filio, ut ea modo eminenti omnia præster DEO; & *scrutatur* simul miseras proximi minus patentes: *scrutatur* corporales, *scrutatur* spirituales, ut vel inter sylvas opem illis afferat. Spiritus scientiæ *scrutatur* scopulos absconditos, fallacias, inquam, & fraudes, ad quas tot illi naufragantur in his, quæ ad fidem spectant: *circa fidem naufragaverunt.* 1. Tim. I. v. 23. Spiritus Fortitudinis *scrutatur* pericula, quæ imminet honori Divino præcipue à tot Lupis, qui Agni videntur: neque contentus defendere Ecclesiam ab ejus aggressoribus, etiam insidiatoribus occurrit. Spiritus Consilii *scrutatur* media quibuscumque accommodata infirmis, sed illis imprimis, qui Medicum averfantur, hoc est, peccatoribus, qui monitorem non ferunt, seque primò eorum conformat moribus, quoad citra culpam potest, ut suos deinde exuant miseri. Spiritus Intellectus *scrutatur* Scripturæ Sacræ sensus reconditos, ut eos elucidet: ne hæret in superficie, satis gnarus thesaurus ditiores non obtineri, nisi eruantur. Denique Spiritus Sapientiæ *scrutatur* intima quæque DEI Naturam, Attribute, Actus, Nomina, Personarum proprietates, Procelliones, Decreta, & quidquid abstrusi cogitari potest, atque hoc potissimum modo, ut vides, verè *Spiritus scrutatur omnia, etiam profunda DEI*: adeò ut per donum istud tam præclarum Sapientiæ,

quod est præcipuum omnium, facies manifestata de DEO mille veritate, penitus ignorata ab antiquis illis Philosophis, quos Mundus imitatur: *quæ nemo Principum hujus sæculi cognovit.* 1. Cor. 2. Tu pro ratione doni, quæ DEUS tibi potissimum concedit, non esse contentus eo, quod, ut ita dicam, natat in superficie aquæ: subi profundis fluminum; ibi cognosce, & *scrutatur*, quod regitur tibi vel aliis profectus: hic enim præcipuus est effectus spiritus, *scrutari: Omne pretiosum thesaurus ejus: Profunda in virtutibus præcelsus est, & abscondita in lucem præcelsus.* Job. 28. v. 11.

3. Considera, quemadmodum spiritus bonus ubique *scrutatur*, quod serviat ad majorem utilitatem creaturæ DEO fidelium: *Angeli*, Sap. 7. ita pariter ubique curat Spiritum malignum, ut inveniat, quod illis maxime noceat. *Iste quærens, mens est & Multiplex.* *Virtus*, quem spectat, qui est ruina *Sanctus.* *Multiplex* in mediis, quibus *virtus*. Ideo ipsius quoque Spiritus operibus celebres sunt septem oppositi Divinis. Spiritus Superbiæ, qui opponitur Spiritui Timoris; Spiritus Invidiæ, qui opponitur Spiritui Pietatis; Spiritus Iræ, qui opponitur Spiritui Sænitatis; Spiritus Acediæ, qui opponitur Spiritui Fortitudinis; Spiritus Avaritiæ, qui opponitur Spiritui Consilii; Spiritus Gulæ, qui opponitur Spiritui Intellectus; Spiritus Luxuriæ, qui opponitur Spiritui Sapientiæ. quod ipse facile cognosces, si nores, impedire

tem quod illorū vitiorum singula suis
afferunt donis oppositis. Hi sunt
septem illi Spiritus, qui semper
comitantur Luciferum, cum is
circuit terram. *Circuivi terram, &
perambulavi eam.* facitque, ut vel ip-
sam ingrediantur domum, nisi teneas
probè clausam, scrutenturque, & ra-
pian, quidquid habes boni. *Hac dicit
Benadad: mittam servos meos ad te,
scrutabuntur domum tuam, & omne,
quod eis placuerit, ponent in manibus
suis, & auferent.* 3. Reg. 20. v. 6. Verum,
uti Spiritus hic malignus ita multipli-
catus non semper habet animum pa-
lām aggrediendi Spiritum bonum, ita
habet in promptu alios septem Spi-
ritus proditores, qui tendant infidias, &
dolis obtineant, quod viribus non pos-
sunt. Et hi sunt septem illi Spiritus
peiores ipso, quos Christus insinuavit,
cum dixit: *Vadit, & assumit septem a-
lios spiritus nequiores se.* quia sicut vir-
tutes simulatæ sunt deteriores vitiis
manifestis, ita longè deteriores septem
illis Spiritibus malignis, quos paulò

antè diximus, sunt septem simulatio-
nes, quæ circumvent sub specie toti-
dem Spirituum bonorum. Simulatio
Sapientiæ, Simulatio Intellectus, Si-
mulatio Consilii, Simulatio Fortitudi-
nis, Simulatio Scientiæ, Simulatio Pie-
tatis, Simulatio sancti Timoris DEI.
Omnes istæ simulationes simul junctæ
formant Spiritum exquisitum Hypocri-
sis: unde notatur septies dixisse Chri-
stus: *Va vobis Scribe & Pharisei Hy-
pocrita.* Matt. 23. & cum his omnibus
mittit Satanas scrutari Justos etiam in-
ter cavernas Carmeli, Thaboris, &
Thebaidis, ut intrent in corda, eaque
obteneant, affectatâ ostentatione do-
norum Spiritus boni, quæ non possi-
dent. Cave, ne venias in censum ho-
rum miserabilium; nam Justus simulati
sunt, quos Christus ait geminum habi-
turos Infernum. *Hi accipient majorem
damnationem.* Luc. 20. v. 47. unum
tanquam debitum vitiis eorum occul-
tis, alterum tanquam debitum
virtutibus eorum simu-
latis.

VII.

S. Ambrosius.

*Non accipiam personam viri, & DEUM homini non aquabo, nescio
enim, quamdiu subsistam, & si post modicum tollas me factor
meus.* Job. 32. v. 21.

1. Considera omnes illas prærogati-
vas externas, ob quas nonnun-
quam quosdam æstimas plus æquo, o-
pum abundantiam, splendorem domi-
R. P. Pauli Segneri *Manna Anima.*

nii, scientiæ sublimitatem, formæ pul-
chritudinem, larvas esse, quæ faciunt,
ut non discernas, quinam sint, etsi in-
ter eos quotidie verferis. faciunt, in-
quam.

Bbb bbb

quam, ne discernas, ipsos quoque vilem esse saccum putredinis, qualis tu es. Et tu propter eos audebis aliquando etiam DEUM offendere? absit, ut hoc facias. dic potius eodem Spiritus vigore: *Non accipiam personam viri*. quid est: *non accipiam personam viri*? Idem est, ac si dicat: *Non accipiam loco viri, personam viri*. non patiar imponi mihi per larvam, quam prætendit, non attendam ejus opes, non dominium, non scientiam, non blanditiam vultus, absque ullo metu, quamprimum homo ejusmodi me stimula verit ad offendendum DEUM, eum cum indignatione jubebo facessere. O quantum tibi proderit semper habere impressum animo hoc principium, Mundum esse scenæ similem, quæ sit plena personis pulchris quidem, sed fictis. Eos reverere, ut par est, sed simul cogita, ubi Theatro excesserint, post paucos dies coram DEO sine larva comparituros, nudos, pallidos, trepidos, ut omnes eodem modo sui reddant rationem. *Dominus Index est, & non est apud illum gloria persona*. Eccli. 35. v. 15.

2. Considera, quanti referat in usum deducere ejusmodi documentum. Tanti refert, ut, si oblivisci contingat, audeas personam scenicam præferre ipsi Domino, quem representat, & omittas debitum DEO obsequium, & obedientiam præstare, quam ob causam? ne displiceas homini, qui vix umbram habet opum, vix umbram dominii, scientiæ, pulchritudinis Divinæ, quas negligis. non solum hominem DEO præferre non debes, sed nec æ-

quiparare. *non accipiam personam viri, & DEUM homini non æquabo*. Num excogitari major possit distantia quam sit inter Creatorem & rem creatam, inter Dominum & Servum, inter Principem, & subditum, hominem DEUM. Et isti apud te pari tractabuntur? o scelus horrendum! apud quosquis fuerit, etiam conjunctissimi, vel amicitia, vel autoritate, vel quovis alio reverentiæ titulo. Iohannes DEUS valeat omnibus. *Quis tu, ut contra ab homini mortali, & oblitus a Deo factoris tui?* IIa. 35. v. 12.

3. Considera, quodnam sit momentum, quo animare te debes, ut nullum hominem velis præferre, nec æquare DEO. Est momentum hoc, forte videbitur tibi hoc esse disparatum, & oppidò remorum. Sed hoc est ita. hoc enim maxime atus est, quod apud Job dicebat: *Non accipiam personam viri, & DEUM homini non æquabo*. & hoc quoque tui te oportet, data occasione: *Nescio enim quanta subsistam, & si post modicum voluerit scire deus, & quid fiet, si paulo post comparituro ante Tribunal Christi, & judicaris, ille tibi exprobrare poterit plus apud te potuisse amicitiam vel auctoritatem hominum, quam tui. Quis tunc erit pudor tuus, quis dolor, quis cordis cruciatus? an spes esse poterit, unum forte ex hominibus tuis videri ad eum acceptis, ad eum a DEO acceptis futurum, qui opem tibi aliquam ferat in eo Tribunali? qui pro te loquatur: pro te oret, ad sustinendas penas tibi debitas sese offerat? an nescis multo*

in manu solius DEI positas esse sortes
tuas per totam æternitatem: hoc si
scias, qui fieri potest, ut cum ullius gra-
tia contempnas? aut illi non servias eâ,
quæ decet, fidelitate? En igitur, quàm
stricta intercedat connexio inter verba
ista: *Non accipiam personam viri, &
DEUM homini non æquabo.* & illa, quæ
videntur non ad eam connexa: *Nescio
enim, quam diu subsistam & si post modi-
cum tollat me factor meus.*

4. Considera, si ulli unquam apte
conveniebant hæc verba, utique fuisse
magnum illum Archiepiscopum, quem
hodie veneramus, Divum Ambro-
sium, an nescis, quanto animo ille se
opposuerit Imperatori Theodosio,
Principi aliàs tam gravi, tamque pio,

quando ob crudelitatem exercitam in
Theſſalonicenſi ſtrage illum etiam
templi aditu prohibuit. Cogita igitur
iſta fuiſſe verba, quæ tantum animi
inſpirârunt: quis ſcit, an non iis etiam
ſit uſus in hoc ipſo actu, quem audivi?
ſi non iſta, certè alia protulerit his non
abſimilia. Tu illa in promptu habe
quavis occasione, quæ ſe offerat; & ſi
magno animo velis ſuperare reſpectus
humanos, ſtarim dic intra te ipſum.
*Non accipiam personam viri, & DEUM
homini non æquabo.* & ſi hoc ad eos
promptè ſuperandos non ſufficiat, per-
ge, & dic: *Nescio enim, quam diu ſubi-
ſtam, & ſi poſt modicum tollat me
factor meus.*

* *

VIII.

Conceptio Virginis.

Sapientia ædificavit sibi domum, excidit columnas septem. Prover.
9 v. 1.

1. Considera communi Patrum sen-
ſu intelligi per Domum, de qua
hic sermo est, Mariam Virginem, jam
inde ab æterno electam, ut esset magna
DEI Mater. Nota proinde, quomo-
do loquatur. Descensus in ter-
ram haud dubiè domum sibi delegit,
sed non delegit, ut dici solet, pretio
conductam, aprando mulierem quan-
dam ordinariam ad hoc grande Matris
officium. Potius eam sibi fecit: *ædi-
ficavit.* hoc est, fecit quidem, sed non

ut res ceteras creatas, quasi nullo ope-
ris sui studio: *Ipse dixit, & facta sunt.*
fecit cum designatione, cum industria,
architectura, regula: *ædificavit, & cui?
ædificavit sibi.* non ædificavit, ut eam
alteri locaret, sed pro se tantum, id est,
ut suum esset diverſorium, suum rece-
præculum, atque ad eam Domus digna
DEO, in qua nemo alius unquam ha-
bitavit, sicut enim fieri voluit filius
Mariæ, ita etiam esse voluit filius Uni-
cus. quo posito an non eam sibi effor-
mare

Bbb bbb 2

mare studuerit cum omnibus perfecti-
onibus, prerogativis & dotibus, quæ
possent reddere magis amabilem? Non
est Monarcha, qui, dum agitur de fa-
brica, maxime de sede sua Regiâ, par-
cat sumptibus. & tu credes diversum
tenuille modum agendi Verbum Æ-
ternum? Imò ideo hoc loco potius
Sapientiæ nomen sibi tribuit, quam
quodvis aliud, *Sapientia edificavit sibi
domum*, ut intelligas hac maxime u-
sum, tanquam supremum Architectû,
in fabricâ tam pulchrâ, ut ab ea arce-
ret, quidquid esse potest imperfectum,
distorum, & indecorum, imò modis
adornaret tam præclaris, ut demum
appareret opus esse factum ad dandû
sue specimen Sapientiæ. Quod si ergo
alia deesset regula metiendi dotes in-
effabiles & privilegia Mariæ, ista suffi-
ceret, si audias eam ædificatam à Sapi-
entiâ, & unicè ædificatam pro domo
sua non alterius. *Sapientia edificavit
sibi domum.*

2. Considera, qualis ille futurus
esset Princeps, qui structo sibi sumptu-
oso Palatio, sineret deinde ante suum
ingressum illic habitare quendam su-
um proditorem, transfugam, perduel-
lem, & hanc suo adeò infami illud in-
ficere. Imò tantum abest hoc à quo-
quam permitti, ut hanc faciem homi-
num nec ad mille milliarum propinqua-
re sustineret. & crederet quisquam,
cùm Verbum Æternum Domum sibi
struxerit adeò pulchram, qualis est
Virgo, & unicè pro se struxerit, passu-
rum deinde, ut ante se illud inhabitet
proditor suus diabolus, nec inhabitet

duntaxat, sed ejus adeat possessio
vi peccati, quod originale vocatur
Istud sanè credibile videti nullâ ra-
one potest. quo enim modo hanc des-
moni relinquere possessionem poterit?
an necessitate compulsus, an libera ele-
ctione? si necessitate: ergo tantum non
habuit virtutum, ut posset impedire. Si
electione: ergo tantum non habuit
erga Virginem amoris, ut vellet, & cer-
qui ultro concedat hoc absconditum
cunquæ gravissimum? *Sapientia ædi-
cavit sibi domum.* Creandum quæ-
qui eam pro se fabricavit, eam mole
quoque voluisse. & si ferre non potuit,
ut post se ad illam demon accederet,
quomodo ferre potuit, ut illam ante se
incoleret? Sapientiæ erat sibi fabricare
domum tam dignam, Providentiæ ab
omni hostili incurfu eam tutam. *Sapientia
ædificabitur domus, & Prudentia in-
habitabitur.* Prov. 24 v. 2.

3. Considera, quò domus quibus-
di magis fieret spectabilis, discepta-
tiam in ejus structurâ multas erexit
columnas, quæ illam sustinerent lu-
mul, & exornarent. *Excelsæ colu-
nas septem* hoc est, placimaz, modo lo-
quendi frequenter usitato Scripturæ.
*Anima viri sancti enunciat aliquando
vera, quam septem circumspiciunt
sedentes in excelsis ad speculandum.*
Eccl. 37. v. 18. *Iste columnæ erant vir-
tutes, quæ ornabant animam Virginis.*
porrò quis explicet, quot ille tutus?
fuerunt universæ, hoc enim patet in
sacris paginis indicat vox *septem.* Per
septenarium numerum Universas de-
signatur. Ita est, virtutes omnes de-
niquè

nique ad suas reducuntur species, quæ
 eidem sunt septenæ, si strictiore sensu
 accipiantur. & ideo pariter hoc sensu
 septem recensentur, non septem nu-
 mero, sed differentiâ: deinde septem
 istæ sunt virtutes primariæ, à quibus
 omnes aliæ promanant. Tres Theo-
 logicæ, Fides, Spes, & Charitas, quæ
 plusquam humanæ, vel Divinæ vo-
 cantur, quia sunt virtutes propriæ ho-
 minis, proutis vi elevationis factus est
 Divinæ consors naturæ: & quatuor
 Cardinales, Prudentia, Justitia, Tem-
 perantia, Fortitudo, quæ sunt virtutes
 dictæ humanæ, seu morales, quia
 sunt virtutes propriæ hominis juxta
 statum suum naturalem, non eleva-
 tum. Itaque omnes istæ non erant in
 Virgine, ut in nobis, vacillantes, sed
 firmæ, & stabiles, atque idcirco Co-
 lumnæ appellantur: *Excidit Columnas
 septem*, quia nunquam motæ sunt loco
 suo, sed potius quamprimùm stabilitæ
 per confirmationem in gratia, quâ
 magis permanens, & eximia nequeat
 inveniri, ut vel ipsum excluderet fom-
 item. *Ego confirmavi columnas ejus.*
 Pl. 74. v. 4. Cum columnas aspicias
 aded speciosas, quid superest, quàm
 ut earum amore accendaris? attende il-
 las, contemplare, & videbis in earum
 qualibet signata incomparabilia quæ-
 dam opera Mariæ, quarum alia perti-
 nebant ad Fidem, Spem, & Charita-
 tem, alia ad ceteras virtutes suprâ me-
 moratas. Eas admirare, ama, ex-
 osculare labris cordis devoti, in te ipso
 exprime. æquum sanè est laudare vir-
 tutes Virginis, æquum amare, æqu-

um admirari, sed æquissimum eas
 imitari.

4. Considera sapientiæ hinc non ad-
 scribi specialiter, quod manu suâ tales
 columnas elaboraverit, vel erexerit,
 vel exornaverit: adscribi potius, quod
 exciderit. *Excidit columnas septem*,
 ut constet, de qua vena illas sumpsit,
 venâ scilicet tam pretiosâ, tam rarâ,
 ut opus fuerit solius sapientiæ increatæ
 illas in abditissimis investigare fodinis.
 Hinc est, quod virtutes aliis commu-
 nes in Virgine conditionis essent aded
 heroicæ, aded præcellæ, ut ordinem
 constituerent superiorem illo, in quo
 eas Iusti alii solent possidere. at si ita
 res habeat, quis credat Virginem à
 Deo comprehensam communi pacto,
 quod fecerat cum Adamo, ut ab ejus
 obedientiâ cunctorum felicitas pen-
 deret posterorum: siquidem illa habi-
 tura erat tantò majorem fidem quàm
 Adamus, tantò majorem Spem, Cha-
 ritatem, Prudentiam, Justitiam, Tem-
 perantiam, Fortitudinem, quàm A-
 damus, nec solùm majorem actu, sed
 habitu, ita, ut ob perfectionem ejus
 propriam virtutibus posset longè faci-
 lius adimplere totam exactissimè le-
 gem Divinam? Hoc est argumentum
 maximè verisimile, quo demonstratur
 B. Virgine Christi causâ, cujus de-
 bebat esse dignum opus, eximendam
 fuisse à communi sorte, ut & ipsa de-
 penderet à constantia Adami, multi
 fortè ex capitibus optandâ aliis, sed
 non illi. Tu quid agas, nisi ut toto
 corde exultes cum Maria Virgine ob
 electionem ejus factam ad talem sta-
 tum

tum, quo Domini sui esset Mater: unde si tot aliæ in eam manarunt prerogativæ, facile potes judicare, etiam istam manasse, ut sine peccato conciperetur. Aliàs qualis, quæso, fuisset ista proportio etiam in primis describendis lineamentis. illi in secundo vi-

tæ suæ momento virtutes conferretur, eò singulares, ad eò sublimes, & in primis permisisse, ut primo instanti esset filia Iræ? *Columna aurea super bases argenteas*, ait Dominus & non super *luteas*. Eccl. 26. v. 23.

IX.

Maledictus homo, qui confidit in homine, & ponit carnem brachium suum, & à Domino recedit cor ejus. Jer. 17. v. 5.

1. **C**onsidera, quoties te fefellerit fiducia, quam in hominibus reponebas, quin etiam nun respicias. Vide ergo, an non ista saltem verba sufficiant, ut demum hodie ab illis abstractam in Deo colloces. *Maledictus homo, qui confidit in homine, & ponit carnem brachium suum.* Duo sunt, quæ movere te possint, ut spem tuam fundes in auxilio hominum, primum est eorum fidelitas, alterum potestas, quippe si crederes eos dare non posse bonum illud, quod desideras, aut dare nolle, non obstantibus amplissimis promissis, quæ fecerunt, in iis neutiquam sperares. Jam igitur his, qui spem suam fundant in eorum fidelitate, hinc dicit Propheta: *Maledictus homo, qui confidit in homine.* & iis, qui fundant in potestate, subjungit: & *ponit carnem brachium suum.* & tu patieris in corde tuo hospitari fiduciam, quæ secum affert maledictionem recipienti?

2. Considera, vocem maledictionis in proposito nostro tres habere sen-

sus posse, prænunciandi malum. *Maledicti, qui declinant à mandatis tuis.* Pl. 118. v. 21. imprecandi malum. *Veni & maledic Jacob.* Num. 23. v. 7. & mittendi malum: *Cum respiceret, vidit eos,* hoc est, pueror parvos, & *maledixit eis in nomine Domini.* 4. Reg. 1. v. 4. triplici hoc sensu iustitiam vult Propheta, ut ostendat, quomodo sit maledictus, qui suam in homine fiduciam reponit. 1. ut Propheta maledicendo talibus malum suum augeret. quid enim prælagiri poterit in hoc ætiosum illi, qui nititur fide hominum adeò fallaci, aut potestate hominum adeò infirmâ: fallacem esse cupiditatemque hominis fidem, manifestum est quia is nimis est natura volubilis & mendax. Pl. 117. v. 11. Tam volubilis est in decretis voluntatis, quam in iudiciis intellectus, tam volubilis in iudiciis intellectus, quam in apprehensionibus phantasie, qui autem nescit istas esse instar colorem, qui tam varium reddunt Chamæleontem? ad omnem aspectum variantur.

Unum verbum sinistrum, quod audis, subito facit ex benevolo aversum. Verbum nequam immutabit cor. Eccl. 37. v. 21. deinde infirmam esse potestatem hominis, quis non videt; quippe qui sibi ipsi dare salutem nequit, quomodo eam dabit aliis? Nolite considerare in Principibus, in quibus non est salus. Pl. 45. v. 3. si non est salus in ipsis, quomodo sperari potest ab ipsis? II. ut Proximus maledicendo, mala istis desiderat, quia quantumvis malum ut malum optari possit nemini, potest tamen optari ut bonum. Imple facies eorum ignominia, & quærent nomen tuum Domine. Pl. 82. & sic tanquam Proximus precatur hoc loco Propheta, ut, quisquis nititur fide vel viribus hominum, spe sua frustretur, & hinc incitamentum sumat quærendi amorem & opem non hominum sed Dei. Omnes confusi sunt super populo, qui eis prodesse non potuit. Ita. 30. v. 5. III. Ut sacerdos, & primus Dei Minister maledicendo immittit mala, quia exequitur sententiam Divinam. unde dicit: Hac dicit Dominus: Maledictus homo, qui confidit in homine &c. ut ostendat se loqui in nomine Domini, & non proprio. atque hanc maledictionem factam miseris statim impleri necesse est, quia per eam neque prænucciatur, neque optatur, sed infertur malum. quæ causa fuit, ut siculnea hoc modo maledicta à Christo momento exaresceret. Ares facta est continuo. Mat. 21. v. 19. quia in Deo dicere est facere, quin tempus intercedat: Ipse dixit, & facta sunt. Enimverò si maledictio ista solo

nos destitueret favore hominum, malum equidem afferreret, sed leve. Pessimum est, quod nos priveretiam favore Dei, cum scilicet se videt hominibus postpositum. & tu non horres maledictionem ad eò formidabilem? hæc est, quæ omnia tibi aufert bona, aufert bonum sinistra, & aufert bonum dextra: terram & cælum aufert.

3. Considera, non omnem fiduciam, quæ reponatur vel in fide, vel in viribus hominum, mereri à Deo maledictionem, sed illam duntaxat, quæ opponitur fiduciam majori in fide & viribus Dei collocandæ. unde postquam dixit Propheta: Maledictus homo, qui confidit in homine, & ponit carnem brachium suum, pro conclusione subjungit: & à Domino recedit cor ejus. iste namque recessus à Deo, quem hoc casu facit cor hominis, malum illud est detestabile. Quando igitur fit, ut confidens in hominibus corde recedas à Deo? En quando. primò cum ad obtinendum favorem humanum, facere non dubitas, quod Deum offendar, ut est adulari, murmurare, mentiri, vel quovis alio modo status tui leges transgredere. Deinde cum ita confidit in favore hominum, ut non simul & longè magis confidas in Divino, uti par esset, agnoscens, & credens, tantum boni tibi homines facturos, quantum illos facere Deus voluerit. primum est magis confidere in hominibus quàm in Deo, alterum est confidere in hominibus non secus ac in Deo. Utrumque maxime est execrandum. *Vae eis, quoniam recesserunt à me. Ose.*

7. v. 13. an nescis, à nullo hominum, quantumvis magnus is fuerit, posse tibi quidquam præstari boni, nisi Deus ad id faciendum moveat? *Cor regis in manu Domini, quocumque voluerit, inclinet illud.* Prov. 21. v. 1. qui igitur fieri potest, ut audeas Deum offendere ad obtinendum patrociniū hominum? aut qui fieri potest, ut, dum favorem procuras hominum, non longè magis procures favorem Dei, à quo sicut lutum in manu figuli, sic vos in manu mea domus Israel. Ier. 8. v. 4. Ut etiam desint omnes homines, in solo Deo reperies, quidquid esse potest honorum: at si Deus desit, à quo id sperabis? *Super quem habes fiduciam, qui recessisti à me?* Isa. 36. v. 6.

4. Considera, quàm proinde sit melius Deo confidere. *Bonum est confidere in Domino, quàm confidere in homine.* Pl. 117. v. 8. quippe cum illi, qui confidit in homine, non nisi malum augurari possimus, contra illi, qui in Deo confidit, optima quæque augurari possimus. *Benedictus vir, qui confidit in Domino.* Jer. 17. v. 7. augurari bona possumus illi, qui in ejus fidelitate confidit, quia fides Dei non est instabilis, ut illa hominum. *Non est enim Deus, quasi homo, ut mentiatur, nec ut filius hominis, ut mutetur. Mentitur per malitiam voluntatis, mutetur per inconstantiam opinionis.* Num. 23. v. 19. & augurari bona possumus

illi qui confidit ejus virtutibus: qui enim non poterit, qui se Omnipotentis brachiis committit? *Super Omnipotentem delictis affluet.* Job. 22. v. 24. non solum bonis affluet, sed delictis, quia non solum habebis, quod desideratum sit ad vota tua implenda, sed etiam quod abundet. Quod quæritur, quod minus statuas spem tantam hominibus avocare, & in Deo sperare? in solo Deo sperari potest absolute, ut loquimur, in hominibus sperari equidem potest sed non absolute, quam in instrumentis, quibus uteremur, faciendum tibi uti Deus possit, si bene notes; fiducia tua deum non resolvitur in Deum, à quo tanta bona promanant: *Perdidi omnia, sed tantummodo in me auxilium habeo.* O. 12. v. 9. Tu igitur hic non nisi idoneum documentum, quod nec dicatur *Maledictus homo, qui sperat ad hominem, sed qui confidit in homine, nec dicatur: qui sperat in carnem brachio suo, sed qui ponit eum brachium suum.* quia non prohibetur necessus in necessitatibus ad homines recursus, neque prohibetur, quominus utaris etiam autoritate, & virtute hominum honestè, hoc est, cum debita subjectione ad legem Deum. Prohibetur in his ponere quasi debitam fiduciam, hæc enim semper in Deo reponenda est, tanquam Primo Mobili, à quo dependent spheræ cælestes inferiores.

X.

In via testimoniorum tuorum delectatus sum sicut in omnibus divitiis. H. 118. v. 14.

Considera per Testimonia Divina satis frequenter in scripturis Divinis intelligi illa argumenta, quae ostendunt, solam nostram tenendam fidem, uti sunt tot de Christo Vaticinia, tot miracula, tot Martyres, & aliae rationes ejusmodi, non clara duntaxat resisterere volentibus animum, sed manifesta. *Testimonia tua credibilia facta sunt mihi.* Pl. 92. v. 7. Jam ergo in via talium Testimoniorum, ut quae ducit ad discernendam veram Religionem a falsa, ait Pfalter se summam sensisse voluptatem, quam ut bene exprimat, cum ea componit, quam experitur, qui seit se omnis generis divitias possidere. *In via testimoniorum tuorum delectatus sum sicut in omnibus divitiis.* Divitiae duplicis sunt generis, naturales, & artificiales. Naturales sunt, quae proximè servantur sublevandis necessitatibus naturae, uti sunt victus, vestitus, lectus, domus, vasa, & alia ejusmodi bona. Artificiales sunt reditus, per quos bona illa comparantur, ne putes ergo voluptatem, quam senserat David in cogitandis tot argumentis pulcherrimis fidei nostrae Evangelicae, fuisse similem voluptati, quam divites experiantur in solis divitis primi generis, haec enim non durat diutius, quam necessitas illa, cui respondet, unde cum cessavit fa-

R. P. Pauli Segneri Manna Anima.

mes, cessavit frigus, cibus atque vestitus potius sunt oneri. similis erat voluptati, quam experiantur divites etiam in illis secundi generis, quae semper durat, sicut in omnibus divitiis, nonne vides, quomodo isti non contenti, quod cognoscant se divites, de hoc crebro cogitare gaudeant, & quamvis jam nec victu egeant, nec vestitu, nec alio ejusmodi adjumento, sermone tamen sua aperiunt, quia videre gestiunt ita plena, pecuniam numerant, dupliones contemplantur, gemmas suas sigillatim omnes studiosè considerant, & cum gustu vident tam bene & eleganter collocatas? idem in re nostra David faciebat, sed cum laude, quod illi perperam faciunt. *In via testimoniorum tuorum delectatus sum, sicut in omnibus divitiis.* ultra modum delectabatur. Tu quid agis? fieri potest, ut tibi scire sit satis te verè sectari fidem? saepe de hoc cogita (maximè cum tot populi occurrant omni verè Dei cognitione destituti, adeoque, ut signa produnt manifesta, aeternum perituri) & ideo gratias age efficaces.

2. Considera, per Testimonia Divina pariter in Scripturis sacris intelligi mandata, quae Deus sanctissima Lege sua praescripsit, & ideo Testimonia vocantur, quia nobis restantur, quae certò sit domini voluntas. *Custodite*

Ccc ccc

divit

divit anima mea testimonia tua, & dilexit ea vehementer. Pl. 118. v. 167. & in hac via Testimoniorum, quæ ducit ad inveniendam Gratiâ, & Gloriam (sine quibus parum juvaret esse natum in orbe Christiano) ait Vares Regius se perinde delectatum, ut alius in geminis suis delectatur divitiis. *In via testimoniorum tuorum delectatus sum sicut in omnibus divitiis.* & ratio erat, quia quoad primas, securus erat in hac via nihil sibi defuturum eorum, quibus egeret: & quoad alteras, nihil erat, quo indigeret. Securus erat quoad primas nihil sibi defuturum eorum, quibus indigeret, quia qui fideliter Dei legem observat, ipsum Deum habet Providorem. nullum autem est periculum, ne Deus cogitare desinat de eo, qui de se cogitat. *Inquirentes Dominum non minuentur omni bono.* Pl. 3. v. 10. & quoad alteras nihil erat, quo indigeret, quia per observantiam Legis Divinæ id feliciter erat consecutus, ut omnes reprimeret cupiditates inordinatas. Et quid juvant opes superflua, nisi ut ejusmodi cupiditatibus satisfiat? has reprime, & cum videris, quam multa sint, quibus non indiges, adeo gaudebis, ut nulli inideas mundi hujus Euchioni opulento. nullus horum habet, quod ipsi sufficiat. *Divites eguerunt, & esurierunt.* Pl. 33. v. 10. *Eguerunt* quoad ipsas divitias naturales, quia cupiditatem in naturam verterunt. *esurierunt* quoad artificiales, quia cupiditas quanto plus accipit alimentum, tanto magis tabescit fame. *Nunquam dicit, sufficit.* Prov. 30. v. 16.

Tu igitur pro eo, ut delectationem tuam habeas in pecunia, quid aggratius? non curabis. Deum roga, ut tibi concedat majore in pretio habere unum ejus verbulum, quam totos Thesauros Univerſi. *Bonum nihil est tibi super millia auri, & argenti.* Pl. 118. v. 72. æstima legem Divinam præ cunctis bonis. *Pone thesauros tuos in præceptis Altissimi.* Eccl. 2. v. 9. & tunc videbis, an non abunde te habiturus delectationis. *In via testimoniorum tuorum delectatus sum sicut in omnibus divitiis.*

3. Considera, per resiliam Deum demum intelligi in scripturis exemplum Christi, quæ omnia continent cum Consilio suis Evangelicis. *Ego sum; qui testimonium præbeo de me ipso.* Jo. 8. v. 18. Ita Christus dicebat, quia prima Veritas est interior, quæ sola in mundo vim habet autenticam de se ipsa dandi testimonium. Jam verò in tali sensu sequi viam testimoniorum Divinorum aliud conest, quam sequi viam, quam Christus tenuit. in hac autem via an non poterit dicere cum Davide poteris: *In via testimoniorum tuorum delectatus sum sicut in omnibus divitiis:* imò in hac magis quam in ceteris: quia in hac non modo non curabis opes superfluas, sed præterea gaudebis penuriam naturalium, gaudebis fame, frigore, & quibuscunque incommodis corporis tui delicati: modo hæc omnia paratis, ut Christo placeas. *Placeo modo in tribulationibus meis, in contumeliis, in vituperationibus.*

fratens, in persecutionibus, in angustijs
 pro Christo 2. Cor. 12. v. 10. Itaque
 qui verè cupit esse similis Christo, si
 omnes posset adipisci mundi divitias,
 etiam quin eos exantlaret labores, qui
 ad has obtinendas requiruntur, ultro
 renunciaret ob voluptatem, quam
 sentit, dum cogitat se nihil habere.
*In via testimoniorum tuorum delectatus
 sum, sicut in omnibus divitijs, non so-
 lum sicut in acquisitione omnium divi-
 tiarum, sed, sicut in omnibus divitijs
 iam acquisitis, adeò ille omnem mes-
 sem alpèrnat non in herba tantum,
 sed in horreo reconditam, an sentis
 ejusmodi delectationem? si non sentis,
 ma est culpa. non applicas intellectum
 ad penetrandos thesauros abscondi-
 tos, qui sunt in imitatione Christi,
 nec assuecis voluntate anteferre om-
 nibus bonis ceteris. quid igitur mirum
 te nullam experiri gustum ejus dele-
 ctationis? nota tamen, quomodo hoc
 loco Plaltes loquatur. non dicit: *Via
 testimoniorum tuorum delectavit me, sicut
 omnes divitie sed in via testimoniorum
 tuorum delectatus sum sicut in omnibus di-
 vitijs.* quia, ut sapiens, non promit-
 tebat sibi ullam afferendam à quacun-
 que via testimoniorum Divinorum de-
 lectationem, nisi ex parte sua prastat-
 ret, quidquid posset, ut in ea omnem
 suam inveniret delectationem.*

4. Considera, quam parùm ab in-
 sapiente mundo capiuntur, imò & cre-
 dantur hæc dogmata. unde, quacun-

que incedis, homines occurrent, qui
 ad invidiam usque maximam summo
 gustu oculis exponant, & ostentent,
 quidquid habent divitiarum in pala-
 tijs, in vestimentis, in supellectile, in
 pompâ intolerabili, quâ per vias pub-
 licas ingrediuntur. Tu ergo quid fa-
 cies ad ejusmodi spectacula adeò inter
 Christianos indecora? ad Deum illico
 te converteres, & dices intra te ipsum:
*In via testimoniorum tuorum delectatus
 sum sicut in omnibus divitijs.* Hoc est
 antidotum saluberrimum, quod in
 promptu semper habeas, ne tibi quo-
 que adhaereat illa cupiditas, quæ, uti
 intrat per oculos, ita ab his quoque
 nomen accepit: Concupiscentia ocu-
 lorum. Vides ea palatia, quæ vicinis
 ipsam atram nedum lucem interelu-
 dunt? Vides illa vestimenta umoribus
 quasi grandine obsita? Vides illa su-
 pellectilia sumptuosissimis simbrijs
 seu limbis terminata? Vides illas rhe-
 das, aurigas, ephabos, cursores quasi
 eodem partu effusos? ne linas istis ab-
 ripi cor tuum: sed protinus allurge, &
 intus dic Deo: *In via testimoniorum
 tuorum delectatus sum, sicut in omnibus
 divitijs.* Id verò ut facile dicas, fac ut
 in his tribus verè tuas habeas delicias;
 in argumentis, quæ reddunt fidei
 tuam evidenter credibilem: in adim-
 pletionem præceptorum Divinorum,
 quæ illi vitam tribuit: & in imitatio-
 ne Christi, quæ perfectionem im-
 pertit.

XI.

Fertilis fuit Moab ab adolescenti à suâ , & requievit in facibus suis nec transfusus est de vase in vas, & in transmigratiõe non est. Idcirco permansit gustus ejus in eo, & color ejus non est immutatus. Ier. 48. v. 11.

1. **C**onsidera, quantopere noceat Virtuti, si quis nimium sit affixus commoditatibus, quibus fruitur præfertim in loco stabili. Populus Moab initio sortitus est sat magnas, natus in regione amœnissimâ, & fertilissimâ, quæ non procul aberat à vastata Pentapoli, unde etiam haud modicam didicit vitæ licentiam. *Fertilis fuit Moab ab adolescenti sua.* Vides ergo, quò demum devolutus sit? ut in facibus suis quietè viveret: *Et requievit in facibus suis.* quippe cum inde motus non sit, idem illi accidit, quod vino, nobili quidem, generoso, forti, sed non elutriato. Tabuit in primis suis virtutibus, ita ut fieri demum necesse esset, quod fieri solet vino corrupto, ut, inquam, necesse esset illud effundere. Tu facile ad Dei gloriam plurima præstares, si velles, quia nec facultas, nec ingenium, nec indoles, nec ceteræ dotes desunt ad agendum, & tamen nihil sanè præstas. *Requiescis in facibus tuis.* scisne, quam ob causam? *Non es transfusus de vase in vas.* semper hæres in solo patrio, vel certè ubi hærerè placet vel consuetudine factâ, vel amicitia, vel ob adminicula, & commoditates varias, quibus illic fueris: ita, ut dici de te possit, quod

de Moab: *In transmigratiõe non est.* Ideo mirum non est, si in facibus dilectis omnem demum perdat vigorem. Sine à Deo te dispoit, per ipsi magis placet. *Eccè ego: minne.* Illa. 5. v. 8. abstrahè effectum à propria, & à propinquis, & ad tantum ijs locis, quibus magis affligit. *In transmigratiõe fac tibi habuisti in Ægypti.* Ier. 36. v. 19. & vultus, quò rō sis tu quoque futurus apud obsequio Divino.

2. Considera, qualis sine damna, quæ oriuntur ab affectu, quædam nimium ad hærentem commoda. Damna sunt eadem omnino, quæ vinum à facibus accipit, quando incubat diutiùs, nec elutriatur. quò gustum malum jam non posse deponere, exuere odorem malum. Gula malus est mala propensio, quæ contrahit, inde non exuendi, ubi diu placuit. hæc semper crescit, & ideo eò demum progreditur, ut jam deponere non possit, et si exeat, ut vinum, quod, cum aliquando capere esse facultentum, et si in alio translatum, ratur dolium, gustum retinet. *Permansit gustus ejus in eo.* Et odor malus est tam mala, quam quis progreditur temporis contrahit lectando comoda.

moda. quis enim credat ejusmodi hominem in senectute libenter suscepturum labores, quibus in ætate juvenili non assuevit? *Odor ejus non est immutatus.* Quisquis ergo fœces quamprimum non deleat, faciendo bono nimis se reddit ineptum. *Non invenitur sapientia in terra suaviter viventium.* Job. 28. v. 13. Tu interim an adhuc esse tibi videris immunis à fœcibus? Ex odore, quem spargis, alii testari melius de te possunt: at de gustu, quem lentis, nemo te ipso certius judicaverit.

3. Considera, instar vini non relictum in fœcibus, sed elutriatum haud dubie fuisse veteres illos Dei servos, quos ait Apostolus vix locum in terra repe-

rissè, in quo quiescerent, aded erant ab omnibus exclusi, ludibrio habiti, & persecutionibus vexati. *Circueverunt in melotis, in pellibus caprinis, egentes, angustiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus, in solitudinibus errantes, in montibus & speluncis, & in cavernis terra.* Hebr. 11. v. 38. & ideo quis explicet, quanta fuerint Divina gloriæ instrumenta? & tibi deest animus pro ipsa id modicum præstare, quod est deletere nimias, quibus in pace frueris, commoditates? Ecce pax ejusmodi est illa, quam in fœcibus vinum habet: pax, quæ paulatim disponit ad corruptionem. *Visitabo super viros defixos in fœcibus suis.* Soph. 1.

XII.

Amplius lava me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me, quoniam iniquitatem meam ego cognosco, & peccatum meum contra me est semper. Pl. 50. v. 3.

1. Considera, quamprimum David dolens de lapsu dixit Prophætæ Natan: *Peccavi Domino*, eundem audivisse à Prophætâ: *Dominus quoque transtulit peccatum tuum.* 2. Reg. 12. ut aded certus esset, se veniam consecutum. & tamen post ejusmodi certitudinem non cessavit eam continuo postulare, non quod de ejus consecutione diffideret, sed quod in dies consequi cuperet majorem, ut fieri in his solet, in quibus si abundavit delictum, non abundavit tantum, sed *superabundavit & gratia* Rom. 5. v. 20. Hinc est,

quod non solum veniam postulaverit à Deo secundum magnitudinem, quam misericordia ejus in se habet ad remittendum quodcumque delictum: *Miserere mei Deus secundum magnam Misericordiam tuam*: sed eam postulaverit secundum multitudinem illorum actuum tam diversorum, quibus eam exercuit. *& secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam.* quis enim explicet, quam actus isti in tanta varietate peccantium, apparuerint eximij, præcellij, stupendij? *Miserationes ejus super omnia opera*

Ccc ccc 3 ejus

ejus. Pl. 144. v. 9. nisi malis judicare, Davidem licet certum de venia ideo tam sollicitè eam iterum iterumque postulasse, ut te doceat, quid facere conveniat te, inquam, qui non modò certus non es, sed fortè incertissimus. An fortassis existimas repugnare perfectæ unioni cum Deo sæpe proprias cogitare culpas? at vates Regius dicebat de his se non crebrò tantum, sed semper cogitare. *Peccatum meum contra me est semper.* Ita est, non dicebat: *Adulterium meum*, sed solum *peccatum meum*: quia melius est in nonnullis præsertim materis non speciatim, sed universim tantum meminisse delicti. verum tamen est eum dixisse *semper*: quia, quantumvis justus esse videaris, pius, perfectus, & in Mystica versatus Theologiâ, qualis erat David, usque ad vitæ tuæ finem sensò cogitare debes miseras tuas, & eas amaris lachrymis deslere. Hinc Psalmus iste inscribitur *Psalmus in finem*, hoc est, *Psalmus in finem usque mundi canendus*, prout interpretatur Bellarminus: quia si ad finem usque mundi vitam protraheres, semper esset, cur diceres: *Peccavi. Memento, & ne obliviscaris, quomodo ad iracundiam provocaveris Deum tuum in solitudine. Memento in præsens, ne obliviscaris in futurum.* Deut. 9. v. 7.

2. Considera discrimen, quod inter corporis & animæ morbos intercedit. Priores satis est cognosci à medico. non ita posteriores. necesse est etiam ab ægro cognosci. Idcirco dum magnam petit Gratiæ Justificantis copiam, ad-

ducit Psalmographus pro argumentum eâ potiundi, quod ex parte sua impleverit conditionem, quæ in hoc nem erat necessaria, nempe cognitionem facinoris à se commissi. *Aspiravit me ab iniquitate mea, & à peccato meo mundame, quoniam iniquitatem meam ego cognosco, & peccatum meum contra me est semper.* neque dicas hoc non esse, ut quis cognoscat malum, quod commisit, in super requirit, ut doleat, ut detestetur, ut firmum habeat emendationis propositum: quæ, ut dicit se cognoscere peccatum suum, totum dicit, quemadmodum fieri voluit, ut quis clarè cognoscat summum Bonum, & non amet amorem etiam ad dente; ita fieri nequit, ut quis clarè cognoscat summum malum. Et non habeat, non dico, odium, sed etiam horrorem illius. Hæc causa est, cur Deus ad dandam veniam aliud requirit, quàm ut malum non cognoscat. *Sanctus sum ego, dicit Dominus, & non irascar in perpetuum. Percontans iniquitatem tuam.* Jer. 3. v. 12. non ait *desse*, non ait *desistere*, sed *lolum scire*, quia si probe intelligat, quod patrasti in offendendo Deo tam bone, fieri aliter non poterit, quam ut oculi duo efficiantur duas fontes utriusque, qui fluere non cessent.

3. Considera, quantumvis hæc nomina Peccatum, Iniquitas, & Impietas ut plurimum invicem confundantur, nihilominus ex ratione sua magnè propriâ imposita esse ad significandas tres celebres differentias prævaricationum, quas homo incurrit, contra

se ipsum, contra proximum, contra Deum. Primum pure dicitur peccatum, secundum Iniquitas, tertium impietas; non quod non quodlibet peccatum, siue ordinem pervertat, quem debet peccator sibi, siue ordinem pervertat, quem debet proximo, etiã uniuersim pervertat ordinem Deo debitum tanquam supremo Legislatori: sed quia peccatum illud propriè impietas dicitur, quod pervertit ordinem Deo debitum ut Patri, vel Domino in cultu, quem dicimus, Religionis. Jam in casu suo Rex David equidem perverteterat ordinem, quem sibi debebat, vi suæ malitiæ: & perverteterat ordinem, quem debebat proximo, vi iniuriæ, quã fecerat Uriæ, ad eodẽ gravis in quocunque genere, sed non perverteterat ordinem, quem Deo debebat quoad cultum Religionis; quia ejus peccatum non erat nec infidelitatis, nec Simonia, nec perjurij, nec blasphemia, nec alterius ejusmodi delicti: & ideo hic solum memorat peccatum iniquitatis: impietatis in toto psalmo mentionem non facit, quamvis alibi intuitu ejus impietatis communis, quam omne demum peccatum in se continet, etiam ipse Deo diceret: *Dixi, confitebor aduersum me in iustitiam meam Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei.* Pl. 31. v. 6. Ratione iniquitatis rogat Deũ, ut se lauet; *Amplius lava me ab iniquitate mea.* ratione peccati rogat Deum, ut se mundet: *& à peccato meo munda me.* ut lauet quoad reliquias mali præteriti; ut mundet quoad periculum futuri; ut lauet, & mundet, sed sem-

per inagis. *Amplius lava, amplius munda.* Quid tu dicis, qui facile per dies vitæ commiseris non solum peccata in te ipsum, non solum iniquitates in proximum, sed impietates fortè etiam admodum enormes contra Deum, & tamen si memineris semel à te petitam veniam, videris tibi tuo integrè satisfecisse debito? *Lavabo per singulas noctes lectum meum.* Pl. 6. v. 7. En quot noctium lachrymis Davidi steterit malum unius noctis.

4. Considera, quoad iniquitatem Davidem jam paulò antè rogasse Dominum, ut deleret. *Secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam.* sed eo non contentus petit insuper ab ea lavari, lavari, inquam, ab omni eo, quod talis iniquitas, utpote permanens, & novem prorogata mentes, in ipso poruit reliquias affectionis, vel adhesionis etis levis ad malum præteritum. unde non dicit: *Lava iniquitatem meam,* uti dicebat *dele: sed Lava me ab iniquitate mea. Dele iniquitatem, lava iniquum.* Hoc solent, qui verè exosam habent maculam, quam in vultu gerunt: non solum delent maculam, sed totam lavant faciem, tamque sedulo & opportunè lavant, ut nihil omnino reliquum sit maculæ ad eodẽ odiosæ. Rogat quoque pariter mundari à peccato suo: *& à peccato meo munda me,* hoc est, mundari à malitia voluntatis suæ. Ratio est, quia immundum non in actu duntaxat, sed in ipsâ potentia lavari non est satis, paulò post novas producit maculas, ut in facie hominis contingit, que

qua lora mox iterum sordescit. Ideo David à mala sua voluntate non solum lavari perit, sed & mundari. fiebat ista non tantum mala in actu ob malum commissum, sed erat perinde mala in potentia ob id, quod committere poterat etiam peius, & hinc semper timebat. Timebat, quia post culpam originis cuius homini inest voluntas per se ipsam propensa ad malum. *sensus humani cordis proni sunt in malum ab adolescentia sua.* Gen. 8. v. 21. Et timebat, quia per ipsam culpam, ut dicimus, actualem, fecit eam magis propensam. O si nòsses, quot sint malae dispositiones, quas in voluntate tua relinquit quodcumque peccatum, maxime contemptum, & diuturnum; certe non differes ab uno mense ad alterum ferium animi dolorem! imò non sufficeret, quòd sciaste doluisse, cum peccatum remissum adhuc nocere tibi possit non jam in se, sed in suis pessimis effectibus. *De propitiato peccato noli esse sine metu.* Eccl. 5.

5. Considera cor lavari per contritionem, confessionem, & opera bona, quae deinde implentur in satisfactionem scelerum commissorum, & ipsident etiam mundari. At partes istae ad peccatorem spectant juxta illud: *Lavami- ni, mundi estote, auferite malum cogitationum vestrarum ab oculis meis* Eccl. II. 1. v. 16. Unde videtur non adeò propriè dictum, quòd David pro eo, ut dicat Deo se velle lavare, atque adeò mundare se ipsum, ab ipso lavari atque mundari postulet: *Lava me, munda me.* sed oportet hìc notare morem

Scripturae, in qua actiones hominum quae sunt communes Gratiae operanti, & Arbitrio cooperanti, nunc omnino tribuuntur Deo, nunc omnino homini, ut cognoscatur eorum perfectio operando concordia. *Inclina cor meum in testimonium tua.* Ecce opus Gratiae. *Inclina cor tuum ad cognoscendam scientiam.* Ecce idem opus tribuunt Arbitrio. *Dirige me in sententiam tuam.* Ecce opus Gratiae. *Dirige cor tuum in viam rectam.* Ecce idem opus tribuunt Arbitrio. *Cor novum creavit me Deus.* Ecce opus Gratiae. *Faciatis cor novum.* Ecce idem opus tribuunt Arbitrio. Hinc, quotque sint hominis ad Deum preces, quae Divinis continentur Scripturis, totidem sint argumenta necessitatis, quae Divinis Gratia, & quot sunt precepta homini à Deo imposta, totidem sunt argumenta, quae nobis demonstrant arbitrii libertatem. quamvis si probe consideremus, sub metaphora delationis, litionis; mundationis hìc non intelliguntur eas dispositiones, quibus poenitens se se preparat Gratiae suscipiendi per contritionem, confessionem, & cetera bona opera; ipsam intelligit Gratiam; & ideo tantò magis postulatur à Deo, quia solius Dei est dare. *Ego sum, ego sum ipse, quia delationes iniquitates tuas propter me. Et peccatorum tuorum tuorum non recordabor.* II. 4. Delere iniquitatem est remittere peccatori non culpam duntaxat, sed & poenam aeternam, quam reus Divina debebat Justitia. Lavare iniquum, & mundare est illi infundere Gratiam sancti-

sanctificantem, aptam non solum ad eum purgandum à maculis præteritis, sed etiam præservandum à futuris. Id autem facere quis potest nisi Deus? *Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine, nisi tu, qui solus es?* Job. 14. Gratia sanctificans semper potest esse major, & ideo cum dicitur *Lava, munda*, additur *Amplius*: remissio tam culpæ quàm pænæ æternæ tota momento fit, & ideo cum dicitur *Dele*, nihil adjungitur. Tu si desideres ita quotidie lavari magis, & mundari à Deo sanctissimâ ejus Gratiâ; fac prius debitum tuum te lavando, & mundando vi earum dispositionum, quarum tu quoque partem habes. *Lava à malitia cor tuum Ierusalem, ut salva fias.* Jer. 4. v. 4.

6. Considera, si hoc debitum, quod à te præstandum est, adimplere non satagas, inde esse, quòd peccatum tuum non ita contra te pugnet, uti suum contra Davidem, quoad viveret, pugnavit. Non audis, ut dicat? *Peccatum meum contra me est semper*. non solum coram me, sed contra me, ad eò peccatum semper quasi excubabat rigidissimè, ut in faciem exprobraret ingratitude, quâ is usus est contra Deum suum vi-

lissimâ causâ voluptatis. *Arguet te malitia tua.* Jer. 2. v. 19. Poterat David avertere oculos à censore tam molesto, quis dubitet? sed non fecit, quòd existimaret, memoriam peccati sui utilissimam fore ad demissionem, ad compunctionem, ad cautelam. *Postquam ostendisti mihi, percussi femur meum. confusus sum, & erubui.* Jer. 31. si peccatum tuum non par tibi aut simile bellum moveat, bene attende, & videbis hoc inde proficisci, quòd id studio longè removeas à mente tuâ, & aures præbeas potius Mundo, Carni, dæmoni. Mundo, qui tibi blanditur in scelere commisso. Carni, quæ excusat: Dæmoni, qui instigat ad audiendum Mundum & Carnem potius quàm Conscientiam piè exprobrantem. Sed quantò melius est ab uno sapiente reprehendi, quàm ab omnibus simul stultis adulatione demulceri. *Melius est à sapiente corripì, quàm stultorum adulatione decipi.* Eccl. 7. v. 6. Deinde fac sanè, quod vis. ferius aut citius peccatum tuis obverfabitur oculis. si non in vita, obverfabitur in morte. *Arguam te, & statuam contra faciem tuam.* Pl. 45.

v. 11.

XIII.

Veritatem medisabitur guttur meum, & labia mea detestabuntur impium. Prov. 8. v. 7.

1. Considera tibi, qui ad eò propendes ad loquendum malè de proximo, ut non rarè id tibi etiam honori ducas, dicásque te esse ex genere ho-

R. P. Pauli Segneri Manna Anima.

minum liberi labij, apertum, sincerum, candidum, & idcirco aliud non posse, quàm dicere, quod res est, visum iri, hunc tam insignem locum Sapient-

Ddd ddd

pien-

piensis certò tibi patrocinari. sed vehementer falleris. audis, ut loquatur? *Veritatem meditabitur guttur meum.* non dicit, *proferet, promet, loquetur,* sed *meditabitur*: quia non omnis veritas, quæ in buccam venit, dicenda est eo solùm ex capite, quòd sis liberi labij: illa dicenda est, quæ post manurâ considerationem videbitur convenienter dici. an ergo putas convenienter esse, ut dicatur quòdlibet malum proximi ob hanc solam causam, quòd sit verum? *Veritatem meditabitur guttur meum.* meditare priùs rationes illas, quæ te inducunt ad dicendam veritatem honori proximi nocivam, & illas, quæ te inducunt ad eam tacendam: & cum illæ coram Deo istis præponderant, perge sanè ad dicendum, ne tu quoque facias instar illius, qui vel ad ipsa tribunalia proditor est veritatis pro vili & exiguo quæstu: *Pro buccella panis deserit veritatem.* Prov. 28. v. 21. sed antequàm ita in utramque partem momenta liberes, ne dicas, an forte existimas rem esse admodum quæstuosam, si homo sis liberi labij? hoc in nonnullis idem est, ac nunquam posse frenare linguam. & tamen ad eam frenandam expensendum foret, quidquid opum tuis conditur scriniis: *Aurum tuum, & argentum tuum confusa, & verbis tuis facito stateram, & frenos tui rectos.* Eccl. 28. v. 29. *facito stateram,* ut expendas, sitne dicendum verum, an non: *facito frenos,* ut te dirigas, ubi dicendum erit, & verò etiam contineas, ubi non erit dicendum. ceterum scisne, cur facile

tibi persuadeas præsentem locum patrocinari tibi pro no ad muniturum? quia imaginariis verba illa: *Labia mea detestabuntur impium,* habent hunc sensum: *Labia mea detestabuntur hominem impium.* & non est nisi suspensus est: detestabuntur id, quòd est impium. hic genuinus est verbum detestatus. Aliud est detestari impium, ut loquimur, in abstracto, & aliud jam in hoc jam in illo homine detestari. si etiam ad illud genus detestantis profertur sapiens, loquitur publicè expensurum, quid dicit: *Veritatem meditabitur guttur meum.* quid laborus esset, ut eam detestetur alibi creteram?

2. Considera, si vox *impium* hoc loco non significat hominem impium, sed impietatem, videri, postquam præmiserat: *Veritatem meditabitur guttur meum,* subjungendum fuisse pro oppositione legitimâ: *Labia mea detestabuntur mendacium,* quæ mendacium est, quòd opponitur veritati. & tamen dicit: *Detestabuntur impium.* & sic dicit, ut bene intelligas, quid sit veritas, de qua præfens est sermo. Veritas est, quæ perinet ad legem naturam. nôsse igitur oportet, sapientiam hoc loco sustinere personam Christi, sapientia æternæ. jam verò certissima est, debuisse venire Christum, ut Mundum doceret Veritatem, hoc est, quis sit verus finis, ad quem tendere affectus nostri debent, & quæ sint vera media eum consequendi. Hic est, quòd ille de se dicit: *Ego sum Via, Veritas, & Vita.* Via quoad mo-

dia, Vita quoad finem, Veritas quoad finem simul & media. Unde vides veritatem hic in medio positam inter vitam & vitam, quia illa de mediis eum instruit, qui solâ indiget scientiâ medicorum, & de fine illum, qui etiam finem ignorat. sicut ergo Christus dicit: *Veritatem meditabitur guttur meum*. ita merito etiam subjungit: *Et labia mea detestabuntur impium*, hoc est, detestabuntur, quidquid est reperire falsi inter homines Religioni contrarij. Istud enim est falsum magis detestabile, falsum non iniquum duntaxat, & infame, sed impium. Omne falsum reprobandum est, quis ignorat? Illud verò, quod Religioni adversatur, etiam est detestandum, hoc est, execrandum, abominandum, & arcendum procul quasi lues pestifera, cujus nec halitum aliquem sustines. *Labia mea detestabuntur impium*. Quæ cum ita sint, quomodo iube de constringit eò te prolabi in sermonibus, ut ludere non dubites de falso ejusmodi, quasi tam fœdum non esset in se ipso, quam depingitur à nonnullis? An unquam ita prævaricaberis? Cùm vides datâ occasione in medium proferri dogmata Religionis; quamprimùm intus in corde dic. *Veritatem meditabitur guttur meum*, *Et labia mea detestabuntur impium*. dicendum: *Veritatem meditabitur guttur meum*, ne illos imiteris audaculos, qui cùm non didicerint omni vitâ suâ nisi quatuor fabulas, deinde præsumunt de altissimis disputare fidei arcanis, qualia sunt de Immortalitate animæ, de Prædestinatione,

Providentiâ, Concordiâ libertatis cum gratia, & nesciunt miseri, quàm parùm prospiciant. Dicendum: *Labia mea detestabuntur impium*. quia cùm agitur de quocunque errore contratio fidei, illico detestari debes ob id solum, quia fidei adversatur, etsi aliam nescias rationem. *Labia mea detestabuntur impium*. non *guttur meum*, sed *Labia mea*. adeò prompta esse debet ejusmodi detestatio, & vel ipsis in labijs. numquid pudor est ex ore tuo prodire nonnunquam laudes, & quorum facinorum? quòd sit sumpta vindicta, accumulata divitiæ, ambitioni, libidini litatum, quæ adeò adversantur doctrinæ Christi? *Detestabuntur labia mea impium*.

3. Considera, si Christus est, qui loquitur hoc loco linguâ sapientis, videri dicendum fuisse: *Veritatem loquetur guttur meum*, & non *meditabitur*, quia Christo Sapientiæ æternæ opus non erat meditari prius, quòd diceret, sed satis illi erat os aperire, semper erat ab errore securus. Nihilominus dicit: *Veritatem meditabitur guttur meum*, ut memineris, quot annis ille cunctatus sit aperire os suum, qui tamen erat sapientia æterna. certè tam diu non est cunctatus, ut bene meditaretur, quid diceret, sed ut exemplo doceret, quantum tibi conveniat; sunt quippe actiones innumerae, quas Christus facere dignatus est, non pro sua aliqua utilitate, sed instructione nostra: Deinde an nescis duplicem esse modum meditando? unus est meditari mente ea, quæ sunt dicenda; alter est præ-

præterea meditari opere, quem duplicem sensum habent voces illæ: *Beatus, qui in lege Domini meditatur die ac nocte.* Pl. 1. v. 2. & hoc posteriore modo etiam Christus meditatus est veritatem prius, quam doceret, quia alter meditando modus illi necessarius non erat, uti nobis. Vide, an ullam dederit præceptum Paupertatis, Humilitatis, Obedientiæ, Charitatis, Mansuetudinis, Modestiae, Religionis, quod non prius longo etiam usu probaverit. *Factus est principatus super humerum ejus.* Il. 9. v. 6. quia prius ipse humeris portabat pondus omne, quod deinde ut Princeps aliis erat im-

posturus. Tunc sic agis: imò quia facile aliis præcipis, quid agere oporteat boni, tam contrarius deinde te segnis es in stimulo te ipso. Quia igitur mirum nullam verbis tuis invenim? *Veritatem meditabatur guttur meum, & labia mea deservabantur in piium.* Vis in aliis ita detestari impietatem, ut vix pronunciaris sententiam eam confundas, affligas, & eorum non ipso terrarum orbe proficiat bene prius meditare tecum tam necesse quam opere illas veritates Christianas, quarum vi illa proficienda est: *hoc iudicium para iustitiam tibi.* Eccl. 38. v. 9.

XIV.

Nemo nostrum sibi vivit, & nemo nostrum sibi moritur, sive enim vivimus, Domino vivimus, sive morimur, Dominus moritur, sive ergo vivimus, sive morimur, Domini sumus. Rom. 14. v. 7.

CONsidera, usitatum esse magnis Regibus inter globos suos milites censere, quos expositos appellant. Isti suo Principi ita sunt devoti, ut vitam suam nusquam amplius spectent ut propriam, sed ut propriam Domino suo. ideo ubi ejus conservatio cedit in majus obsequium illius, fervare student: sin minus, pro ipso animosè prostituunt, & vel in ipsos conijciunt densatos gladios. Inter ipsos proinde sese libenter numeravit Apostolus, cum dixit: *Nemo nostrum sibi vivit, & nemo nostrum sibi moritur.*

sive enim vivimus, Dominus vivit, sive morimur, Domino morimur, sive ergo vivimus, sive morimur, Domini sumus. Miles expositus non sibi vivit, quia vitæ suæ finem non habet se ipsum, hoc est, conservationem sui, sed illud dirigit ad obsequium Domini; & ideo non sibi vivit, nec miles expositus moritur sibi, quia mortis suæ finem non habet aliquid commodi, vel consolamenti, quod in se redundet post mortem, sed pariter utilitatem Domini sui. atque idcirco non sibi moritur. Et hoc est, quod in terra faciunt illi Dei servi,

servi, qui ipsi jam perfectè sunt dedicati. Sunt ad utrumque parati, ad vivendum scilicet, & moriendum, ac si vivant, vivere illi volunt, & si moriantur, mori pariter pro ipso volunt. *Sive vivimus, Domino vivimus, sive morimur, Domino morimur.* Tu quid agis? vide tantisper, quot sint exceptiones, quas facis, quot obstacula non superit animus ita vivendi DEO, ut abstraharis à commoditatibus, quæ faciunt te tibi vivere: & longè minùs suppetit animus moriendi pro DEO, vitam aliquando pro ejus gloria exponendo periculo jacturæ. & tamen ò quanta tua esset felicitas, si tibi contingeret mori pro DEO! En quanta fuerint pericula: quibus sese Apostolus tanquam miles verè expositus pro Christo objecit! *Periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex gentibus, periculis in civitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis in falsis fratribus.* 2. Cor. 11. v. 26. & è contrario vel unum, quod forrè incurris, tantum tibi incurrit horrorem? *Qui sponte obtulistis de Israël animas vestras ad periculum, benedicite Domino.* Judic. 5. v. 2.

2. Considera illos sibi vivere, qui suo vivunt judicio, suo genio, suo arbitrio. Et illos pariter sibi mori, qui moriuntur ob graves excessus, quos faciunt, ut corpori suo faciant satis, juxta illud: *Propter crapulam multi obierunt.* Eccl. 37. v. 54. Aut certè ob labores immodicos, quibus se onerant nunc ambitionis, nunc avaritiæ causâ. Non ita DEI servi. *Nemo*

vestrum sibi vivit, & nemo vestrum sibi moritur, ajunt ipsi. Vile nimis est sibi vivere: hoc enim & bestia faciunt. & miserum nimis est sibi mori: quia vix erit invenire aliquam bestiarum, quæ id faciat. Si vivendum est, Christo vivere oportet, & si moriendum, Christo demum mori oportet. *Magnificabitur Christus in corpore meo, sive per vitam, sive per mortem.* Philip. 1. v. 20. ò sensum præclarum! Christus in se nec crescere omnino potest, nec minui. non crescere, quia ut verus DEUS perfectionem complectitur infinitam. non minui, quia deficere non potest. Solùm crescere vel minui in alijs potest, hoc est, in majore vel minore cognitione, quam alij habent de ipso. Tunc igitur aliquis Christum magnificat, quando magis nomen ejus dilatat. *Quis magnificabit eum, sicut est ab initio?* Eccl. 43. v. 35. & tunc magnificat in suo corpore, quando eum nō per interna duntaxat, sed per externa quoque magnificat. Si magnificat impendendo linguam, pedes, oculos, aures, manus, honori Christi; eum magnificat per vitam; & si magnificet perdendo linguam, pedes, oculos, aures, manus, imò vitam ipsam, quam habet, pro amore Christi; eum magnificat per mortem: atque hoc est propositum fidelibus Christi servis: *Magnificabitur Christus in corpore meo sive per vitam, sive per mortem.* Sed nemini magis hoc est propositum, quàm qui minimè parcè hoc faciunt. Tales sunt milites ejus verè expositi, qui & ipsi dicere possunt

Ddd ddd 3 possunt

possunt cum Apostolo : *Mibi vivere Christus est, & mori lucrum.* Philip. 1. v. 27. *Istis vivere Christus est, quia Christus est principium operum, quæ faciunt. & mori lucrum est, quia pro magno lucro reputant posse pro Christo sponte immolare vitam, quæ demum aliquando vi corruptionis est amittenda. & tu malis illis miseris, quàm his insignibus accenseri?*

3. Considera ultra vitam naturalem aliam esse civilem, quæ consistit in honore, quo fruieris, occasione officiorum, quæ geris, commerciorum, amicitiarum; & hæc quoque, si fueris genuinus miles Christi expositus, ipsi donanda est, ita ut nihil obster, quò minus impendas, & omnia impendas pro ipsius servitio. *Sive vivimus, hanc quoque vitam civilem, Domino vivimus, quia honor noster aliter curandus non est, quàm prout servit ad procurandam DEI Gloriam. Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam.* Ps. 113. & inter officia, commercia, amicitias, ideo tantùm satagendum placere hominibus, quò facilius pertrahi ad DEUM possint. *Ego per omnia omnibus placeo, non quarens, quod mihi utile est, sed quod multis, ut salvi fiant.* 1. Cor. 10. v. 33. *Sive morimur, quia si hæc omnia perdere necesse sit suspectos, derelictos, execratos, oblivioni datos, perdantur sanè, modò propter DEUM perdantur. In mortem tradimus propter IESUM.* 2. Cor. 4. v. 11. An forte non utramque hanc mortem, naturalem & civilem Christus sustinuit a-

more tui? quid igitur magni te ferre vilissimum mori pro Christo, si non ignoras voluisse Christum mori pro te? *Mediator DEI & homo Christus? ESTS dedit redemptorem semet ipsum pro omnibus, hoc est, pro ijs etiam, qui sunt inter homines minus digni, qualis omnino tu es.* Tim. 2. v. 6. *Dilexio me, & tradidit semet ipsum pro me.* Gal. 2. v. 20.

4. Considera id, quod maxime nimat sanctos expositos, ne curam ipsos, est meminisse se non esse, sed ejus Monarchæ, pro quo dimittunt. Et istud in proposito nostro retinere mare te debet, sed multò majorem ratione, si memineris, cuius sis. Quis ille Monarcha, qui tot habet milia dominij in hominè, quot DEUS habet in quemlibet nostrum, in nos, inquam, ab ipso creatos, ab ipso conservatos, ab ipso redemptos? *An vestra, quoniam non estis vestri? Ergo non estis pro pretio magno.* 1. Cor. 6. v. 10. *Deo quòd nòsse nos esse Domini, tantam infundere nobis debet fiduciam.* Ratio est, quia nullus Principum humanorum potest de servitute tam vivis, quàm mortuis eam habere curam, quam DEUS habet de nobis. *Sive vivimus, Domini sumus; & licet ad eum pertinebit nos coacti contra tueri, qui ipso invito facere nobis injuriam moliantur, Sive morimur, Domini sumus. & ideo ad ipsum quoque pertinebit reddere nobis vitam, quam dedimus pro ipso, quamvis humani Principes eam reddere non possint. Illi, qui dedit pro ipsis, reddere carum* Deum

Deus potest, & reipsa hoc faciet. Tu quidem scelestissime in presenti vita nos perdis, sed Rex Mundi defunctos nos pro suis legibus in aeterna vita resurrectione suscitabit. 2. Mach. 7. v. 9. Quid igitur te moratur, quin vitam tuam, non dico, libentissime impendas honorati Divino, sed etiam perdas, tanquam miles ipsius expositus, cujus jam dudum jacta est alea, dum ipsum perdere est invenire, imò nunquam invenitur magis, quam cum lætissime per-

ditur? Qui voluerit animam suam salvam facere, perdet eam, quia, quisquis sibi vivit, quantumvis studeat servare vitam, perdet eam, & fortè tantò citius perdet, quantò scrupulosius servare studet. Qui autem perderit animam suam propter me, inveniet eam, quia qui pro DEO est mortuus, in ipso actu perdendi vitam, eam invenit: perdidit caducam, invenit aeternam, Matth.

16. v. 25.

XV.

Divitia salutis Sapientia & Scientia: timor Domini ipse est thesaurus ejus. Il. 33 v. 6.

CONSIDERA, quemadmodum sunt divitia quaedam corporales, ita paciter esse spirituales. Corporales quò magis amantur, eò sunt possessoribus suis major occasio aeternum perdere animas, & ideo vocantur divitia perditionis. *Pecunia tua tecum sit in perditionem. Act. 8. v. 30.* Spirituales, quò magis amantur, eò major sunt possessoribus suis causa eas salvandi, unde etiam vocantur *Divitia salutis*. Prioribus proprium est, ut conservata nihil afferant boni, imò potiùs secum afferant omne malum, ob nimium studium conservandi, malum culpa, & malum poenae. *Divitia conservata in malum Domini sui. Eccl. 5. v. 12.* & ideo sūt divitia perditionis. Posteriores hoc habent, quòd conservata secū afferant omne bonū, bonum Gratia & bonum

Gloria. & ideo sunt divitia salutis. Neque dicas ejusmodi bonum etiam illas posse afferre; quia si afferant, non afferunt conservata, sed expensa. & ideo quales ista sunt divitia, quæ solum tunc bene tibi faciunt, cum eas non amplius habes? Non ita spirituales. ista faciunt bene, cum eas habes. & quamvis ista in alios quoq; dispensari possint, ut corporales, dispensando non amittuntur, ut illa, sed potiùs acquiruntur magis, cum tantò fias ditior spiritu, quantò plus alijs largiris opes à DEO donatas, nunc rudem aliquem instruendo, nunc corrigendo iniquum, nunc consilio juvando accipitem, nunc afflictum consolando. Quis igitur crederet, prioras potiùs quàm posteriores tot habere sectatores? Ecce quanto studio, quantà con-

ten-

rentione quotidie laborent homines in cumulantibus opibus ad corpus pertinentibus? *Unus est, & secundum non habet non filium, non fratrem, & tamen laborare non cessat, nec satiantur oculi eius divitijs.* Eccl. 4. v. 8. Et ad eas cumulas, quæ ad animam pertinent, quis est, qui facile impendat vel dimidium ejus Audij atq; contentions? Tu interim memineris divitias corporales ab aliquo posse dono accipi, prout in hereditate contingit, at spirituales non sine labore obtinentur. *Egestatem operata est manus remissa, manus autem fortium divitias parat.* Prov. 10. v. 4.

2. Considera, quæ sint illæ divitiæ salutis hic appellatæ. sunt sapientia & scientia. Sapientia spectat ultimum finem nostrum, qui est Deus. Scientia spectat media, quæ ducunt ad finem tam excelsum. Ille igitur in terra veram sapientiam possidet, qui cognoscit, quis sit finis, ad quem conditus est, nec sibi finem statuit Gratiam magnatum, nec voluptatis illecebras, nec opes, nec honorem & gloriam, nec quidquam eorum Idolorum, quæ mundus adorat. Ille veram habet scientiam, qui cognito fine etiam discernit, quæ sint media magis congrua, & propiora consecutioni finis. Atque ista sapientia & scientia vocantur *Divitiæ salutis*, quia istæ salutem tribuunt æternam. His sublati eâ excidisti. Scrutare intimos cordis tui recessus, & vide paulisper, an ibi tales sit invenire divitias, & si non sint, cura, ut sint, tum labore necessario ad eas parandas, tum continuo postulando à Deo; nam omne studium

tuum, labor omnis nihil proficiunt illis Deus benedicat. *Benedictio Domini divites facit.* Prov. 10. v. 12. sed per precare Deum, ut det tibi Sapientiam & Scientiam, Sapientiam, ut tuis solum operari propter verum finem, Scientiam, ut scias etiam modum operandi.

3. Considera, quam parum potest esse divitem, si non habeas, nisi servas partas divitias. si finas exponi fortis, periculum est, ne uno die amittas, quæ vix annis integris cumulasti. *Proinde sicut Avarus habet thesaurum suum in hoc est, arcam illam, in qua plurimum eustoditum seris aurum repolita à cumularum, ita etiam suam habere debet Justus. Timor Domini est thesaurus ejus,* quia sanctum Deum is est, qui in ipso custodit Sapientiam & Scientiam, quæ sunt ejus divitiæ. Custodit ab hominibus, à demonibus, & cupiditatibus inordinatis, à Calidit ab hominibus, quia, cum verum Deo magis displicere, quam hominibus, non permittit, ut isti eum à fine suo detorqueant, nec ut impediatur usu mediorem, quæ ad ejusmodi finem ducunt. *Melius est mihi absque spe incidere in manus vestras, quam perire in conspectu Domini.* Dan. 11. v. 32. II. Custodit à demonibus, quæ, cum magis vereatur iram Dei, quam rabiem omnium suorum hostium infernalium, aures illico tentantibus occludit, quæ illum à fine suo velut abstrahere alluciendo facultatem concupiscibilem, ut amet bona caduca, & absterrendo Irascibilem, nec eum rige-

te applicet media ad ejus conservatio-
nem. *At ille respondit dicens, pramitti
se velle in infernum.* 2. Mach. 6. v. 23.
III. Custodit à Cupiditatibus inordi-
natis, quæ sunt Julto quasi fures do-
mestici, quia, cum vereatur Dei po-
tius, quam rerum suarum omnium fa-
cere jacturam, stat semper promptus
ad resistendum, quando vel fraude vel
vi eum conantur dispoliare. *Qui ti-*

*ment Dominum, inquirent, quæ bene-
placita sunt ei, non quæ sibi.* Eccl. 2. v.
19. Itaque ne fidas unquam omnibus,
quas possides, divitiis Sapientiæ & Sci-
entiæ, nisi in ejusmodi thesauro cu-
stodias. imò sicut majore opus est cu-
stodiâ his, qui plus habent, quod per-
dant, ita, qui plus sapientiæ & scien-
tiæ possidet, majore pariter opus ha-
bet Timore Dei.

XVI.

*Si non vigilaveris, veniam ad te tanquam fur, & nescies, quâ ho-
râ veniam ad te.* Apoc. 3. v. 3.

1. Considera, quàm bonus sit fur iste,
qui ad vigilandum hortatur. cer-
tè non cupit tibi supervenire improvi-
sò, aliàs ad dormiendum invitaret. ne
igitur mireris, qui loquitur hoc loco,
alius non est, quàm Christus tuus,
qui tantopere te amat, ut mala omnia
comminetur, ad faciendum tibi bene.
Nota proinde illum non dicere abso-
lutè; *Veniam ad te tanquam fur*, sed;
*si non vigilaveris, veniam ad te tan-
quam fur.* adeò, ut si malo tuo in mor-
te veniat improvulus instar furis, tua
futura sit culpa, non ipsius. In hunc
finem ille te admonet, se venturum,
cum minimè expectas, ut eum semper
expectes.

2. Considera, cum insinuaverit
Dominus, nisi vigilaveris, in morte
venturum ad te occupandum instar
furis, hoc est, tempore, quo minimè
expectas, aut imaginari tibi possis: *si
non vigilaveris, veniam ad te tanquam
fur.* R. P. Pauli Segneri *Manna Anima.*

fur. superfluum videri, quòd addat:
& nescies, quâ horâ veniam ad te. id
enim satis expressisse videtur, cum di-
xit: *veniam ad te tanquam fur.* sed fal-
leris, superfluum non est. Ratio est,
quia, licet ipse nocte concubiâ fortè
non advertas adventum furis ob som-
num, qui te tenet oppressum, fieri
poteat, ut pro te alij advertant, & ita in
tempore te excitent. Tunc *fur venit
ad te tanquam fur*, & dici tamen ne-
quit *te nescire, quâ horâ venit ad te*,
quia non deest, qui scire te faciat. at
in casu, de quo Dominus loquitur
hoc loco, non sic erit, quia ipse veniet
inexpectatus *tanquam fur*, & tamen
non erit, qui tibi significet, quando ad-
veniat: *& nescies, quâ horâ veniet ad
te.* fallat adventu suo non te solum, sed
omnes etiam medicos, qui tibi assi-
stunt, omnes notos, familiares, do-
mesticos, ut nemo dicere tibi possit:
Ecce furem. an ignoras, quàm multi
Eee ecc
casi

casibus eripiantur tam repentinis, ut prius constet esse mortuos, quam moribundos? ita te Dominus admonet fore, ut idem tibi eveniat die aliquo, si dormiveris in peccato. hæc enim est pœna illius, qui admonitus non semel sed sæpius non expergiscitur, ut improvisò moriatur. *Viro, qui correptionem durâ cervicè contemnit, repentinus ei semper superveniet interitus.* Prov. 29. v. 1.

3. Considera, etsi semper excubas ad expectandum Dominum, videri posse eum nihilominus postremâ horâ venturum instar furis; quia veniet, ut tollat, quidquid habes, opes, gloriam, magnitudinem, amicos, patriam, cognatos, commoditates, & vel ipsum corpus. Sed hoc fiet, cum his bonis hærebis affixus. quippe si prius, quam ille veniat ad ea tollenda, studeas ab ijs penitus avelli saltem animo, aliud tu non facies, quam ut prom-

ptè reddas illi, qui dedit, vel potius commodavit. Unde non veniet illi tibi tanquam fur, ut tua rapiat, sed tanquam Dominus, ut repetat, quod ad usum concessit. Tunc veniet tanquam fur, cum hujusmodi nimis adhereris affectu. tanquam fur, quia sumens, quod suum est, fur non erit, sed quasi fur, quia videbitur te spolia e, quodrum est. Estu igitur semper paratus ad restituendum Domino, quidquid nunc possides, sed ad tempus possides, atque in hæc rationem cordi tuo invigila, nec exorta ad amandum ut proprium, quod est commodatum, atque nec isto quatenus in illo extremo articulo Dominus tecum ager ut fur, sed ut beneficus, quia tollet minus & dabit magis, tollet terrenum, & dabit Cœlestem, tollet temporale, & dabit perpetuum. *rebit expectantibus se in salutem.*

Hebr. 9. v. 8.

XVII.

Sicut oves in inferno positi sunt; Mors depascet eos. Plat. 48. v. 15.

1. Considera, quanta sit multitudo damnatorum. *sicut oves in inferno positi sunt.* Instar ovium eò tendunt gregatim. *Congrega eos quasi gregem ad victimam.* Jer. 12. v. 3. Nec mirum, quia plerique hominum malè vivunt, æquum igitur est, ut etiam moriantur malè. Et tu in hac multitudine quid dices, si te quoque, quod Deus avertat, damnari contingat? fortè solati-

um te habiturum ex tot sociis damnationis? sed quale solatium ovi unquam fuit non ire solam ad macellum, sed cum multis? *Multiplicasti gregem tuum magnificasti latram.* Illa. 9. v. 4.

2. Considera, eos ipsos peccatores, qui modò tantâ audaciâ contra Deum consurgunt, ut videantur quasi Rhinoceroses superbi dedignari pugnam cujuslibet justî sui præcepti, illo se-

premo die adeò fore abjectos, adeò recordes, ut nec minimum possint resistere sententiæ damnationis, etsi velint, & hoc quoque indicare voluit Psaltes Regius, cum de ijs dicit: *Sicut oves in inferno positi sunt.* En quàm facile vel unus opilio agat ad macellum ingentem ovium gregem. ita Divina Justitia ad infernum protrudet turbam reproborum tam immensam. faciet, ut miseri sine contradictione eò ultro procedant. *Ibunt hi in supplicium æternum.* Matth. 15.

3. Considera, tantam esse Peccatorum dementiam, ut eorum plerique damnentur, solum ne recedant ab usu communi. Hæc est excusatio passim usitata: *ita fieri consuevit.* adeò ut sint innumeri, qui, quòd nesciant superare exiguum respectum humanum, à locis quotidie *velut irrationabilia pecora.* 2. Pet. 2. trahi se sinant ad lusum, ad hilaria, ad choreas, ad ipsa aliquando infamia prostibula: *ad simulacra muta, prout ducuntur, euntes.* 1. Cor. 3. v. 2. atque hoc est, quòd etiam indicare hic voluit Psaltes, cum dicit: *Sicut oves in inferno positi sunt.* An vidisti pastorem, cum gregem suum contumacem urget ad transitum fossæ? unam arripit, & quasi vi impellit, ut desiliat, & tunc ceteræ illico sequuntur omnes. Ita dæmon facit, stimulat aliquem ad inducendum morem aliquè malum. & ecce imitantur omnes, instar pecorum, clausis oculis. tu, nisi perire velis, non sequere. *Non sequeris turbam ad faciendum malum.* Exod. 23. v. 2.

4. Considera, cum tanta sit multitudo eorum, qui quotidie pereunt, quia volunt, infernum agrè admodum sinu suo quantumvis vasto eos capturum, quando non quoad animas duntaxat sed & corpora ibi versabuntur. Unde Psalmographus in Spiritu prænosens modum, quem in illa sua statione tenebant, ait ibi futuros velut oves invicem densatas. *Sicut oves in inferno positi sunt.* En ut istæ stipantur, quando non satis capit ovile. Idem omnino Reprobis accidet. & hinc concludere, qualis inter eos futura sit compressio, quæ calamitas, quis furor, quæ contorsio, cum aliqui ferre nequeant tantum pondus, quòd incumbit, alij tantas angustias. & ecce quàm vanè multitudo sociorum in patiendo dare possit miseris occasionem solatii. imò hoc erit unum è præcipuis tormentis, tor esse.

5. Considera, vel solam oppressivam, quam diximus, meritò debuisse sufficere ad mortem damnatis inferendam, si adhuc essent in statu moriendi. at cum miseri mori nequeant amplius, solum sentient, quòd mors habet pænæ, non sentient, quòd habet commodi, unde denique concludit Psaltes, illos paulatim consumendos à morte, ita ut destruat quidem, sed non occidat. atque hoc est, quòd ait: *Mors depascet eos.* Depascere propriè est id, quòd pecora faciunt, quando errantia per pratum herbas mordent, vellunt, carpunt in pabulum, sed ita, ut parcant radicibus. Ita mors faciet, non secus ac si denique in damnatis optata

Eec ecce 2 pascua

paſcua inveniffet. *Mors depaſcet eos.* Conſumer, ſed non ita, ut ceſſet aliquando. Deinde per mortem hic intellige omne genus ſupplicij, quod aliàs afferre mortem poſſit. niſi malis cum multis hoc nomine intelligere diabolus, qui cum ſit aut hor mortis, mors appellatur, uti Chriſtus Vita,

quia auctor eſt vita. *Ei ecce equus palidus, & qui ſedebat ſuper eum, vocatus eſt Mors, & Infernus ſequabatur eum.* Apoc. 6. v. 8. ſed qualiſcumque morſ fit, numquid ſtultitia eſt tam peccare de ea declinanda cogitare, ut compatius plurimi ſequantur? *Infernus ſequabatur eum.*

XVIII.

Quicumque Spiritu Dei aguntur, ij ſunt filij Dei. Rom. 8. v. 14.

1. **C**onſidera indicium, quod hic deſcribit Apoſtolus, unde cognoſci poſſint, qui ſine dubitatione ſunt Dei filij. Dicit eos moveri à Spiritu ſancto ad bonum, ſed moveri tanquam à virtute ſuperiore, quæ illis dominatur. *Quicumque Spiritu Dei aguntur, ij ſunt filij Dei.* Omnes Juſti *moventur, diriguntur, ducuntur, reguntur Spiritu Dei,* ſed non omnes *aguntur,* quia non omnes eâ facilitate, quam diximus, ab illo moveri ſe ſinunt. & ideo, ſi advertis, hic non dicit Apoſtolus: *Quicumque ſunt filij Dei, ij Spiritu Dei aguntur.* ſed dicit: *Quicumque Spiritu Dei aguntur, ij ſunt filij Dei.* illi, qui ita moveri ſe ſinunt, oſtendunt, qui ſunt, promptæ ſubjectionis ergo, quæ ſe Patri ſuo ſubmittunt. Tu quomodo in omnibus ſine reniſu gubernari te ſinis à Deo? an facile ejus ſequeris inſtinctus, an verò es durus, obſtinatus, contumax? ſi moveris Spiritu timoris ad obſequium, uti vulgares Juſti, ſignum eſt te eſſe renitentem,

& ideo non ageris, ſed tantummodo moveris. ſi moveris ſpiritu amoris, non timoris, ſignum eſt te eſſe ſacile. & ideo tunc non ſolum *moveris,* ſed *ageris.* filius es ſatis maniſeſtus.

2. **C**onſidera verba iſta primitiæ falſam in mente excitare poſſe iſſionem, nempe *DEUM* Genitorem juſtos compellere ad bonum. *Scilicet* probant omnino contrarium. *Quicumque Spiritu DEI aguntur, ij ſunt filij DEI.* Eſt igitur in dubitatione, *qui Spiritu DEI aguntur,* nihil illis perdere libertatis: alias non agerentur ut filij, ſed ut coacti. vox *aguntur,* hic non ſignificat, nec *compelluntur,* ſed *feruntur* quali ſummâ propenſione naturali, quæ facillimos reddit ad motum. *IESVS* autem plenus Spiritu Sancto *agebatur à Spiritu in deſertum.* Luc. 4. v. 1. non *ibat,* ſed *agebatur,* quia qui cordis ſui vela plena habet Spiritu Sancto, non ſolum it, quò vocatur, ſed volat, ut navis ſecundo vento. *Proo* *mente*

meminisse oportet, DEUM, quando concurrat cum causis secundis, ut ad agendum procedant, concurrere eum qualiter modo consentaneo. & ideo cum necessarijs, quales sunt Planeta, Arborea, Animalia, ita concurrat, ut faciat eas operari necessariò, quia ita convenit eorum naturæ. Cum liberis, quales sunt homines, ita concurrat, ut faciat eos operari liberè, quia illis sic congruit. *Tanquam filijs vobis offert se DEVS.* Hebr. 12. v. 7. Unde bene hoc loco S. Augustinus pronunciat: *Filij DEI aguntur equidem à Spiritu Sancto, sed aguntur, ut agant, uti naves, quæ aguntur suavissimo aspirante Zephyro. Iste aguntur, & simul aguntur, ut agant: quia Zephyrus solum invitatur ad eundem, & ad id pronas ac faciles reddit. Invitat sereno, quod adducit: & faciles reddit veniendo in partem laboris: sed non ideo compellit, ut vel invitata procedant, ad modum Tiphonis. Cum nata in ijs cupiunt oriri & quiescere, Zephyrus bellum non movet saltem obstinatum. In hunc modum etiam facit Spiritus Domini. O quam bonus, & suavis est Domine Spiritus tuus in omnibus! Sap. 12. v. 1. Bonus, quia semper ad bonum homines movet. Suavis, quia movet, non cogit, movet illustrando intellectum, & hoc est invitare sereno, quod in eorum mentibus adducit. Spiritum tuum bonum dedisti, qui doceret eos. 2. Eisd. 9. v. 20. & movet excitando voluntatem, id, quod est facere cum ipsis, quidquid faciunt, imò haud paulo plus facere.*

Spiritus Domini ductor ejus fuit. Il. 63. v. 4. at si hoc est movere, non est simul violentè cogere. Tu potius hinc conclude, si Spiritus Sanctus respectu tui non agit, ut agat, culpam esse tuam, qui sinis tam suavem Zephyrum frustra spirare, prout illi faciebant Corinthij, quibus olim scripsit Apostolus: Adjuvantes autem exhortamur, ne in vacuum gratia DEI recipiatis. 2. Cor. 6. v. 1. Neque dicas illum tibi non aspirare, nam hoc ipsum à te est, invoca illum ex corde, & spirabit. hoc enim interest inter utrumque Zephyrum, terrenum, & Cælestem, ille à navigantibus sæpe frustra vocatur; alter vix invocatus adest. Invocavi, & venit in me Spiritus Sipientia. Sap. 7. v. 7.

3. Considera tres esse gradus perfectionis in bono, quod fit, facere illud rectè, facere promptè, facere hilariter. in primo homines dicuntur Justi: in secundo dicuntur Spirituales: in tertio dicuntur in terra beati, atque adeò primus eorum indicat Virtutes, secundus Dona, tertius Beatitudines. Itaque si etiam melius nôsse velis, qui sint certi DEI Filij, vide, quinam sint, qui in suis operibus tres istos habent gradus perfectionis, facientes ea non solum rectè, sed & promptè, imò etiam hilariter. Atque istud est, quod exprimere quoque voluit Apostolus, cum dixit: *Quicumque Spiritu DEI aguntur, ij sunt Filij DEI.* dicendo aguntur ostendit Filios DEI non suo duci arbitrio, sicut hi, qui sequuntur Spiritum suum. Ezech.

13. v. 3. Sed in omnibus duci se sinunt à lumine rationis, quod subit lumini fidei. *Iustitia eius non repuli à me.* Pl. 17. v. 23. & eatenus Iusti vocantur, quia utramque habent Iustitiam naturalem, & naturam superiorem. Dicendo *Spiritu*, ostendit ad id agendum, quod rectum est, eos non tardè moveri, uti qui pigrum habet motorem, qualis est motor corporeus: sed moventur promptè, ut qui motorem habet agilem, celerem, promptum, generosum, qualis est Spiritus. & eatenus vocantur spirituales, quia sunt agiles ad bonum. *Ubi erat impetus Spiritus, illuc gradiebantur.* Ezech. 1. v. 12. Et dicendo *DEI* pariter ostendit, Spiritum, qui movet ad operandum, non esse tristem, aut turbulentum, sed suavem, qualis est ille Divinus. *Spiritus meus super mel dulcis.* Eccl. 24. v. 27. & eatenus vocantur Beati in terra, quia sciunt non tantum alienam fidei, sed proprio experimento, quam sit dulce agere cum DEO: *Quam dulcia faucibus meis eloquia tua, super mel ori meo.* Pl. 118. v. 113. Tu parum scrutare te ipsum, & vide, an habeas signa ista manifesta Filij DEI in actionibus, quas facere in dies soles, imò quam vereor, ne fortè careas vel primo.

4. Considera, si ista signa non habeas, illa tibi esse procuranda, quo modo? ad operandum rectè disporre te debent Virtutes, tam propriae hominis, ut homo est, quales sunt Morales, quam propriae hominis, ut Divinae confors est naturae, quales sunt Theologicae. & istae imprimis robo-

randae sunt actibus earum frequentatis, qui habitibus, quos dicimus habitus, addunt Aquiritos. *Ego autem exercebor in mandatis tuis.* Pl. 118. v. 91. Ad operandum promptè disponantur Dona, quae dona S. Spiritus appellantur; quae quidem non faciunt, ut actus exerceas diversos à virtutum modò indicatis, sed faciunt, ut exerceas summa libertate, imò reddant idoneum, ad cognoscendas illas inspirationes Divinas, & acceptandas maxime in quibusdam casibus magis arduis & periculosis, in quibus nimis foret lumen rationis. *Sponsus bonus deducet me in terram gloriam.* Pl. 142. v. 10. Et ad operandum hilariter quid disponit? Magis amore DEI, quin aliud ad quod velis quam ipsum. *Quid mihi est in caelis à te quid volui super terram?* Pl. 137. v. 20. nam istud demum est, quod reddit beatum in paupertate, in persecutionibus, in luctu, & in reliquis. Christus autem ad hoc contrarium doctrinae Mundi: scire, quod omnia pariter propter DEUM, ut illi placeas, et illius gloriae servias, ut nullum ab eius voluntate recedas. Donec alio modo inferiore fueris operatus quamcumque honesto, eris equidem in terra beatus, sed non eris beatus. Tunc fiet beatus, quando non operaberis nisi puro amore versus DEUM. *Quoniam magna multitudo dulcedinis tua Domine, operans abscondisti timentibus te!* Pl. 30. v. 20. *Ostendisti amantibus, abscondisti timentibus,* hoc est, timentium timore servili, non timore casto.

XIX.

Qui conuerſus fuerit peccatorem ab errore via ſua, ſalvabit animam eius à morte, & operiet multitudinem peccatorum. Jacob. 5. v. 20.

1. **C**onſidera, quàm horrendum malum ſit peccatum. *Eſt error via.* Sed cuius via? illius, quæ ducit ad Cœlum: & in hoc conſiſtit malum illud horrendum, quia ſi aberres à via, quæ ducit ad patriam tuam terrenam, poteris tamen aliam attingere civitatem humanam, amicam, benevolam, quæ te ſuſcipiat quamvis advenam. at ſi aberres à via, quæ te ducit ad patriam tuam Cœleſtem, periſti: non eſt, quò pervenias, præter Infernum. ô terram barbaram! *Vir, qui erraverit à via doctrinæ, in catu Gigantum commorabitur.* Prov. 21. v. 16. Ingreſſus in regionem Gigantum tantopere terruit Exploratores miſſos à populo Iſtaelico, ut omnino conſternati redierint dicentes: *Ibi vidimus monſtra quedam filiorum Enach, de genere Gigantum, quibus comparati quaſi locuſta videbamur.* Num. 13. v. 34. Jam verò quid erit appuliſſe in Inferno ad commorandum cum diabolis Gigantibus ob immanitatem, rabiem, ferociam, atrogantiam, quam ex illo tempore ſervarunt, quo non dubitarunt audaces bellum movere DEO: & eò tamen appellere neceſſe eſt, quicumque *erraverit à via doctrinæ*, ſive quæ fidem, ſive quæ mores concernit. Quid ad hæc dicis? an forte iniquè aberraſti à via: ſi erraſti, ſige greſſum,

& cogita, quàm ſit æquum tuam prius animam ſervare quàm aliorum. Noli progredi in meditatione ſententiæ, hæc à S. Jacobo propoſita, quia non congruit tibi. an alios hortaberis, ut redeant in viam bonam, dum ipſe ab illa exorbitas? *Qui alium doces, te ipſum non doces.* Rom. 2. v. 21. Tu prius de reditu cogita, deſiſtendo ſaltem à malo exemplo hæcenus dato, tum alijs quoque dic, ut eò revertantur. *Qui audit, dicat veni.* Apoc. 22. v. 7.

2. **C**onſidera, quemadmodum, ſi ipſe viam incedas pravam, non poteris inde alios retrahere, ita ſpem eſſe, ut poſſis, ſi viam rectam inambules, atque adeò ut facias, curandum. tunc verò quis explicet, quantum facturus ſis boni, à morte proximum ſervabis. *Salvabis animam ejus à morte, & à qua morte?* à morte duplici, nempe quæ tollit animæ vitam duplicem Gratiæ, & Gloriæ. nec refert, quòd malum hujus mortis non appareat oculis Phantaſiæ, ſufficit apparere oculis fidei. *Quis in delicijs eſt, vivens mortuus eſt.* 1. Tim. 5. v. 4. Scire cupis, quid ſit animam vitâ ſua, hoc eſt, Deo eſſe deſtitutam? Vide, quid ſit corpus eſſe deſtitutum animâ. Animâ amiſſâ corpus non habet ullum motum, non colorem, non venuſtatem, non vigorem, aut ſubſiſtendi vim, & ſenſum

seolum ita tabescit, ut vel aërem infiltrat, & à se charissimos quosque avertat, ita omnino, & multò deterius, quàm credi possit animæ contingit, cum aliquando DEUM suum perdidit, nisi quòd corpus amissâ animâ mala sua non cognoscat, contra animâ amisso DEO si non quamprimum cognoscat, tunc cognitura sit, cum evigilabit è somno, ut ita dicam, quo tenetur oppressa. Tunc videbit, quid sit esse mortuam quoad jacturam DEI, quam fecit, & esse immortalem quoad sensum damnorum, afflictionis, furoris, rædij, desperationis, quæ illi tanta generat jactura. & tu non cognoscis, quid sit animam proximi à tali morte servare? *Salvabit animam ejus à morte.* Aliud hoc est, quàm esse Salvatorem, qualis fuit Othoniel, Josue, Gedeon, & alij similes, qui olim armis vitam corporibus asserabant suorum populorum. Istud est esse Salvatorem simillimum JESU Christo, qui verbo vitam animabus dedit. *Ascendent Salvatores in montem Sion.* Abd. 1. v. 21. Alij Salvatores stabant, ut ita dicam, in plano ad radicem Montis Sion, ut eum Christo custodirent, qui eo venturus erat ad erigendum solium suum, hoc est, Cathedram: *Ego autem constitutus sum Rex ab eo super Sion montem sanctum ejus, prædicans præceptum ejus.* Pl. 2. v. 6. Isti eo ascenderunt JESUM comitati. *DEI enim sumus Adjutores.* 1. Cor. 3. v. 9.

3. Considera, quantumvis sola charitas fati stimulare deberet ad openi errantibus ferendam, atque ad eos re-

vocandos à via, quæ ducit ad mortem adèdò horrendam, voluit tamen DEUS, ut tua charitas non esset sine præcepto. Unde, qui converti fecerit peccatorem ab errore via sua, testante DEO, non modò proximum servabit à morte, sed prætereâ operiet multitudinem peccatorum, quæ ipse commisit, quæ iniquum commisit: quia, quantumvis in confessione nostra solùm dicatur *Peccatorum*, & non addatur *suorum*, id tamen ex communi sensu Interpretum fati intelligitur: & plures Patres id expresserunt, quando in suis epistolis hac usi sunt sententiâ, ut aliquoties admoventur ad auxiliandam animarum, numquid hoc summum est peccatum: ecce impletum illud *ubi veniebat*: *Benedictio peris super nos veniebat.* Job. 29. v. 13. quia benedictum, quod facis proximo adèdò propinquo ruinæ, ad te redit. Verum est, sermonem esse posse de planctu peccatis, cum dicitur: *Operiet multitudinem peccatorum suorum*, de præteritis scilicet & futuris. Præterita operiuntur quoad pœnam, quæ adhuc erit in flammis purgatorij solvenda. Præsentia operiuntur etiam quoad culpam, quia si fuerint lethalia, vult DEUS eo charitatis actu movere ad dandam gratiam illa derelictâ, respiscendi, & sic modo, ut agant, directo obtinendi veniam. Et si fuerint venialia, DEUS illo actu movere ad ea etiam statim condonandâ. *Ante omnia autem mutua in vobis est charitatem continuam habentis* quæ

charitas operit multitudinem peccatorum. 1. Pet. 4. v. 8. Saltem sperare potes, DEUM non puniaturum peccatis illis spiritualibus, quæ sunt adeo formidabiles. An nescis DEUM ob peccata venialia, cum multa fuerint, etsi non penitus in furore suo avertat vulnura, mille tamen private favoribus, quos aliàs exhiberet vel efficaciora ad se amandum præbendo auxilia, vel à tentationibus præservando, vel inter arumnas protegendo, vel orationis tempore solatia Spiritûs largiendo; Jam vero ob actum charitatis, quem exerces, dum proximo succurris, videtur Deus quasi non videre peccata illa venialia, quæ tamen insunt tibi, & sine comparatione meliùs te habet, quàm aliàs fuisses promeritus. Atque hoc imprimis videtur velle insinuare Apostolus, cum dicit: *Qui convertit peccatorem ab errore viae suæ, salvabit animam ejus à morte, & operiet multitudinem peccatorum.* Quamvis dici pariter potest, quod Justus (cujus proprium est alienæ se se impendere salutem) operiet multitudinem peccatorum suorum, quia illa emendabit, minuendo saltem numerum, multitudinem, ope Gratia, quam copiosissimam à DEO obtinebit, ut sanctus efficiatur, adeo, ut etiam ipse peccata habeat levia, multa non habeat. atque hoc est verè operiri peccata, quod obtinetur à DEO vi Gratia sanctificantis: *Operiisti omnia peccata eorum.* Pl. 84. v. 3. Quippe aliter nos operimus peccata nostra per actus charitatis; aliter DEUS operit per gratiam, quæ te red-

R. P. Pauli Segneri *Manna Anima.*

dit sanctum. Nos operimus actibus charitatis erga proximum quasi purpurâ, quæ regit equidem vulnera, ne moveant horrorem, sed relinquit DEUS operiri gratiâ quasi emplastro salutari, quod vulnera regit simul & sanat. *Beati, quorum remissa sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata.* Pl. 31. v. 1.

4. Considera formam proximam, & ut ita dicam, immediatam alios à suis retrahendi erroribus haud dubiè illam esse, quæ consistit in prædicando, corrigendo, consulendo, docendo, & vel maxime bonum præbendo exemplum. Est tamen alia quædam remota, & ut ita loquar, mediata, quæ consistit in orando pro his, qui sunt intenti exercendæ proximæ. Unde vides non solum dicere Apostolum: *Qui converterit peccatorem ab errore viae suæ, salvabit animam ejus à morte, & operiet multitudinem peccatorum, sed etiam, qui converti fecerit; quia non omnes æqualiter se possunt impendere reducendis ad fidem, & morum probitatem errantibus, at omnes possunt saltem præstare auxilium reducendis, prout illi faciunt, qui ex litore prospectant nautas intentos jacientibus à navi saxibus, hastilibus, rudentibus in subsidium naufragantium, Deumque rogare, ut eorum secundet ardorem. De cetero fratres orate pro nobis, ut sermo DEI curvat, & clarificetur sicut & apud vos. 2. Thess. 3. v. 1.* Imò cur non possis pro ipsis orare errantibus, & ut redeant, impetare à DEO? hic est modus eos reducendi

Eff fff cer-

certissimus, fortè etiam maximè meritorius. quippe qui conversionem peccatorum tractat cum peccatoribus, sæpe frustra laborat, qui eam tractat cum DEO juxta leges præscriptas, eam semper obtinet. Quam igitur excusationem habebis, si, cum ipse discursare non possis per juga Alpium ad revocandos innumeros errantes, qui

ad præcipitium properant, non rogas DEUM, ut illis aperiat oculos ad illud cognoscendum ante vesperam, quando jam finito tempore redierint, aliud non superest, quam ut demerant in præceps? *Orate pro invicem, ut salvemini, multum enim vales deprecatio justis assidua.* Jac. 5. v. 16.

XX.

Rorate Cæli desuper, & nubes pluant Justum; aperiaturs terra, & germinet Salvatorem. Isa. 45. v. 8.

Considera illam beatam Terram, de qua loquitur Propheta, juxta genuinum & proprium sensum, aliam non esse, quam MARIAM, terram, de qua sine opera viri effloruit germen illud Divinum tantopere prius suspiratum ab Isaia, quando exclamavit: *Aperiaturs terra, & germinet Salvatorem.* Quo posito videbitur tibi paradoxum, quòd hoc utatur loquendi modo. quippe sit terra, de qua agitur, adeò fuit inviolata, ut vel in ipso partu tam esset clausa, quàm antè, quomodo potest petere eam aperiri? *Aperiaturs terra.* At non vides, cui illa erat aperienda? illi erat aperienda, qui ita exire poterat, ut relinqueret illasam. Fenestra dicitur aperta luci, cum remotis valvis sola manent vitra pellucida, quantumvis clausa aqua, aëri, & cunctis animalibus, quaerentibus transitum. & quare tunc dicitur aperta luci? quia nihilominus pene-

trare lux potest. Proinde cum Verbum Divinum carne indutum humanam pornerit penetrare Virginem Mariam claustrum, uti lux Crystallum, quin læderet: *Propter Sen non cavbo, donec egrediatur ut splendor ipsius ejus.* Isa. 62. v. 1. dici rectè potest illud ipsi fuisse apertum, quomodo exisset, cum satis constet, quomodo sit pervium virtuti alterius, dicitur illi aperiri. Nota igitur Prophetam non petere primo loco, ut Terra germinet, sed ut Cælum pluat: *Rorate Cæli desuper, & nubes pluant Justum: aperiaturs terra, & germinet Salvatorem;* quia primò Cælitus venire debet propitij influxus, deinde dare terra fructum suum. *Dominus dabit benignitatem, & terra nostra dabit fructum suum.* Pl. 84. v. 13. Cuiusmodi terra clausa est, non quòd sit terra virginea, sed infecunda, arida, & omni destituta fructu devotionis. *Scire cupis.*

pis, quæ hujus rei sit vera ratio? Ratio est, quia vix unquam oculos ad Cælum levas. *Oravit, & Cælum dedit pluviam, & terra dedit fructum suum.* Jac. 5. v. 18.

2. Considera Christum fuisse generandum ex MARIA solius operâ Spiritus Sancti, & ideo Propheta hoc loco Cælum suspiciens exclamat: *Rorate Cæli desuper, & nubes pluant Justum.* Invitat Divinissimum Spiritum, ut descendat demum in uterum Virginalem, eumque facundet, & sic iste tanquam terra electa denique profertur felix illud germen, à quo salutem expectamus, Verbum Incarnatum. Si nosse velis, quare generatio temporalis hujus Verbi rosi potius comparata sit quàm alij pluvie, causa est, quia quanto plus attulit salutis, tanto minore strepitu descendit. Prius notabatur esse gravida MARIA, quàm constare de modo posset. *Antequam convenirent, inventa est in utero habens de Spiritu Sancto.* Matt. 1. v. 18. hinc est, quòd non omnes æquè sint fructi bonis hujus rosis effectibus, imò sicut ab illo, qui decidit in vellus Gedeonis, primâ nocte immaduit vellus, sed non area circumjecta; & alterâ immaduit area, sed non vellus: ita ab adventu Christi primò salutem hausserunt Israëlità, reliquâ Mundi parte arida permanente; deinde haulit pars Mundi reliqua, aridis manentibus Israëlitis. *Vobis oportebat primum loqui Verbum DEI, sed quis repulistis illud &c. ecce convertimur ad Gentes.* Act. 13. v. 46. Tu gratias DEO age,

quòd ibi verseris, ubi ros iste majore copia descendit: at si ne sic quidem hinc capias fructum; quare hoc signum est? lignum est cor tuum non esse de terra, sed lapide.

3. Considera JESUM hoc loco per antonomasiam dici Justum. *Rorate Cæli desuper, & nubes pluant Justum.* quia illi soli dari hoc nomen potest. Sanctorum quilibet dici aliquo modo Justus potest, sed absolutè & antonomasticè Justus illorum nemo dici potest; nam illud Justitiam, ut loquimur, accidentalem, istum autem Essentialem designat: ac essentialis in nullo nisi in Christo fuit, qui ideo etiam ipsa Justitia appellatur. *Factus est nobis Sapiaentia à DEO, & Justitia.* 1. Cor. 1. v. 30. In ceteris omnibus Justitia fuit Accidens, quia adesse poterat, & abesse. In Christo fuit essentialis, quia illi non potuit non inesse. & si alijs inest per gratiam, ipsi inest per naturam. Vide igitur, quàm aptè dicat Propheeta: *Rorate Cæli desuper, & nubes pluant Justum.* Erant enim in terra multi homines Justi, at Justus non erat, sed eò primùm debuit venire. *Occiderunt eos, qui prænunciabant de adventu Justissimi.* Act. 7. v. 52. & unde nisi de cælo veniret? hinc cum in Christo dux sine Naturæ, Humana, & Divina, quoad Divinam specialiter dicebat Propheeta: *Rorate Cæli desuper, & nubes pluant Justum.* & quoad Humanam: *aperiatur terra, & germinet Salvator.* quippe si Christus fuit hic Justus, id habuit à Natura Divina, cui essentialis est sanctitas. *Unus bonus DEUS.* Matt. 23. v. 19.

19. v. 17. & si Christus fuit Salvator, id habuit non solum à Natura Divina, sed & Humana, quæ illi tribuit, ut posset tanquam Caput nostrum in nos transfundere salutem eo modo, quo Adamus tanquam Caput nostrum in nos transfudit perditionem. Tu, dum cum recipis ut Salvatorem, meritò illum reverearis, illi gratias agas, illum ames. Sed dum recipis ut Justum, etiam imiteris. imò quidni etiam imiteris ut Salvatorem, si tantum tibi concessum est? Verùm nota, priùs consecutum gloriam Justi, deinde Salvatoris, & tu priùs istam postulas, tum illam?

4. Considera, quanta sit salus, quam hic Salvator allaturus venit. tanta est, quanta sunt mala, à quibus es liberandus. Ista ad duo capita referuntur, Culpæ, & Pœnæ. Sed quis explicet, quot in utraque hac Specie infausta individua contineantur? Ipse cogita, & vide, an cogitando possis assequi, & singula percellere. & tamen ab his omnibus germen tam salubre te liberabit. *Suscitabo eis germen nominatum*, hoc est, tot seculorum vaticinijs præ-nunciatum: & non erunt ultra immi-

nusi fame super terram ob inopiam norum omnia, neque per laborem alio opprobrium gentium, ob multiplicem tem malorum. Ezech. 34. v. 29. Ibi de vides magnum hunc Salvatorem non esse compactatum metallo fabricæ visceribus abdito, sed germen, quod sponte pululat. *Speret terra, & germinet Salvatorem*, ut adde-tas tibi non esse laborandum in con-feriando, sed sponte sua venientem te inveniatur, tantus est amor, quem habet, te salvandi, o quam facile negotio ab ipso referes quæcumque bona, modò ad illa recipienda accitas, quam facile germen de terra committit aequè facile de sinu Virginis colige Salvatorem, modò illi appropinquas animo dolente, ut illi mala tua operas, & precibus devotis ijs liberari poteris. *Terra dabit germen suum*, quod est Christus JESUS, & erunt tui populi in terra sua absque timore hostium infernalium: & scient, quia est Dominus, cum contrivertat catenas peccatorum, quale est peccatum, & erunt tui manu imperantium sibi, quales sunt appetitus inordinati. Ezech.

34. v. 27.

XXI.

S. Thomas Apostolus.

Beati, qui non viderunt, & crediderunt. Joan. 20. v. 19.

1. Considera Beatitudinem esse in-
star centri; in eo cordis deside-
ria quiescunt. Unde non capies, cur
à Christo hic beatus dicatur, qui cre-
dit.

dit, & non, qui videt. quippe quò
quis magis credit, eò etiam magis vi-
dere desiderat, quod credit (juxta il-
lud: *Abraham desideravit, ut videret
diem meum*) atque adeò non est
quietus. quietus est, qui hoc videt,
quod credendo videre desiderabat:
tunc enim desiderium vertitur in gau-
dium (juxta illud ejusdem Abrahæ.
Vidit, & gavisus est. Jo. 8. v. 56.) &
ideo, qui videt, beatus est, non qui
credit. Sed meminisse oportet dupli-
cem esse beatitudinem, prout jam aliàs
est dictum: Unam in re, alteram in
spe, unam in fructu, alteram in flore,
unam perfectam, alteram imperfec-
tam. atque idcirco, qui credit, non
est sanè beatus in re, quia nondum vi-
det, quod credit. Sed est saltem bea-
tus in spe, quia, dum credit, se ad vi-
dendum disponit, uti Abrahamo con-
tingit. Beatus in re est, qui illud videt:
*Beati oculi, qui vident, quæ vos vide-
tis.* Luc. 10. at ista beatitudo nobis in
vitam alteram servatur, ubi fructus
maturefcunt. In præfenti, ubi flores
tantummodo pululant, oportet esse
contentos illà in spe, quæ, licet imper-
fecta, beatitudo vocatur, quia bonum
magna certitudine speratum, jamjam
quasi media ex parte possidetur, an ne-
scis Apostolum tribuere spei etiam
gaudium, quod est proprium boni præ-
sentis? *Spe gaudentes.* Rom. 12. v. 12.
& quare tribuit? quia spes verè cre-
dentis adeò certa est, ut, si non ipsum
Paradisum, saltem ejus afferat prægus-
tum. En igitur rationem, ob quam
Christus dixit: *Beati, qui non vide-*

runt, & crediderunt. Ratio est, quia
vitiò est proprium præmium respon-
dens fidei. Quis ergo magis pollice-
ri sibi visionem potest, nisi qui magis
credit, si quidem credat, ut oportet?
Dicitur: *Beati, qui non viderunt, &
crediderunt;* sicut dicitur: *Beati pau-
pera, Beati mitis, Beati misericordes,
Beati, qui lugent* ob certitudinem, quam
omnes habent præmij respondentis
tantis virtutibus, si in ijs exercendis
constantes fuerint.

2. Considera, si beatitudo propria
hujus vitæ non est videre, sed credere,
te fortè existimaturum, melius tibi
fore, si non admodum scire fatagas,
quàm rectum sit, quod credis, quàm
bonum, quàm pulchrum, quàm di-
gnum credi, sed cæco modo illud cre-
das, nec expendas, aut penetres, quasi,
quidquid accedit ad visionem, dema-
tur fidei. Quid? an putas alios Dei
servos non perinde intellexisse, beati-
tudinem propriam hujus vitæ non esse
videre sed credere? & tamen omnes,
vel quasi omnes pro viribus labora-
runt, ut probè caperent, quod crede-
bant. *Servus tuus sum ego, da mihi in-
tellectum, ut sciam testimonia tua.* Ps.
118. v. 125. non solum *ut credam, sed
ut sciam.* Si discursus tuus conclu-
deret, oporteret ad augendum fide-
lium meritum nihil relinquere in Ec-
clesia nisi Ignorantiam & fidem. &
tamen quid aliud cuperent rebelles ej-
us semper debellati, & everfi, à quo?
à fide. ita quidem, sed à Fide juncta
Scientiæ. Interim cogitare oportet,
cui dixerit Christus: *Beati, qui non
vide-*

Fff fff 3

vide-

viderunt, & crediderunt. Dixit hoc Thomæ incredulo. Aliud est querere rationes, ut credas; & aliud est credere, & quia credis, querere etiam rationes cognoscendi, quàm sit rectum, quàm bonum, quàm pulchrum, & semper creditu magis dignum id, quod credis. Primum est, quod Christus in Thoma damnavit, atque adeò in ceteris omnibus, qui nolunt credere, nisi videant. *Nisi videro, non credam.* Alterum est, quod semper fecerunt quasi omnes Dei servi. Isti certatim quaesierunt rationes probandi veritates à se creditas, easdem declarandi, & quasi aurum ad lapidem Lydium explorandi. sed id non fecerunt fidei defectu. fecerunt amore fidei. & sic te quoque agere oportet in statu tuo, & precari Deum, ut etiam te in oratione dignum reddat illo vivo lumine, quod è vultu ipsius emicat. *Faciem tuam illuminata super servum tuum, & doce me Iustificaciones tuas.* Pl. 118. v. 135. Proinde Fidei responder donū Intellectūs, ut, quisquis credit, etiam intelligere satagat, quantum par est.

3. Considera, fraudem esse dæmonis, cum tibi persuadere nititur tot rationes imminuere meritum fidei. minuerent meritum, si pro rationum magnitudine iam plus iam minus crederes. sed credendum semper *super omnia*, ut qui Deo credis; hoc est, ita credendum, ut non minus credas, si omnes tuæ rationes obscurentur, & te destituant in tenebris. *Vespere, & mane, & meridie narrabo tibi sicut modo, & annuntiabo.* Narrabo, quanta

fecit. Dem anima mea: accendit, quanta promissit. Pl. 54. v. 18. Certe an forte aliquid deceffit fidei Magi Gregorij, Ambrosij, Augustini, & aliorum Ecclesie Doctorum ob insignite lumen, quo erant præditi? ut plurimum accessit. quia quisquis bene intelligit, quod credit, paratū aptus est, ut id magis amet. Itaque fides ex una parte minus habet mentis, ex alia plus habet. minus habet ob facilitatem, plus habet ob amorem. in autem ignoras tunc fidei esse mentem, quando major est Charitas, quæ, ut ita dicam, vitam illi in seipso. ut autem ista magis effervere quæ claritatem luminis? *Domine laus tua, & ambulemus in lumine Domini.* Ita. 2. v. 5. Noli igitur abire veritas, quibus Christus allocutus est Thoma: *Beati, qui non viderunt, & crediderunt,* ut eum condemnes, qui in caritate non contentus credere, querere intelligere: Christus enim non contra hoc ea direxit, inò istis potius patrocinatur illa: *Beati oculis, qui viderunt, quæ vos videris.* An majorem in terra beatitudinem reperias, quàm esse tandem beatis Cælitibus, qui tantum viderunt? *Beati sumus Israel, quia que Deus placent, manifesta sunt nobis.* Mat. 13. v. 17. Itaque si Deus tibi neget hoc genus beatitudinis quasi in re, illa tibi omnino sufficiat, quæ est solum in se, etiam concedat, gratias illi age.

4. Considera, Deum optime nosse, quid tibi magis conveniat. Ideo si in statu tuo capax non sis intelligendi, quod credis, ratione obscuritatis, in

qua solet versari mens tua, sive ob ignorantiam, sive ob infirmitatem, sive quia Deus ad experimentum virtutis te vult esse in tenebris; tunc applicare tibi debes hanc sententiam: *Beati, qui non viderunt, & crediderunt, quasi tota ad te pertineat.* Istud est summum beneficium à Deo nobis concessum. voluit, ut fides, quam exigit à nobis, consistat in assensu, non in cognitione veritatum, quas revelavit. si in cognitione consisteret, quid agerent tot Christiani, quibus neque media, nec capacitas, nec tempus suppetunt eam consequendi? satis est, quòd, qui non intelligit, mentem suam in eo figat, quòd crediderunt tot sancti Doctores, qui eas intellexerunt. & aliud Dominus non requirit. *Boves arabant, & Asina pascabantur juxta eos.* Job. 1. v. 14. Itaque ad tuam demissionem hæc ipsa verba tibi applicans cogita, si doctorum est, continuò colere tantis laboribus agrum Ecclesie, eumque perfringere, sulcare, & aprum reddere sementi recipienda, quam deinde Dens spargit in cordibus, tibi satis fore, si ab ipsis non recedas in intentione, quantumvis eo tempore, quo illi tantopere laborant, tu quiescas. numquid ingens est emolumentum tuum, quòd Deus à te solum exigit, ut credas, quòd capere

non potes? Cùm ergo tentatione fidei te dæmon infestat, representans difficultatem mysteriorum, quibus præbes assensum, ad ejus probrum mox dicas: *Beati, qui non viderunt, & crediderunt.* & hac ratione illum fugaveris, quid: quòd ob hoc ipsum tantò libentius oporteat credere, quòd Deus dicit, quia non intelligis. *Ecce Deus magnus vincens scientiam nostram.* Job. 36. v. 26. & quamnam esset singularis prærogativa Dei, si eius Potentia, Scientia, Sapientia, Providentia in gubernando Universo humanam capacitatem non transcenderet? Ut credas Deum esse authorem fidei Christianæ, tot habes jam signa, ut, si ad ea attendas, non nisi stultissimè dubitare possis. Noli ergo querere aliud. solum attende, ut credas. non hoc dico, ne crebrò etiam attendas ad ejusmodi signa. attende sanè, sed non sint ea tibi argumenta credendi, potiùs sint argumenta miserandi cæcitatem eorum, qui non credunt. & numquid isti sunt revera miserissimi? semper habent in conspectu Civitatem salutis *super montem positam.* Matt. 5. v. 14. & tamen non pudet eos circumire, & nunc hunc, nunc illum interrogare, ubi sit eam reperire. Multi dicunt: *quis ostendit nobis bona?* Pf.

4. v. 6.

Quis mihi det te fratrem meum, sugentem ubera matris mee, ut inveniam te foris, & deosculer te, & jam nemo me despiciat.
Cant. 8. v. 1.

Considera id, quod Anima consequi suspirat in Oratione, aliud non esse, quam illum amplexum, illam adhesionem, & intimam unionem cum Deo, quæ toties in sacris Litteris significatur nomine casti osculi. Sed non omnes pari modo consequuntur. Quosdam, ut in Oratione Deum suam inveniant, necesse est prius animo subire penetralia alicujus è mysteriis, in quibus, ut ita dicam, est absconditus, necesse est meditari, quærere, scrutari, donec Deus eorum labores miseratus admittat ad se, interveniente suaviore alloquio, vel lumine splendidiore, quod faciat eos Divinam sentire presentiam in intimo Spiritus, atque uniri Deo. Isti haud dubie inveniunt Deum sed quasi in suo Palatio: *Inveniunt intus.* quæ admissio non est ab similibus illi, quam hodie indulgent omnes ferè Principes pro majestate personæ, hoc est post longos transitus de uno in aliud conclave impetratam. Alij vix ad orandum provoluti in genua Deum inveniunt, ut ita loquat, *stantem in foribus: inveniunt foris:* quia sine laborioso discursu ad primam mentis elevationem illi statim uniuntur, atque in promptu habent affectus, in promptu amplexus, & lacrymas, nec ullus est labor, ut ad

operatam veniant Audientiam. *Ita est favor illius, qui à Deo emittitur ad sublime donum Contemplationis atque idem est, quod anima in hoc petirà Deo. verbis illis: Quis mihi det, ut inveniam te foris, & deosculer te? sed nota, qualis sit anima, que hoc petit. est sacra Sponsa, que non loquendi Habere dilectum suum Sponsum, sed fratrem appetit, cum erant ejusdem tribus. & tamen hæc ipsa Anima non exigit tanquam forem jure sibi debitum: sed dicit: *Quis mihi det?* & tu, cum vix è luto peccatorum emerferis, eum exigit, & fastidians meditandi laborem tuum, helas vel uno actu fidei, quem laborem orationis initium præmittis, te committere in sinum Dei, eoque frui deliciis contemplationis adeo futuræ, quia invenit, & non quærit: O quantum falleris! dic prius: *Quis mihi det?* Ora, pulsa, contestare Deum, te non esse meritum, ut vel absque te dignetur. & post hæc omnia sermone certum non esse de consecratione domi desiderari, ut quod est proprius gratiarum. & sic sperare equidem potest laborem, sed exigere non potest.*

2. Considera Animam, que hoc consequitur, ut talem recipiat forem, benecognoscere in ipso actu re-

despicendi, quod eam nemo possit despiciere. *Et jam me nemo despiciat.* Quare? quia nulla erit res creata, quæ illam audeat tentare quocunque oblato dono, ut separaretur à Deo suo. nōstine, quis sit maximus despectus, quem anima tua possit accipere? is est, quem Mundus tibi facit, cūm invitat, ut suas secleris vanitates. quem facit Caro, cūm invitat, ut suas quæras voluptates, luxus, oblectamenta. quem facit dæmon, hostis tuus capitalis, cūm invitat, ut suam à mulieris ambitionem. ô despectum inauditum! tunc ergo, cūm Anima eo modo, quem diximus, fuerit unita Deo, quis erit, dicit intra se ipsam, quis erit tam audax, ut me despiciat tentando removere à bono, cui sum conjuncta? *Quis me separabit à charitate Christi?* Rom. 8. v. 13. Opes, dominia, voluptates, honores vana sunt prætia. habeat illa, quisquis volet, ego tanti non facio. Bene tunc videt se à Dilecto suo tractari ut sponsam, tot sunt ejus blandimenta: unde non timet amplius Rivalium garritus, quæ donec tam præclaras consecuta est nuptias, eam deridebant, quasi nunquam fors tam beata illi possit contingere. Tu in quali statu versaris? fortè multi socij & sociæ te modò despiciunt, dum vident tanto studio deditum orationi. adè ut aliquando per jocum quarant, quem gradum extasis jam sis adeptus. locentur sanè: quia. si tuo constanter insistentis negotio id consequaris, quod suspirabat sponsa, videbis etiam sine extasi finiendum tempus irrisionis. Quid non toleratur à Mundanis, ut

R. P. Pauli Segneri Manna Anima.

carnales nuptias consequantur? & tu ad obtinendas Divinas non sustinebis quidquam pati? sed quando ad tam beatas nuptias pertinges? quando in oratione positus dicere Deo poteris, sed ex imo cordis, *meus es tu, & sufficis mihi.* Hæc est illa desponsatio, quæ nullius, quisunque fuerit, despectionem amplius formidat.

3. Considera, sponsam non solum hic dicere quocunque modo: *Quis mihi det, ut inveniam te foris, & desculer te, & jam me nemo despiciat?* sed cum majore determinatione dicere: *Quis mihi det te fratrem meum, surgentem ubera Matris meæ?* quia dum sponsum suū cernit in throno majestatis tam excelso positum, in quo regnat modò, videtur sperare non posse unionem cum ipso tam arctam, & suavem, qualis hoc loco per osculum designatur. quid agit ergo? eum sibi lingit parvulum, qualis erat in sinu Virginis (quam sponsa usitato stylo, quo matrè sponsi matrem appellamus, hic matrè suam vocat) & ut talen stringere suis brachijs exoprat. quare nisi ut tantò liberius teneri amoris indulgeat affectibus? Hinc est, quod Christus innumeris sanctis tali specie potius apparuerit quàm quavis aliâ, ut tantò familiarius eo fruerentur. cūm nemo sit, qui vereatur pectori admovere parvulum lactentem. stringere, complecti, demulcere, & mille onerare osculis, innocenti debitis pusioni. hinc discet, quantopere decepri sint, qui asserebant alienum esse à puritate & perfectione Contemplationis, si quis

GGG GGG

Phanta

Phantasia repræsentet sacrosanctam Humanitatem Redemptoris; atque idcirco abstrahendum animum ab omni sensibili, removendam omnem figuram reiiciendam omnem formam, & in solo Intelligibili continuò mentem defigendam. Nonne animæ valde sanctæ typus est sponsa, quæ hic loquitur? & nota tamen, quomodo loquatur. Dum actu ipso desiderat, ut sponsus occurrat sibi in alta Contemplatione, quin laboriosè meditando

inquirat, etiam desiderat infantem, infantem pendentem ab ubere, ut potius in sinu matris tanquam throno gratiæ illum liceat intueri. *Quis mihi det te fratrem meum, suavitè ubera matris meæ, ut inveniam te fratri, & osculer te, & jam me nemo despicit.* Hæc est una ex præcipuis causis, ob quas voluit Deus humanâ carne vesti; ut tanto faciliùs illi jungatur, dum videmus factum unum ex nobis.

XXIII.

Adeamus cum fiducia ad thronum Gratiæ, ut misericordiam consequamur, & Gratiam inveniamus in auxilio operum.
Heb. 4. v. 16.

1. **C**onsidera, Christum ut verum Regem duplici gaudere throno. Unus est Gratiæ, alter Justitiæ. In isto Justitiæ considerabit, cum te iudicaturus advenerit post vitam, in illo Gratiæ considerat, dum vivimus. ideo unus est præsens, alter futurus. In throno Gratiæ sedet, ut nunc der cui libet, quod iuste petit. *Petite & accipietis.* Scilicet in throno Justitiæ sedebit, ut der hoc solum, quod quisque est meritis. *Iudicabo te juxta vias tuas, & non parceret oculus meus super te, & non miserebor.* Ezech. 7. v. 3. Quæ igitur dementia tua, si, cum possis nunc adire Thronum Gratiæ, non adeas, sed expectes, dum ad thronum Justitiæ citeris. ideo dicit Apostolus: *Adeamus cum fiducia ad thronum Gratiæ,* quippe ad thronum Gratiæ quisque currit

prior, ad thronum Justitiæ non vocatus venit. Nunquid ergo negus est probrum, quod Dominus necesse habeat te invitare, ut ad ipsum venias, ipsi te commendes, ipsi tibi necessitates tuas exponas? Reus, quod refert? si eundem foret ad thronum Justitiæ, haberes sanè tanquam res causam trepidandi, dicendique: *Domine non intres in iudicium cum servo tuo.* Si cum adeundus sit thronus Gratiæ, non dubites, quantumvis Reus? *Exsponebit gratiam gratiæ,* hoc est, *gratiam, quam tibi faciet salvando te, exsponebit gratiæ, quam tibi fecerit redimendo te.* Zach. 4. v. 7.

2. Considera, qui sint fines, propter quos adendum est thronum gratiæ. duo sunt. primus est, ut consequamur veniam eorum, quæ male fecerunt.

fecimus. Secundus est, ut referamus gratiam ex æquo respondentem bono, quod faciendum est. Unde dicit Apostolus, *ut misericordiam consequamur, & gratiam inveniamus in auxilio opportuno.* Condonatio mali adscribitur Misericordiae, quæ nos invenit in statu tantæ miseriæ, qualis est status peccati, & eo nos liberat. *In reconciliatione meâ miserus sum tui.* Isa. 60. v. 10. & ideo hujus condonationis intuitu dicitur: *ut misericordiam consequamur.* Largitio virium faciendi bonum tribuitur Gratiæ. *Habemus gratiam, per quam serviamus placentes Deo, cum metu & reverentiâ, cum metu, ut Domino, cum reverentiâ ut Patri.* Hebr. 12. v. 18. & ideo harum intuitu virium dicitur: *& gratiam inveniamus in auxilio opportuno.* Neutrum beneficium consequi possumus ex merito, non remissionem mali, quod est peccatum, quia, quamdiu in peccato versamur, non sumus capaces meriti, tanquam inimici Dei. *Aliis finis odio habet peccatores.* Eccl. 12. v. 3. Non gratiam necessariam faciendi bonum; quia, quantumvis materia meriti sit terminus meriti, id est Gloria ad merendum proposita, ipsum tamen principium meriti, quod est Gratia, non est materia meriti. *Si gratia, jam non ex operibus, alioquin Gratia jam non est Gratia.* Rom. 11. v. 6. Quid ergo superest? superest, ut consequamur flagrantibus precibus. *Adeamus cum fiducia ad thronum Gratiæ, hoc est, cum fiducia loquendi, prout habet alia licet, quia quod supplicando impe-*

tratur, non fundatur in dignitate portigentis libellum supplicem, sed in bonitate recipientis. *Neque enim in justificationibus nostris prosterminamus preces ante faciem tuam, sed in miserationibus multis.* Dan. 9. Itaque cum probè scias, quanti referat utroque hoc sine recurrere ad thronum Gratiæ, quare non recurris? manifestum est, tibi curæ non esse eos fines, si media negligas.

3. Considera, quid præcipuè faciendum, ut in te excites hanc fiduciam postulandi à Deo magnâ cum libertate, quod conducit ad salutem animæ tuæ. Figenda cogitatio in consideratione nihili tui. *Sine me nihil potestis facere.* Jo. 15. & certè nihil omnino ex te ipso potes. non potes resurgere à malo, in quod incidisti: & longè minus facere quidquam boni potes: & tamen strictissima tibi incumbit obligatio faciendi, quod facere te ipso non potes. Quid igitur metuis? dubitasne, an, si recurras ad bonitatem Dei petens, ut tibi assistat, ut adjuvet, ut concedat, quo indiges ad debitam illi præstandam obedientiam, fortè te non exaudiat opportunè? nisi hoc casu Deus esset paratissimus ad exaudendum, injungeret mandata, & inspiraret consilia, quæ vires tuas superant. Et hoc tu metues fieri à Deo tam bono? *Adeamus cum fiducia ad thronum gratiæ.* quia, quantumvis Deus aliàs dare nihil teneatur, nisi vi promissionis à se factæ, adeoque semper sit verum illum dare per gratiam, quidquid dat, nihilominus non potest, quin det, non so-

Ggg ggg 2 lum

lūm vi promissionis factæ, sed & mandatorum, ac consiliorum, quibus nunc obligat, nunc stimulat ad bene servendum. Loquere ergo animosè, cum fiducia, & auxilium à Deo pete: sed quale? quod ille judicaverit opportunum. Istud est, quod momentum habet, & istud etiam est, quod ab ipso petere semper & audenter debes. *Adeamus cum fiducia ad thronum Gratiæ, ut misericordiam consequamur, & Gratiam inveniamus in auxilio opportuno.* non solum in tempore opportuno, quale est tempus vitæ, in quo solo patet tribunal Gratiæ: *Ecce nunc tempus acceptabile: sed pariter in auxilio opportuno.* quia non quodvis auxilium semper eodem modo est opportunum, sed illud, cui Deus prævidet se responsurum. & istud continuò à Deo pete, ut caveas à malo, & facias bonum.

4. Considera, quàm scias te nihil ex te ipso posse, maguos addere animos debere, ut speres in Deo eo modo, quem diximus, & ab ipso postules auxilium opportunum ad omnia, quæ nunc præcipit, nunc inspirat duntaxat, sed adhuc magis addere debet animos, quòd scias te Divino præcepto obligari ad sperandum. *spera in Domino.* Os. 12. v. 6. ita, ut, si hoc non facias, quantumvis indignum & sceleratum te cognoscas, illum offendas gravissimè, & quamprimum censearis inter ejus Rebelles maximè execrandos, quales sunt Rei læsæ Majestatis. *Va illis, quia in via Cain abierunt.* Judæ 11. Quid igitur petis amplius? *Adeamus*

cum fiducia ad thronum Gratiæ. si Princeps tibi insinuat, quamprimum de favore suo desperares, dicens: *Mala est iniquitas mea, quam ut veniam merear.* Gen. 4. v. 13. fore, ut etiam ipse succenseat, & tanquam rebellem æternum projiciat à conspectu suo, an ad ad sperandum requireres? & non aliud requiris respectu Dei: *Desperam filij nationes hominum, & speravi in Domino, & cunctis nullus speravit in Domino, & cunctis est.* Eccl. 2. v. 9. Cur igitur tu sperare esse velis, qui sperando confidendum sufficit te illorum esse de numero, qui sperant, & non præsumunt. & qui sunt, qui præsumunt? sunt illi, qui consequi salutem sine labore suo volunt. Audi, quomodo hinc loquatur Apostolus: *Adeamus cum fiducia ad thronum gratiæ, ut misericordiam consequamur, & gratiam inveniamus in auxilio opportuno.* si tota ratio beneficii debet consistere in auxilio oportuno, utique & nobis aliquid ex parte nostra agendum est, ut salvi simus; ad id acciperes auxilium, hoc est, animulculum ad actum operis, quod hoc, sed exemptionem ab opere, hæc veri nulli conceditur. *Oportuit Christum pati, & ita intrare in gloriam suam.* Luc. 24. Ceterum si verè à Deo exemptionem sed auxilium postulas, ecce quàm sublime possis evolare cætus alis fiducia. dicere Deo patris, te sine dubitatione speratum in ipso, quoniam ita præciperet, quid enim non præciperet, nihilominus speratum, ut prius, ob solam æstimationem, quam habes de ejus bonitate. Hoc est agere

cum ipso, ut decet Dominum tam benignum supra quam credi possit. *Etiā si occiderit me, in ipso sperabo. ita te quoque dicere oportet, ut eum trahes pro merito. sed ut ostendas te quoque*

ex parte tua non omitturum, quod facere par est, mox adiungendum est: *Veruntamen vias meas in conspectu ejus arguam, & ipse erit Salvator meus*
Job. 13. v. 15.

XXIV.

Fidem posside cum Amico in paupertate illius, ut & in bonis illius letaris. Eccl. 12. v. 18.

Considera, quamdiu felix est aliquis, discernere non posse inter amicos veros & falsos, quia tam isti quam illi pariter circumstant ad exhibenda obsequia. Ut discernat, necesse est, etsi grave accidat, mutare fortunam, & ex felice, cum minime putaret, fieri miserum. *In malitia illius amicus agnitus est.* Eccl. 12. v. 9. & hem unam e præcipuis causis, ob quas Rex gloriæ, si ita loqui liceat, sortem mutat, & e sublimissimo Majestatis suæ throno jam jam sit descendere paratus, ut in stabulo nascatur. Vult esse manifestā fidelitatem amantium. o quam multi etiam eorum, qui illum adorabant, quamdiu de throno suo liberali manu thesauros deplebat in populos, dum jacere nunc vident in præsepio nudum, argentem, gementem, ita illum fastidient, ut nec nosse quidem juraturi sint! Tu quid ages? an videris tibi satis paratus ad assistendum, & adhaerendum etiam in tali statu Paupertatis extremæ? Beatus eris, si hoc feceris. certò persuadere tibi potes, cum aliquando iterum occupaverit solium, unde nunc descen-

dit, nemini largiora daturum præmia in fortuna propria, quam qui cum non deseruit in adversa. *Fidem posside cum Amico in paupertate illius, ut & in bonis illius letaris.*

2. Considera, quid sit esse fidelem JESU in statu suo paupere. *Fidem posside cum Amico in paupertate illius.* Est libenter ferre cum ipso similem Paupertatem, & est libenter eam sublevare. Primum sit relinquendo propter Christum, quidquid proprii possidetur: Alterum servando quidem, sed ut piè subinde inter pauperes dispenses. Credes fortassis hoc secundum gratius illi fore, cum verbis tam disertis dixerit: *Quod uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis.* Sed vehementer falleris. primum illi gratius est. Amor, quo ad sua feruntur commoda, multis proprium fascinat intellectum, ut videatur laudabilius, salubrius, consultius sublevare quam sustinere Domini Paupertatem. Non est ita. quem putas in Evangelio laudatum magis Zacharum elemosynarium etiam præclarissimum, an Petrum, Jacobum, Joannem, Andream,
Ggg ggg 3 qui

qui cum nihil haberent in mundo nisi unam naviculam, hanc quoque pro DEO reliquerunt? Isti pauca relinquendo Apostolici muneris honorem adepti sunt, ille multa donando tantum non est consecutus: sed. ut S. Hieronymus notavit, staturam suam pusillam retinuit, etiam postquam propriæ domûs hospitio Dominum recepit, aluitque. Tanto pluris sit, qui mendicat cum Christo, quam qui Christi causâ succurrit etiam maximæ mendicantium turbæ. nec mirum, ille simul cum Christo ejus patitur miseria, iste solum compatitur. quid putas? an fortè actum esse meriti adeò excelsi compari potius proximi miseris, quam eas pati? non ita vel ipse demon se judicare monstravit, qui risit Jobum tanquam hominem bonum quidem, sed minimè perfectum, dum vidit ejus palatium factum diversorium pauperum, tunc mutire desit, cum vidit post ruinam palatij, patienter tulisse, quod non esset, qui illum in summa paupertate sua reciperet. noli ergo tu quoque blandiri tibi, ceu magis expediat sanctè tua expendere, quam ijs te spoliare, ut nudus nudum Christum sequaris. Quidsi autem neutrum faceres, & nec tuis te expoliare, ut pariaris cum Christo, & nec quidem expenderes, prout solet contingere, ut compatiaris? certè ad ejus divitias aspirare non poteris, si fidem illi servare nolueris in magna paupertate sua. *Fidem posside cum Amico in paupertate illius, ut in bonis illius lateris.*

3. Considera, quæ futura sunt divitiarum, quibus JESUS denique te deponitur, si illi fueris Amicus fidem in paupertate, quam modo velle potueris. Dubium non est eas fore diuturni generis, temporales, & æternas, bene enim fidelis fueris in ejusmodi paupertate, benevolè eam sublevando: si fidelis fueris eam tolerando, non solum Paradisum tibi dabit, sed etiam terram Centuplum, quod promittitur in proportione servata inter eos, qui cum ipso facultates suas pariter suæ, de qui illis penitus renunciaverunt. Videtur tamen præcipuè hoc loco velle intelligere æternas, unde non dicit simpliciter: *Fidem posside cum Amico in paupertate illius, ut & de bonis illius lateris, sed præterea dixit, ut & in bonis illius lateris.* Quis ergo non videt, si in ejusmodi bonis tua ponenda est lætitia, eò te debere pertrahere, ut illa sunt stabilia. *Anima ejus in bonis immorabitur.* Pl. 24. v. 14. & quantum lætitiarum pones in ijs bonis, eorum continuò sunt subjecta periculo perire, uti sunt terrena? in illis tantum verà ponenda est, quæ nunquam immutuntur, qualia sunt æterna? Vides item, quæ sit ista mira commutatio, si sublevando vel ferendo paupertatem Domini illi dederis bona tua, quæ multo sunt valoris: & ille remunerando vice versâ dabit sua, quæ sunt valoris infiniti. Sed hoc nimirum est esse fidelem in paupertate sua Principij, qualis est Christus. Si fidelis fueris Regi terræ, qui à fastigio fortunæ de-

jectus est, quid demum dare tibi poterit, recuperato Regno? ad summum exiguam ejus partem tibi donabit. at si fidelis Christo fueris, faciet integro suo regno te frui. unde non dicitur tibi: *Eidem posside cum Amico in paupertate istius, ut & de bonis illius lateris.* dicitur

in bonis, ut constet, ipsum ejus regnum totum fore tuum non secus, ac si hereditate comparâsses. *In tempore tribulationis illius permansit illi fidelis, ut & in hereditate illius coheres sit.* Eccl. 22. v. 29. Ecce id claris expressum verbis.

XXV.

Solenne Festum Natalis Domini.

Apparuit gratia DEI Salvatoris nostri omnibus hominibus, erudiens nos, ut abnegantes impietatem, & secularia desideria, sobriè, & justè, & piè vivamus in hoc seculo, expectantes beatam spem, & adventum gloriæ Magni DEI, & Salvatoris nostri JESU Christi. Tit. 2. v. 11.

1. Considera Gratiam, cujus hoc loco fit mentio, esse ardentissimum amorem Christi erga nos, amorem, haud dubiè nunquam à nobis promeritum, & ideo omnino gratuitum. *Gratia.* Jam verò hic Amor in DEI Filio semper idem extitit: quis nescit? sed non semper apparuit. Apparuit singularissimo quodam modo hodierno die, quo pro salute nostra visus est cubare super fœnum, humana carne indutus, nudus, parvulus, tremens, ac præcipuè infusus lacrymis, quas jam pro nobis stillare cepit ex oculis. atque hoc dicere voluit Apostolus, cum ait: *Apparuit gratia DEI Salvatoris nostri.* Hactenus hæc gratia non nisi in Cælo fuit: *Domine in Cælo Misericordia tua.*

Pf. 35. v. 6. nunc demum de Cælo in terram descendit. & idcirco, si hactenus fuit promissa hominibus, vaticinijs prædicta, aut varijs adumbrata figuris, hodie manifestè apparuit. Porro quid esset, si hoc ipso die, quo tam luculentus apparuit amor Christi versus te, nihil appareret amoris tui erga Christum? at Amor uno tantum modo apparet; apparet in operibus. *In hoc cognovimus charitatem DEI, quoniam ille animam suam pro nobis posuit.* 1. Jo. 3. v. 16.

2. Considera, quomodo dici possit hic Amor DEI nostri Salvatoris apparuisse omnibus hominibus, cum tot sint, qui non cognoverint, imò nec hodie cognoscant. Causa est, quòd ille ex parte sua nihil omiserit, quo se daret cogno-

cognoscendum. Sol omnibus apparet supra Horizontem. proinde si multi fenestras illi occludunt, an non his ipsis æquè apparet, ac ceteris, qui non claudunt? *Apparuit gratia DEI Salvatoris nostri omnibus hominibus*, quia apparuit ad illustrandos omnes. Verum est, etsi sol iste pulcherrimus apparuerit ad omnes illustrandos, non idcirco omnes illustravit. Ideo cum dixisset Apostolus: *Apparuit gratia DEI Salvatoris nostri omnibus hominibus*; mox subjunxit: *erudiens nos, non erudiens omnes, sed erudiens nos*, quia non omnes lucem talis eruditionis admiserunt. *Hoc est enim iudicium: quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras quàm lucem.* Jo. 3. v. 19. Hic Infans, quem cernis hodie incubantem fœno, ad te illuminandum venit. at si tu illuminari non admodum cupias, bene vides, ipsius culpam non esse. ô quot radios veritatis ille diffundere satagit, tot scilicet, quot exempla vix natus oculis objicit, ut sit tibi non DEUS tantum, sed & Salvator, *DEUS Salvator*, ad designandum discrimen à dijs antiquorum commentitijs, qui non salvabant. *Rogant DEUM non salvantem.* Isa. 45. v. 20. Itaque si in hisce radijs non figas oculos, tua est culpa.

3. Considera hæc exempla, quæ Christus à primo ortu suo dedit utque ad vitæ exitum, eò rendere, ut te ordinet ad te ipsum, ad proximum, & ad DEUM. Ideo quantum ad te attinet, docuit Christus vivere *sobriè*, id est, juxta mensuram, ita ut saltem cupidi-

tatibus tuis sine discrimine non indigeas, sed eas modèeris in omnibus Temperantiæ præscripto. Quantum ad proximum, docuit vivere *justè*, hoc est, ad regulas Juris, quod cupis, ut talem te geras erga proximum, qualem optas, ut ipse se gerat erga quantum ad DEUM, docuit vivere *Piè*, hoc est, ad modum filij mortuus. Vide quàm bene Christus hæc omnia adimpleverit à natali suo usque ad mortem. & tum reflectens ad te, non erubescit, si contra tam male te adimpleas. Excusabis fortasse, quod vivas ætate nimium iniqua, in hoc seculo. Sed hoc nimirum est, quod docere Christus voluit, ut vivas inter intemperantes, *justè* inter castos, *piè* inter impios, prout ait *Lilium inter spinas.*

4. Considera, ne vivas hoc modo, *sobriè ad te, justè ad Proximum, piè ad DEUM*, præsertim in hoc seculo adeo corrupto, duo esse periculis impedimenta. Unum ex parte intellectus, alterum ex parte Voluntatis. ex parte intellectus sunt dictamina perveria: ex parte voluntatis desideria innata. & ideo ante omnia monet Apostolus hunc abnegandum *hominem. Abnegantes impietatem, & secularia desideria sobriè & justè & piè vivamus in hoc seculo.* Infidelitas, ut hic vocant Doctores, est impietas maxima, & ideo ista primo loco est abneganda, submittendo intellectum omnibus, quæ fides docet. atque hoc est abnegare perveria dictamina. *Abnegantes impietatem.* Concupiscentia Mater

cupiditatum est, quæ etiam infidelitate sublata, adhuc instigat ad malum ob corruptelam naturæ. & ideo ista abneganda est secundo loco: *Et secularia desideria.* Cupiditates istæ *secularia desideria* vocantur, quia sunt earum rerum, quæ uno seculo, quo vivimus, transeunt, rerum temporalium, caducarum, & quæ summum unius seculi spatio finiuntur. Et tamen adeo istis affixus hæres, ut pro ipsis despicias æternas. Ô cæcitatem! non potes non advertere, si cupiditates istæ possint te agere transversum, multum adhuc superesse infidelitatis. atque hæc est, quæ tibi imponit. *Impietas peccatorem supplantat.*

5. Considera, quemadmodum ab illâ vitâ tam sobriâ, justâ, piâ, quam ut doceret, Christus in hanc terram descendit, plurimum impedit infidelitas mentis, & ubi hæc deest, Concupiscentia inordinata, ira è contrario ad eum vehementer stimulare cogitationem assiduam illius beatitudinis, quæ tibi in vita altera paratur. Et idcirco etiam Apostolus concludit: *Expectantes beatam spem, & adventum gloria Magni DEI, & Salvatoris nostri JESU Christi.* non ait: *expectantes beatitudinem speratam, sed beatam spem, ut ostendat, quâni certa spes sit, quæ innititur promissionibus Divinis.* adeo certa est, ut in hoc casu spes boni non distinguatur, ut ita loquar, à bono sperato. Ita est, hæc beatitu-

do non complebitur usque ad diem Judicij, quia tunc ad gloriâ animæ addetur etiam gloria corporis, unde non solum dicit Apostolus: *expectantes beatam spem, sed adjungit: & adventum gloria Magni DEI, & Salvatoris nostri JESU Christi.* Hic Deus, quem nunc in fœno vagientem cernis, DEUS videtur parvus, quia parvulus factus est. Sed eo die talis non videbitur; apparebit, qualis revera est, DEUS ille Magnus, unde & hoc nomen Apostolus illi tribuit: *Magni DEI.* Videbunt Filium hominis *venientem in nubibus cum virtute magna, & majestate.* Matt. 24. Et sic vides in primo adventu comparatum Rori. *Rorate Cœli desuper.* Il. 45. in secundo fulguri: *sicut fulgur exit ab oriente, & paret usque in occidentem, ita erit adventus Filij hominis.* Matt. 24. Tu interim quid agas? Expectes hunc secundum adventum tantâ sollicitudine, quantam ille jure suo postulat. *Populus meus pendebit ad reditum meum.* Os. 11. v. 7. Neque putes hunc secundum adventum fore instar primi. Primus fuit abjectionis Christi, alter erit gloriæ. *Adventum gloria Magni DEI, & Salvatoris nostri JESU Christi.* Unde si primum desiderasti tanquam tuo destinatum commodo, longè magis desiderare oportet alterum destinatum honorari Christi.

* * *

S Stephanus Protomartyr.

Induite vos ergo sicut Electi DEI, Sancti, & Dilecti, viscera Misericordiae, benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiam supportantes invicem, & donantes vobismet ipsis: si quis adversus aliquem habet querelam, sicut & Dominus donavit vobis, ita & vos. Coloss. 3. v. 12.

Considera propositum esse Apostolo commendare nobis hoc loco earum exercitiū virtutum, quibus praecipue inter fideles discernuntur praedestinati à reprobis. Unde dicit: *Induite vos, sicut Electi DEI, Sancti, & Dilecti, viscera misericordiae &c.* Electos vocat ob electionem ad gloriam: Sanctos ob sanctificationem per Gratiam: dilectos ob dilectionem illis à Deo exhibitam in utroque hoc dono. Jam verò ut tales vult indui omnes eas virtutes, quas hic vides expressas. Sed ut melius percipias eorum dispositionem, praenotandum duos esse status, in quibus spectari possint homines, unus est Prosperitatis, alter Adversitatis. si eos spectes in statu Prosperitatis, quales sint tum erga alios, tum erga se ipsos. videbis erga alios intus duros, foris asperos. & ideo vult Apostolus, ut erga alios induant viscera Misericordiae, & induant benignitatem. Viscera Misericordiae contra duritiam cordis internam: benignitatem contra asperitatem in agendo ex-

ternam. Et erga se ipsos solent esse intus vani, foris fastuosi. Ideo vult Apostolus, ut erga se induant humilitatem, & induant modestiam. Humilitatem contra superbiam internam, modestiam contra fastum externum. Deinde in statu adversitatis, quocumque modo spectes homines, five erga se ipsos, five erga alios, videbis illos intus impatientes, foris iracundos. Ideo vult Apostolus, ut in tali statu induant patientiam, & induant praeterea omnia, quae proxime indicat in verbis *supportantes invicem &c.* unde Patientia hic opponitur difficultatibus sollicitudinis internae: *supportantes invicem* cum his, quae sequuntur, opponitur facilitati succensendi externae. Et quae hac ratione Apostolus induit, quomodo diversa via soleant procedere Praedestinati, in quocumque statu versentur, prospero vel adverso. Tu quomodo in te ipso deprehendas virtutes modò recensitas? attentè considera: nam istae sunt, quae adducuntur ut signa Praedestinationis magis

manifesta, Misericordia, Benignitas, Humilitas, Modestia, Patientia, Remissio offensarum. & si ista defint, quanta est causa metuendi.

2. Considera, ejusmodi metum posse forsitan plus æquo crescere: dices enim non solum viscera misericordiae, sed omnes ceteras virtutes hic recensitas ab Apostolo plurimum sequi nativum hominis temperamentum; unde cum sis naturæ immittis, asperæ, superbae, impatientis, & valde pronæ ad iram, non esse, cur speres te fore de numero Prædestinatorum: nimium deficere signa hoc loco memorata. sed memineris ideo usum Apostolum tam opportuno modo loquendi dixisse: *Induite vos viscera Misericordiae &c.* Vestes è serico, lino, lanâ, quibus amicitis, fortè tibi natura circumdedit? haud sanè. imò illa te nudum progenuit, & tamen per industriam cooperando auxilijs, quæ Deus suppeditat ut Author naturæ: tibi prospicis de his, quæ ad muniendum & ornandum corpus pertinent. Sic omnino per industriam cooperando auxilijs, quæ Deus subministrat tanquam Autor eorum, quæ naturam transcendunt, prospiciendum de eo, quod requiritur ad spiritum etiam præ corpore muniendum & ornandumque. An tu forsitan primus es, qui ex immitti fiat misericors, ex aspero benignus, ex vano humilis, ex fastuoso modestus, ex iracundo patiens? hoc si fieri non posset, haud sanè diceret Apostolus: *Induite vos.* dum dicit *Induite*, utique nudis loquitur. Fac, quidquid potes,

ad pervincendam naturam actibus iteratis virtutum oppositarum, & illico obrinebis signa Prædestinationis desiderata: quia frequentare virtutum actus aliud non est, quàm induere habitus. Quid putas petere Apostolum, cum dicit: *Induite vos viscera Misericordiae &c.* Petit exerceri virtutum actus, quas enumerat, sed crebros, quia actus rari plerumque non sufficiunt ad formandum habitum. Itaque, si videamini vobis non esse prædestinati, ita vos gerite, quasi essetis, & ficeritis.

3. Considera, sicut dixit Apostolus: *Induite vos viscera Misericordiae*, ita eundem potuisse dicere pariter: *Induite vos viscera dilectionis.* sed dicere maluit *Misericordiae*, ut intelligeres, quousque se extendere debeat Dilectio tua etiam interna. Extendi debet usque ad immeritos. reperias quosdam quibus ut benefacias, aut velis bene, aliud non inest argumentum, quàm summa miseria, in qua versantur, tum animi, tum corporis. Jam versus istos non sufficiunt viscera qualiscunque dilectionis, opus est visceribus, quæ hic Misericordiae appellantur. Ita sunt viscera, quæ reddunt hodierno die adeo misericordem sanctum Protomartyrem Stephanum etiam erga ipsos improbos, qui eum lapidabant. certè ad hos amandos, nullum in ipsis reperit meritum. plurima potiùs reperit ad eos non amandos, adeo illi se exhibuerunt ingratos, lividos, audaces, insensos. Quid autem? quod tam facilè consequi non potuis-

Hhh hhh 2 set

fer alio genere dilectionis (ut scilicet pro ipsis ardentissime oraret , imò etiam eos excusaret) id est per insignem misericordiam. hujus viscera limites non habent, se extendunt ad utilitatem cujusque. ideo non contentus visceribus dilectionis etiam aspira ad viscera misericordiae, nam ista, ut vides, intra signa Electionis primo loco ponuntur. *Induite vos sicut Electi Dei, sancti, & dilecti viscera misericordiae &c.* & ista tu quoque primo loco tibi conquire.

4. Considera id, quod S. Protomartyrem adeo misericordem fecit erga suos persecutores, haud dubie fuisse exemplum Christi, quod paulò antè spectaverat. & hoc quoque prae omnibus movere te debet. unde audis hortantem Apostolũ: *Sicut & Christus donavit vobis, ita & vos.* Condonatio offensae non fit vi ullius alterius dilectionis, facile concesserim, fit solius vi misericordiae. Sed ecce ut ad hoc ipsum

Christus & quidem tui causâ pervertit hinc est, quòd redemptio mundi Misericordiae tribuatur potius à factis peccatis, quàm cuius alteri generi amicitia fieri. *Per viscera Misericordiae Dei nostri, in quibus visitavit nos oriens ex alto.* Luc. 1. v. 78. *Secundùm suam misericordiam salvos nos fecit per lavacrum regenerationis.* Tit. 2. v. 5. *Secundùm misericordiam suam magnam regeneravit nos in spem vivam.* 1. Pet. 1. v. 3. Itaque si in misericordiae Deus adduci potest, ut humanâ carne indutus pro te peccatorum ingrato in Crucis stipite moreretur, an non vi ejusdem tu quoque adduci poteris, ut boni quidpiam facias, ut velis his, qui etiam injulè te offenderunt? Poteris sanè, si velis: nam promptu est gratia. & ò te deum hoc consequaris! aquis hinc ipsius salutis, quod inveniri possit, certissimum: *Beati misericordiae, quoniam ipsi misericordiam consequuntur.*

Matt. 5.

XXVII.

S. Joannes Apostolus.

Nunquid ad praeceptum tuum elevabitur Aquila, & in arduis nidum suum? in petris manet, & in praeceptis silicibus commoratur, atque inaccessis rupibus. Inde contemplantur eam, & de longè oculi ejus prospiciunt. Pulli ejus lambent sanguinem, & ubicunque cadaver fuerit, statim adest. Job 39 v. 17.

1. Considera, omnes Interpretes sensu mystico hic intelligere per Aquilam verum Contemplatorem,

Aquila comparatù ratione Inductus & quis ille instinctus Aquila? alium evolare. nec istud tantum, sed regis gaudere

gaudere cellissimis. sic ille. quod altius enititur, hoc amplius invenit satisfactio- nis. *In arduis ponit nidum suum.* non in altis duntaxat, sed in arduis. sex sunt gradus Contemplationis. primus est in sola Imaginatione, & est ille, quo contemplamur res istas visibiles, & earum miramur multitudinem, varietatem, elegantiam, dotesque ceteras, quas soli sensus nobis representant, atque in ijs laudamus Deum. *Quam magnificata sunt opera tua Domine! omnia in sapientia fecisti.* Pl. 103. v. 24. Secundus est in Imaginatione, cui Ratio adminiculatur: & est ille, quo non solum res contemplamur visibiles modo, quem diximus, sed in super rationis adminiculo investigamus dotes occultas, finem, ob quem sunt condita, aptitudinem, differentiam, utilitatem & alias earum conditiones, quae non apparent primo statim intuitu. *Mirabilia opera tua, & anima mea cognoscit nimis.* Pl. 138. v. 14. Tertius est in Ratione, quam juvet Imaginatione; & est ille, quo ex visibilibus levamur ad cognoscenda invisibilia. *Invisibilia Dei per ea, quae facta sunt, intellectu conspiciuntur.* Rom. 1. v. 20. neque solum de rebus creatis colligimus creatorem, quod est ijs uti cen. scala, sed insuper in proprietatibus, quas cernimus, exempli causa in aqua, in seminibus, in sole quasi reflexione quadam contemplamur proprietates Gratiae, cum sanctitatem largitur, Inspirationum, cum radices agunt, Intelligentiarum, cum assistunt, Christi, cum bona om-

nia infert mundo: id quod est ijs quasi speculum formare: *Interroga jumenta, & docebunt te.* Eccl. 12. v. 7. Quartus est in Ratione, quam adjuvet Ratio: & est ille, quo Ratio amoto, quoad potest, sensuum officio, se figit in contemplandis veritatibus pure spiritualibus, & illas, quas intelligit, v. g. delectationem, quam percipit, in se solis intuetur directe; quas vero non intelligit, ab alijs deducit similibus, quas intelligit, v. g. delectationem, quam subministrant scientiae humanae, deducit id, quod dabit visio beata. *Creavit illis scientiam Spiritus Eccl. 17. v. 6.* Quintus est superior Ratione, sed non ad versus: & est ille, quo contemplamur veritates, quas sola Ratio integre assequi non potest per se ipsam, sed haud aegre approbat, cum fuerint revelatae, imò illis penitus acquiescit. Tales sunt simplicitas, ut loquimur, Essentiae Divinae, Immensitas, Infinitas, & aliae ejus praerogativae Ratione quidem superiores, sed non contrariae, quas Fides manifestat. *Audi Israel, Dominus Deus noster. Dominus unus est.* Deut. 6. v. 4. Sextus non tantum superat Rationem, sed conculcat: & ut talis complectitur fidei veritates pertinentes ad Trinitatem personarum Divinarum, & alia ejusmodi mysteria, quibus Ratio naturam suam repugnare consuevit; & tamen illuminata a Deo non modo non repugnat, sed ijs magis delectatur quam aliis, & gaudet, cum videt se vinci simul & roborari. *Ecce Deus magnus vincens scientiam nostram*
Hhh hhh 3 *stram*

stram. Job. 36. v. 26. Primi gradus referuntur ad res sensibiles, secundi ad Intelligentes, tertij ad Incomprehensibiles. atque adeo primi sunt faciles, secundi alti, tertij ardui, atque hic demum Aquila libenter nidum suum collocat. quia spiritus Contemplantis transiens colles, quiescit in montibus, sed in jugis nidificat. *In arduis ponit nidum suum* hoc est in ijs veritatibus diligentius versatur, quas fides aperuit; & nunc gaudet videre, quam aptè Rationi consentiant, nunc gaudet videre, quantum illam transcendant. Tu dum audis de Instinctu tam nobili, qui datus est Aquilæ, statim intelligis, quid facere oporteat, si Deus eò usque te vocare dignabitur. Interea adverte, si è Contemplantium numero Aquila maxima censeatur fuisse S. Joannes Evangelista, hinc esse, quia nemo primos suos volatus altiùs extulit, eò scilicet, ubi solent alij finire suos: *In principio erat Verbum &c.*

2. Considera, Aquilam amare juga, sed non quæcunque: *in Petris manet*, quia verus Contemplator non simpliciter gaudet arcanis revelatis à Fide, quia sunt adeò sublimia, sed quia sunt fidei, hoc est firma, solida, secura, inconcussa. Hæc est sublimitas illi gratissima. *Munimenta saxorum sublimitas ejus.* Il. 33. nisi quoddam mysteria nobis revelata per fidem in duas classes dividantur. quædam pertinent ad Divinitatem, alia ad Humanitatem Christi. unde vides duplicis generis esse petras illas excellentissimas, in quibus Aquila libentius commoratur,

quædam sunt inaccessibleibus ob celsitudinem, alia non solum ob celsitudinem, sed quia sunt prærupta. *In præruptis silicibus commoratur.* & *inaccessis rupibus.* In rupibus inaccessibleibus præsentantur mysteria Divinitatis, quæ equidem altitudine sua terrent intellectus infirmorum in hunc, qui tamen si capere nequeunt, saltim rorantur. *Digne enim invenire non possumus: magnus fortitudine, & iudicio, & justitiâ, & enarrari non potest, non timebunt eum viri.* & non audent contemplari, qui se dicunt esse sapientes. Job. 37. v. 14. In præcipitijs præcipitijs signantur mysteria Humanitatis, ad quæ tam multi continuo currunt, frangunt. *Offenderunt enim in lapidum offensionis.* Rom. 9. v. 32. dumtaxat, quia non capiunt, explodunt. *Non autem prædicamus Christum Crucifixum, Judæis quidem scandalum, Gentibus autem stultitiam.* 1. Cor. 1. v. 23. Verus Contemplator Aquilam maxime pariter nidum facit *in præruptis silicibus, & inaccessis rupibus.* Ita etiam facit *in præruptis silicibus*, quos perisatis diu voratur in mysterijs Humanitatis: deinde *inaccessis rupibus*, quæ transit ad illa Divinitatis, sed progreffa temporis ab his ad illa, & roratur ab illis ad ista ultro citroque commoratur, uti facit Aquila adulta, cum utroque petram inveniat æquè firmam, in qua commoretur. *Inaccessis rupibus* libenter habet campum aspiciendo columnis suis plenum fulgoribus. *In præruptis silicibus* tutum habet refugium à ventis, à tempestatibus, à turbidibus, à

pluvijs, cum tenebescit. Et tu ad proprium profectum adhuc disce, ut si in mysterijs Divinitatis quasi Beatos amuleris in videndo DEO, in mysterijs Humanitatis te contra sevas tempestates tuearis, quibus repente in jugis suis etiam Aquilæ exponuntur. succedunt tempora desolationis, tristitiæ, et dñj, adversitatis. tunc quid agas? convola ad plagas Christi pro te vulneribus proficisci. *Ingrreditur scissuras petrarum, & in cavernas Saxorum à facie formidinis Domini. II. 2. v. 21.*

3. Considera Aquilam commorari in inaccessis rupibus, ne in loco tam edito molestiam patiat ab hominibus: & commorari in præruptis silicibus, ut neque patiat ab bestijs, maximè voracibus, cum quibus non facillè sine gravi necessitate dimicat. Duo hæc emolumenta tu quoque referes, commorando ad modum Aquilæ jam in inaccessis rupibus, jam in præruptis silicibus. Cum vis effugere conversationem hominum molestam, evade in rupes, in silite contemplationi gaudiorum inexplicabilium, quibus fruuntur, qui manifestum DEI vultum cernunt, & fastidies consortium omnium, quos infra reliquisti. *Nostri autem conversatio in celis est. Phil. 3. v. 20.* Cum vis effugere persecutiones demonum tibi inferorum, evade in prærupta, penetra in mysteria Christi pauperis, despecti, deformis, laniati, tunc enim demones minùs habent animi appropinquandi.

4. Considera verum Contemplatorem non ita abripi gustu solitudinis,

ut nolit eam deferere, si agatur de anima è peccato eruendâ, imò hic est cibus, quo nutritur. *Esca Justorum est conversatio peccatorum*, inquit S. Gregorius in hunc locum. Unde eam etiam è summis culminibus prospicit. *inde contemplatur escam.* & sicut habet oculos etiam eminus prospiciendi miserias peccatorum, qui non solum Deo sunt mortui, sed putuerunt in vitijs suis: *De longè oculi ejus prospiciunt;* ita ingenti Zelo quasi fame stimulatus, recto rapidòque volatu fertur in prædam: *ubicunque cadaver fuerit, statim adest.* Hoc est agere ad modum Aquilæ excelsæ, non solum contemplationi sed & venationi esse intentum. & sic etiam Joannes Evangelista facit modis tam diversis. Unde si eum admireris, cum vides in vertice montium figentem oculos in disco solis tanquam Aquilam solitariam, non minùs eum debes admirari, cum vides ætate decrepitâ per præcipitia & prærupta currentem non alio fine, quam ut juvenem effrenem assequatur, & obtineat instar Aquilæ prædatrix. *Sicut Aquila volans ad escam. Job. 9. v. 26.* Hæc est vita illa pulchra, vita mixta, quæ Contemplationem cum Actione conjungit. Atque hæc est vita Aquilæ. *In arduis ponit nidum suum, & tamen ubicunque cadaver fuerit, statim adest.*

5. Considera hoc non intelligendum de Tyronibus. & ideo si Contemplator adultus quasi Aquila transit à Contemplatione ad Actionem, & ab Actione ad Contemplationem, non illico

lico id permittit suis etiam Alumnis. Curat, ut isti potius initio sint dediti solitudini, silentio, orationi, venatus autem habeant subinde gustum aliquem, sed non lautum. unde dicitur: *Pulli eius lambent sanguinem.* Patum non est, quod isti sub initium incipiant assuefacere palatum gustandæ summæ suavitati, quam affert anima etiam ringente diabolo extracta peccatis. Succedet tempus, quo transfurti sunt à linctu sanguinis ad profuvium, quo pectus & pennas proliant, adeo vehemens erit venatus, quem instituent, ut unguibus dæmonum eripiant cadaver aliquod færentissimum, cujus interitum ex alto prospiciebant. Sed dum tempus istud adveniat, satis est in eis accendere amorem sanguinis tam dulcis. atque hoc est, quod hodierna Aquila suis faciebat filiis dilectis. *Quoniam ille animam suam pro nobis posuit, dicebat, debemus & nos pro fratribus animas ponere.* Jo. 3. v. 16. eos invitabat tanquam Aquila generosa ad sanguinem saltem desiderio libandum.

6. Considera, quemadmodum per Aquilam hoc loco sacri Interpretes consensu unanimi Contemplatorem intelligunt, ita eosdem observare, neminem ad contemplationem lege ordinariâ elevari. *Numquid ad præceptum tuum elevabitur Aquila?* necesse est, ut DEUS se solo eò nos elevert. *Sustollam te super altitudines terra.* Isa. 58. v. 14. Venient dies, quibus etiam Aquila lassatur, nec amplius sentit in se vires, & ad volatus suos solitum vi-

gorem. tunc igitur quid agendum expectandum humiliter præceterum Domini, quo denuo excitetur. & fortiter nequeat evolare in colima, consistat in montibus. & si necesse possit assequi, non transire cogit, vult quippe DEUS, ut etiam Aquila intelligat, si habeat in contemplatione duas alas aliàs tam validas, quales sunt Cognitio & Amor, eas non habere se. *Dare sunt mulieri ala dicitur Aquila magna, ut volaret in desertum.* Apoc. 12. v. 14. neque dicas de Jure, qui specialiter Domino confidunt, qui *spesant in Domino*, scriptum invenitur: *assument pennas sicut Aquila.* Isa. 40. v. 31. *assument enim vero, sed assument cum fuerint illis oblata à DEO.* & per hoc indicatur discrimen inter eos, qui plurimum confidunt DEO, & qui non confidunt. nam qui confidunt, cum poterunt aliquando imitari Aquilas alcis obsecundando volatibus, ad quos DEUS illos invitat, tam per cognitionem, quam per amorem, nolent ob pusillanimitatem, aut metum, aut antiquæ suæ methodi amorem, latere in imo, uti faciunt, qui non confidunt. Ceterum si per se ipsos assument pennas sicut Aquila, qui spesant in Domino, non idcirco eas altiorum poterunt aptare humeris: *assument sicut pennas assument alij.* & ideo ad id, quod donum est, necesse est expectare, quam DEUS offerat, etiam manifeste, utroque procedas ad usum, & quantumvis id, quod donum est, possit aliquando honestè postulari à DEO; nihilominus invenitur equidem in Scripturis

qui petiverit à DEO alas Columbarum: *Quis dabit mihi pennas sicut Columbarum, & volabo, & requiescam?* Pl. 54. v. 6. Sed qui petiverit alas Aquilae, non invenitur. quia Columbarum datae sunt alas tam pernices & rapidae, ut ad tuendam salutem & vitam ad usque Regionem aëris fugâ sibi possit consulere. Aquilae autem datae sunt, ut illi Regioni etiam dominetur.

XXVIII.

Sancti Innocentes.

Ecce, quibus non erat Judicium, ut biberent calicem, bibentes bibent, & tu quasi innocens relinqueris? non eris innocens, sed bibens bibes. Jer. 49. v. 12.

Considera, quàm sis delicatus, si terreatis illâ exiguâ adverteat vel ærumnâ, quàm DEUS tibi immitit, ut Caelum largiatur. Infantes isti innocentes, ut eo potitentur, vix nati crudelissimam sustinere mortem debuerunt, confossi & jugulati in conspectu Matrum, & tu obrinere vis gratus? ô quantum falleris! *Ecce, quibus non erat judicium, ut biberent calicem, bibentes bibent, & tu quasi innocens relinqueris? non eris innocens, sed bibens bibes.* Dicit: *quibus non erat judicium*, quia sicut infantes illi nondum erant iudicio præditi, ita non solum capaces non erant ejusmodi poenae, sed nec quaestionis quidem, adeo erat eorum explorata innocentia, & tamen biberunt calicem quasi Rei, & quasi Rei mortis, ut adeo totum biberent usque ad suadum: *bibentes biberunt.* & tu cum sis reus, querelas & lamenta prodis, si tibi stillas aliquas

bibere contingat? Perge sanè nuntius indulgere cupiditatibus, risibus, jocis, saltibus vacare, litare genio: quod hic non pareris, ibi patieris. *Gaude & letare filia F. dom, qua habitas in terra Hus: ad te quoque perveniet calix: inebriaberis, atque nudaberis.* Thr. 14. v. 21. *Inebriaberis* omni illa amaritudine, cujus modo nec libare guttam sustines: *Nudaberis* omni illa sive voluptate, sive honore & gloria, quæ nunc uniantur ad pariendam tibi lætitiâ.

2. Considera nomine calicis hinc intelligi Justitiam vindicativam juxta illud: *Calix in manu Domini vini meri, plenus mixto.* Pl. 74. v. 7. & ideo bene nota ejus qualitates. Est *Calix*, quia hæc Justitia usurpatur à DEO ad mensuram, hoc est, secundum quantitatem vel qualitatem delicti, quod est plectendum. *Potum dabis nobis in lacrymis in mensura.* Pl. 79. v. 6.

Lii iiii

Est

Est *vini meri*, quia sicut merum vim habet ita prosternendi vires hominis, ut ipse jam non sit potens sui nec quoad facultates animi, nec quoad corporis sensus, sic & Justitia Divina. hinc potest homo sæpe ab humana se defendere, illi se subducere, vel eam evitare, ut qui mentis est compos; sed à Divina non potest. necesse est instare brij ejus se permittere potestati. *Sume calicem vini furoris hujus de manu meâ, & propinabis de illo cunctis gentibus, ad quas ego mittam te: & bibent, & turbabuntur, & insanient à facie gladij, quem ego mittam inter eos.* Jer. 25. v. 15. Est vini meri, sed non ejusdem generis: *Vini meri plenus mixto*: quia Justitia Divina non est alligata à legibus uni soli generi supplicij, sicut humana, sed multis miscetur. *Ignis & sulphur, & Spiritus procellarum, pars calicis eorum.* Pl. 10. v. 7. *Est in manu Domini*, quia in ejus est potestate talem exercere Justitiam, quando placet; non est illi locus designatus, vel tempus quemadmodum Judicibus humanis. hoc facit, quod vult. *Inclinavit ex hoc in hoc.* & quantumvis multi inde hauriant, semper superest omnibus. *Veruntamen fax ejus non est exinanita.* & tu renues bibere calicem tunc, cum eum tibi Dominus in presenti vita propinat? Cave: quia si bibere illum debent Innocentes, solum quia descendunt de vitiosâ stirpe Adami; multò magis eum bibent Peccatores, hoc est, qui tot onerati sunt culpis; quas ipsi commiserunt. *Bibent omnes peccatores terra.* quâ igi-

tur ratione tu solus tot inter vis esse punis? *Non eris innocens, sed bibentibus*: hoc est, nisi volueris bibere calicem ex amore, bibere necesse est quantumvis invitum. *Conque viderint accipere calicem de manu tua, & bibant, dices ad eos: hæc dicit Dominus exercituum: Bibent bibent.* Jer. 25. v. 17. 3. Considera videri tibi aliqui duros durum insectationes sustinere vel penas quamvis innocenter, ut dicitur non verearis, minus te querant, si esses reus. sed nunquid hoc tantum est error? an ergo malles bibere Calicem Justitiæ Divinæ potius, quam ferodis, qui ex rabie, cum videret se letè mori corrosus à vermicibus, vixit sibi cultello eripere mollebarat, quibus ut infantes ab Herode occisus, tum malum, quod metui in mundo potest, non est pœna, sed culpa. *ut de DEUS, ut evitetur culpa, intentat pœnam.* tu malis illam cum ista, quam illi bene illa, non sic age, parere, ut DEUS hic te vexari sinat & punire quævis innocentem. tempus erit, cum reddet tibi justas vices. Ecce quot modo vix intra paucos annos ab Innocentibus transit ad Herodem! ita crede te te pariter futurum. *Ecce tibi de manu tua calicem foporis, fundam calicem indignationis meæ: non adjuce, ut bibas illum ultra, & ponam solum in manuum eorum, qui te humiliaverunt.* Isa. 51. v. 22.

XXIX.

Multifariam, multisque modis olim DEUS loquens Patribus in Prophetis novissime diebus istis locutus est nobis in filio, quem constituit heredem Univerforum, per quem fecit & sacula.
Hebr. II.

Considera mirum tibi videri posse, quod tam diversus sit usus novæ legis ab eo, quod fieri in veteri solebat. In veteri non erat licitum duntaxat, sed etiam laudabile de eo, quod agentum erat, Divinum consulere Oraculum & prodigiosum expectare responsum: *Domine DEVS, unde scire possum?* Gen. 15. v. 8. adeo, ut non raro etiam sine reprehensio, qui hoc negligebant. *Os Domini non interrogaverunt.* Isa. 30. v. 2. *Os meum non interrogastis.* Isa. 30. v. 2. Ultra inquirebant Prophetas, & de minimis interrogabant. *Venite, & camus ad videntem.* 1. Reg. 9. v. 9. nec solum petere licebat signa quædam Prognostica, sed aliquando etiam visiones, apparitiones, & indicia manifesta: imò ista offerebantur: *Pete tibi signum à Domino DEO tuo in profundum Inferni, sive in excelsum supra.* Isa. 7. v. 11. Jam verò nihil horum fieri potest. *Judæi signa petunt.* 1. Cor. 1. v. 2. qui hoc faceret inter cultores Christi, non modo laudem non ferret, sed vituperium. & nihil probatur magis, quam si omnia, quæ gerenda suscipimus, DEO quidem commendemus, sed eorum eventum ante tempus investigare

nolumus. Videri hoc mirum potest, non nego. Sed hoc inde provenit, quia nondum intelligis, quantum boni DEUS nobis præstiterit, cum Christum dedit. hunc largiendo nobis dixit, quidquid dicere potuit. *Verbum breviter fecit Dominus super terram.* Rom. 9. v. 28. Ratio est, quia omnia, quæ olim populo suo dicebat Dominus, toties & tot modis loquens in Prophetis suis, referebantur ad prænunciandum Christum, *Finis legis Christus ad Justitiam omni credenti.* Rom. 10. v. 4. & quamvis sæpe de alijs negotijs responsa daret, ut an esset procedendum, an confligendum, hæc ipsa negotia erant quidam typus eorum, quæ à Christo, & ejus sectatoribus agenda erant. *Omnia in figurâ contingebant illis.* 1. Cor. 10. & ideo æquum erat peti à DEO modum certum, manifestum, & penitus exactum eorum, quæ erant executioni danda, quia nemo nisi DEUS rescire potuit, quomodo figura esset efformanda, ut responderet figurato. Id verò jam comparuit: *Multifariam, multisque modis olim DEUS loquens Patribus in Prophetis, novissime diebus istis locutus est nobis in Filio.* Unde finitis jam figuris.

figuris aliud non superest, quàm ipsum contemplari figuratum, audire, quæ dixit adveniens in Mundum, videre, quæ gessit. Hoc facientes sciemus, quales in quovis opere nos gerere oporteat, & ideo cur aliud queramus: qui habet ipsum prototypum, non requirit magistrum, ut ab illo intelligat: quomodo tractandum penicillum; sufficit videre prototypum, & illud depingere.

2. Considera hoc posito, quanta sit ætatis nostræ præ antiquis seculis prærogativa. Olim, id est, in antiqua Legge equidem loquebatur Deus, sed paucis duntaxat: *Patribus*, nempe soli Populo Hebræo. in nova, *diebus istis*, locutus est illi populo, & ceteris omnibus. *Palàm apparui his, qui me non interrogabant.* Rom. 10. v. 20. ideo additur eum esse locutum *novissimè*, ultimâ vice, quia posthac non ampliùs loqueretur. unde si priùs una lex supervenit alteri tanquam imperfectæ, unum vaticinium alteri, una veritas alteri, nunc in lege Evangelicâ omnia dicta sunt cum perfectione: *Consummatum est.* Jo. 19. v. 30. Olim Dominus loquebatur servis per os servorum, in *Prophetis*. nunc, *diebus istis* locutus est servis per os filij, locutus est in *filio*, quæ causa est, ut Prophetæ loquerentur more servorum, identidem repentes: *Hæc dicit Dominus Ego.* Filius autem locutus est ut Dominus: *Ego autem dico vobis Ego,* Matt. 5. & cum illi locuti sint obscure, ut solent servi, qui non habent omnino perspecta arcana Domini: *servus nescit, quid fa-*

ciat Dominus ejus. Jo. 13. v. 16. ille locutus est charitate mirabili, tanquam filius omnium conficius: *Unigenitus, qui est in sinu Patris, ipse carnis.* Jo. 1. Olim loquebatur Dominus *patrisariam, multisque modis, unificans,* qui non simul omnia exponunt. *Diebus istis* eundem servavit modum, *honestiorem quidem, sed & lectiorem.* Vide ergo, an habeas exultationem, si non agnoscas summum beneficium, quod Deus tibi præstitit: cum nunc te voluit non *olim*, sed *diebus istis*, quibus nos vivimus. *in quos sine seculo non venerunt.* 1. Cor. 10. v. 11. Non est ergo, quod nunc velis, nisi habere oculum, aures intentos Christo. hunc obsecra, ut discas, qualem se gesserit: *hæc dicit*, ut intelligas, quid dixerit, & quantum illico percipies, quod pertinet ad salutem animæ tuæ: pro utilitate corporis ne cures amplius nihil quidquam, ut olim erat infirmitas tua si Judæis multa laudi dabatur in hoc genere servandi vitam caducam, sed fiebat, quod spes esset jam jam visibili Christum. unde moriturus fuerat tantopere lugebat, dicebatque: *Quæstivi residuum annorum meorum, et non videbo Dominum in terra viventium.* Isa. 38. v. 11. & ideo ubi eum videre contigit Simeoni, *Nunc dominus aiebat, servum tuum Dominus Ego, qui viderunt oculi mei salutare tuum.* Jam verò cessavit respectus iste *laudabilis*, imò Christum videndi alius modus jam non est nisi per mortem. ideo parum esse sollicitum pro corpore oportet. de anima cogita, & de hoc qua-

tum scire cupies, statim cognoscēs, si quæras non amplius & servus tui Principis, sed è filio.

3. Considera, quàm malè sibi consulari, qui desiderio cogitationem in solo Deo figendi, animum semper abstrahit, à consideratione eorum, quæ Christus fecit. Iste in hac terra nostram debet esse oraculum in omni negotio, in omni incessu. *Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacuit: ipsum audite.* Quomodo igitur venite unquam tempus potest, in quo non oporteat agere cum ipso? agere de facie ad faciem cum Deo revelato nobis reservatur in cœlum: in terra jubentur agere cum Deo velato. an nescimus, quòd in Christo inhabitet omnis plenitudo Divinitatis, etiam corporaliter? Col. 2. v. 10. Ut ergo facilius Divinitatem invenias, tantò magis debilibus aprata est oculis, quantò minùs fulgurat. Ab ipso igitur ut homine sume exempla, quæ in illo imiteris ut Deo, adora infinitatem, & Incomprehensibilitatem, quam credas. Hinc est, quòd ad eum describendum, qualis est, Deum simul & hominem, postquam dixit Apostolus: *Multifariam, multisque modis olim Deus loquens Patribus in Prophetis, novissimè diebus istis locutus est nobis in filio, statim subjūgat, quem constituit heredem universorum, per quem fecit & secula.* Cùm dicit: *quem constituit heredem universorum,* de ipso loquitur secundùm Naturam humanam. Cùm dicit: *per quem fecit & secula,* de ipso loquitur secundùm Naturam Divinam. Secundùm Natu-

ram humanam Christus constitutus hæres à Patre omnium bonorum Divinorum tanquam proprii Patrimonij, & sic etiam hæres omnium populorū, Angelorum, Archangelorum, & quotquot cœlum, atque infernus habent spiritus subiectos Deo. *Postula à me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam* &c. Pl. 2. v. 8. unde de Christo secundùm eam naturam spectato hinc ait Apostolus: *Quem constituit Deus heredem universorum.* Secundùm naturam divinam deinde author seculorum, & consequenter ceterorum omnium. Id, quod maximè omnium Philosophorum fatigavit ingenia, è rebus conditis, tempus fuit: tantam in se habet speciem Perpetui, quo posito, quid ille non fecerit, qui tempus fecit? Idcirco vides hic non dicere Apostolum, *per quem fecit secula,* sed *per quem fecit & secula,* ut eà ratione monstraret, quousque se extendere potestas talis filij Divini, vel ad ipsa secula formanda. nec refert, quòd non dicat, *qui fecit secula:* sed *per quem Deus fecit secula,* quia particula *per* inter Personas Divinas non significat minorem potentiam, sed ordinatam. Dicitur per ipsum esse facta secula, quia per ipsum facta sunt tanquam per Ideam, sed quæ sit ejusdem cum Artifice substantiæ. Ceterùm si ipse est, *per quem Pater ejus O. M. fecit secula,* necesse est non solum Patrem, sed & ipsum ante secula fuisse: *Deus autem Rex noster ante secula.* Pl. 73. v. 13. Tu, dum eum contemplaris ut authorem seculorum magnæ ejus

potentia te reverenter submittes: & dum contemplaris ut hæredem universalissimum honorum, quæ Deus cuiquam dare possit: nec hæredem solum destinatum ab ipso, sed constitutum, hoc est, immobilem, ratum, fixum,

intelliges aliam hæreditatem non esse tibi reliquam, nisi quam acceptivo amore Christi. *In scriptis gratæ quæ hæredes sumus, secundum sensum æternæ, Tit. 2.*

XXX.

Mirabilia testimonia tua, ideo scrutata est ea anima mea. Psal. 119. v. 119.

Considera, si sacra pagina: plenè sunt sensibus aded mirandis, ut planè superent capacitatem mentis humanæ, videri posse sufficere debuisset sancto Regi eos purè credere, & nolle etiam investigare: & tamen hoc ille nõ fecit. imò vel ob hoc ipsum ait se tam diligenter investigasse eos sensus, quod essent tam mirabiles. *Mirabilia testimonia tua, ideo scrutata est ea anima mea.* & Ratio est, quia si ejusmodi investigatio nascitur ab exigua fide, quæ habeatur sententijs tam mirabilibus, ob arrogantiam execranda est, at quando nascitur ab amore, quo quis fertur in eas sententias, non solum execranda non est, sed plurimum laudanda. *Susciperunt verbum cum omni aviditate, quotidie scrutantes scripturas, si hæc ita se haberent.* Act. 17. v. 11. Et quis demum est sapientum, qui libros suos mittat in lucem, ut contenti sint homines ea credere, quæ complectuntur? Ideo emitit in lucem, ut quisquis est capax non credendi tantùm, sed intelligendi, eos legat, evolvat, expendat, atque dispiciat. quantum

verbis singulis ponderis suble. *Prae prudentum sciat a ponderibus suis.* 21. v. 28. quare igitur patris Domini summæ sapientiæ alium tenet modum in libris sacris, quoscepius servis suis ipse dictavit? id est, ut perpetuo circumstante reocentemus, & timeatur, uti fieri solet in divitem auri venam. *Scrutans scripturas.* Jo. 5. v. 39. Porro quid dicit, si hunc honorem nolle habere Deo? dum pores simul mirari investigationem (quæ est cellissimus ille gaudet, in quem de limit Contemplatio, in qua, ut anima tantisper hæret, atque absorpta. *Considera scripturas, & ex parte.* Habac. 3. v. 19. non debet sufficere, quod credas, qui est gaudet infimus, a quo fit inquit, attendentem ad Deum oportet credere. Hab. 2. v. 6.

2. Considera, duos esse sensus in Codicis Literalem & spirituales, qui alio quoque nomine Mysticus appellatur. uterque admiratione dignissimus est. *Mirabilia testimonia tua Sensus Literalis est immediatus, et*

verborum expressus; & est is, qui continet spirituale, & ideo sicut quasi in cortice, & superficie externâ. sensus spiritualis est *meditatus*, & intus invenitur, uti Spiritus intus est in corpore, unde & spiritualis dicitur. *Vidi in dextra sedentis supra thronum librum scriptum intus & foris*, Apoc. 5. v. 1. *Intus* sensu spirituali, *foris* Literali. Quod igitur magis dispicias hoc loco vim sermonis Divini, nota tantum inesse Deo sapientiæ, ut possit verbis significare res, quemadmodum nos solemus, intelligendo exempli causâ per Jerusalem Civitatem illam, quæ fuit Metropolis Palestina, & simul per res ipsas verbis significatas rursus possit significare alias, aliasque pro arbitrio, quod si nos quoque possimus aliquando, non possumus infinites, ut ille, qui mentem habet ad eam illimitatam, & sic per Jerusalem potuit ille significare simul res alias, quæ non exprimuntur in cortice verborum, sed inventi possunt in medulla ab eo, qui acutiore visu profundius penetrat. Verum est, quemadmodum Deus scripturis sacris aliud non spectavit, quam ut revelaret, quæ sunt à nobis credenda, quæ speranda, & quæ ex lege charitatis illi debite agenda; ita tria esse, ad quæ sensu spirituali alludit, I. Ecclesiam militantem, quæ à Christo tanquam summo Capite fundanda erat in terra, & huc illa maximè referuntur, quæ oportet credere. II. Ecclesiam triumphantem, quæ à Christo fundanda erat in cælo & huc præcipuè referuntur, quæ oportet sperare. III.

Animam fidem, quæ Christo erat desponsanda, & huc speciatim referuntur, quæ oportet agere, aut omittere, juxta tot præcepta in illo Charitatis quasi brevi epilogo comprehensa. Hinc est, quod sensus spiritualis dividatur quasi in tres species eidem generi subjectas, in sensum allegoricum, anagogicum, & moralem, quem alij tropologicum vocant. Allegoricus pertinet ad Ecclesiam militantem, cujus olim lex antiqua typus, seu figura extitit. Anagogicus ad Ecclesiam triumphantem, cujus antiqua lex non tam figura, quam umbra fuit. Moralitas ad animam nostram, atque ita voce istâ Jerusalem, quam exempli causâ adduxi, Dominus haud dubiè semper significare voluit Civitatem Palestinæ Metropolim, sed eodem vocabulo præterea significare voluit nunc Ecclesiam militantem, nunc triumphantem, nunc Animam fidem, nunc simul omnes, qui est modus loquendi sanè stupendus: *mirabilia testimonia tua*. & hæc locutio omnino apparet in psalmo: *Lauda Jerusalem Dominum*, quippe quæ ibi David vaticinatus est, juxta Literam de beneficiis civitati Jerusalem à Deo conferendis, cum finitâ captivitate Babylonicâ, denuo fuisset ædificata à Nehemia, longè magis significare voluit juxta spiritum, de Ecclesia militante, de Ecclesia triumphante, deque Animâ sanctâ, quæ beneficio Contemplationis facta sit quodammodo Visio pacis. Tu igitur, cum habeas in scripturis sacris idioma ad eam mirandum, quidni ejus amore

accendatis, dicāsque Deo: *Mirabilia testimonia tua, ideo scrutata est ea anima mea.* Apage Poëtarum versus inutiles, qui omni fictione sua non potuerunt tales comminisci fabulas, quarum pulchritudo æquaret veritates, quas Dominus in libro suo foris descripsit. *Narraverunt mihi iniqui fabulationes, sed non ut lex tua.* Pl. 118. v. 85. & si anno jam lapsō istud Domino tuo praestitisti obsequium, ut attentissimā curā ejus te verbis impenderes, statue id te facturum anno etiam futuro. *Prævenit oculus mei ad te diluculo, ut meditarer eloquia tua.* Pl. 118. v. 148.

3. Considera, sensus scripturæ spirituales etiam mysteria vocari. Ratio est, quia, quantumvis contineantur in literali, sicut spiritus continetur in corpore, non idcirco statim appareat ut spiritus, qui ex corporis motu, imò aspectu, specie, colore vivido illico apparet. opus est ad illos inquirendos aliquo conatu, ut qui non modò sunt absconditi, sed abstrusi, qualia sunt euncta mysteria. Unde Regius Prophetæ dicebat Deo: *Mirabilia testimonia tua: ideo scrutata est ea anima mea: non solum consideravit ea, sed scrutata est,* quia minimè eam sibi potestatem arrogabat, ut absque labore statim penetraret sententias Divinas: sed studebat, speculabatur, indagabat, ut in-

veniret, quidquid latebat sensu culti. Verum est omnino ipsum scrutari se ad salutem animæ suæ: hinc dicitur: *Ideo scrutata est ea anima mea: non solum intellectus meus, sed anima mea, ut una voce complecteretur intellectum & voluntatem: Anima mea desideravit te in nocte.* Isa. 26. v. 9. si in nocte piscari velis sensus scripturæ ad solum pascendum intellectum, nec quod oportet. Piscari debes, ut partem intellectus referas ad unum voluntatis, quæ sanus est instrumentum, ut vel majore firmitate credas, vel majore securitate speres, vel magno fervore ames id, quod Deus in pronuntio sermonis sui manifestat, atque hoc est verum donum, quod dicitur: *Intellectus, non ad speculationem detaxat, sed ad usum dirigitur. Dicitur intellectum, & scrutabor legem tuam, & custodiam illam in toto corde meo.* Pl. 118. v. 34. Unde vi illius non solum considerare oportet sensus Divinos, ut intelligas, quales in se sint, sed ut intelligas, quid à te exigant, recipiant regulam omnium tuorum actionum. si non habeas hoc donum, saltem in gradu notabili, ecce causam, quia opus non exerceas, quod Deus vi hujus doni non semel cognoscendum dedit. *Intellectus bonus omnibus faciendus est.* Plal. 110. v. 10.

XXXI.

Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia, ipsi gloria in sacula. Amen. Rom. 11. v. 36.

1. **C**onsidera, tres Personas Divinas eandem habere Potentiam, eandem Sapientiam, & Bonitatem: aliàs sequeretur eas non fore unum Deum, secus ac fides docet. *Tres sunt, qui testimonium dant in caelo, Pater, Verbum, & Spiritus sanctus: & hi tres unum sunt.* 1. Joan. 5. v. 7. Potentia Divina est causa efficiens, à qua res condita accipiunt, quòd sint, & ideo tribuitur Patri tanquam Principio, à quo omnes ducunt originem. Sapientia est causa exemplaris, per quam recipiunt formam; & ideo tribuitur filio, qui procedit à Patre in ratione Imaginis, sed Imaginis substantialis, que representat, quidquid pulchri potest à Deo rebus impertiri possibilibus. Bonitas est causa finalis, à qua recipiunt Ordinem, & ideo tribuitur Spiritui sancto, tanquam illi, qui à Patre, Filioque procedit in ratione Amoris, hoc est, moventis ad dandum id, cuius sunt natura sua capaces, atque conservandum. His cognitis facillè intelliges sublimem sententiam horum verborum: *Quoniam ex ipso, per ipsum, & in ipso sunt omnia, ipsi gloria in sacula.* quæ hoc die postremo exeuntis anni expendenda sunt, ut omnium bonorum gloria reddatur Deo. Vult dicere Apostolus: *Quoniam sunt omnia ex ipso tanquam Potente, per ipsum ut Sa-*
R. P. Pauli Segneri *Manna Anima.*

pientem, in ipso ut Bono, ipsi gloria in sacula. In illis vocibus *Ex ipso, per ipsum, & in ipso* intellige Trinitatem personarum, in illa *Ipsi* intellige Unitatem Naturæ: quæ cum omnibus in se eadem, facit, ut non alia debeatur Patri, alia Filio, alia Spiritui sancto ob ea, quæ in publicum Mundi bonum operantur, sed ut eadem omnino debeatur, totaque omnibus tanquam uni eidemque Deo: *ipsi gloria.* *Ipsi,* hoc est, illi Deo, qui Potens est, & ideo *ex ipso omnia sunt:* qui Sapiens est, & *per ipsum sunt:* qui bonus est, & ideo *in ipso sunt.* Tu hoc loco immorare tantisper expendendæ Unioni tam pulchræ, quam habet tota Trinitas in operando ad tuam præcipuè utilitatem, & agnosce, quantum illi sis obstrictus: hortare te ipsum, ut totum pariter ejus servitio te impendas, totum quod potes, quod scis, quod amas, Deo sit dicatum, nec partiri velis cor tuum, sed totum illi soli transcribere. *In omni virtute tua dilige Deum, quæ fecit.* Eccl. 7. v. 32.

2. Considera, eum non dicere *de ipso omnia*, sed *ex ipso:* quia quantumvis omne id, quod est *de ipso*, sit etiam *ex ipso*, non tamen quidquid est *ex ipso*, etiam est *de ipso.* Filius est ejusdem cum Patre substantiæ, & ideo esse dicitur non solum *ex ipso*, sed etiam *de ipso.*
Kkk kkk ipso

ipſo, *Deus de Deo*. Res creatæ tales non ſunt, & ideo non dicuntur eſſe *de ipſo*, ſed tantum *ex ipſo*. *Omnia ex Deo*. 1. Cor. 11. v. 12. Jam verò per *omnia* voluit Apoſtolus intelligere res etiam creatas, & hinc dixit *ex quo*, non dixit *de quo*; cum particula *ex* non ordinetur ad exprimendum principium ejuſdem ſubſtantia, ut particula *de*. *De vertice ramorum ejus tenerum diſtingam, & plantabo ſuper montem excelſum, & eminentem*. Ezech. 17. v. 22. Placeat hic notare diſcrimen, quod te inter, & Dei Filium intercedit, Ille non ſolum *ex ipſo Deo eſt*, ſed *de ipſo*; tu ſolum *ex ipſo*. Verum etiam verò cum hic ipſe Filius te per gratiam voluerit eſſe participem naturæ, quam habet cum Patre communem, effecit ut eſſes quodammodo non ſolum *ex ipſo*, ſed *de ipſo*, & ita fieres tu quoque filius Dei. *Dedit eis poteſtatem filios Dei fieri*. Jo. 1. v. 12. Neque dicas Chriſtum eſſe filium naturæ, te verò adoptione tantum, nam imprimis an non videretur ſummus honor adoptari à Deo in filium proprium? tanti ſit eſſe adoptatum à Principe terreno. quid erit ergo adoptari à Deo? Deinde conſidera, adoptionem Divinam in ſe ipſâ plurimum diſferre ab humana. Humana facit, ut adoptatus participet hæreditatem Patris, ſed non facit, ut participet naturam. Divina facit, ut hanc, quoque participet. *Et efficiamini Divina conſortes nature*. ita jam olim juſtis omnibus S. Petrus dicebat. 2. P. 1. v. 4. niſi quòd in Chriſto ejuſmodi natura ſit forma quædam

ſubſtantialis, quæ ſe ipſâ ſubſiſtit in ejus Perſonâ, tanquam ſuppoſita humano ſimul & Divino, atque ſecundum dici poteſt Chriſtus eſſe *Deus de Deo*. In juſtis verò ita forma eſt accidentalis, quæ illos jam invenit ſubſiſtentes in ſuppoſito merè humane, & ideo dici aliqua ratione diſpoſitæ. *Ego dixi: dyceſtis, & filij excelsi omni*. Pl. 81. at ſolum *ex Deo*. *Ex Deo ſunt*. Jo. 1. *omnis, qui natus eſt ex Deo, non peccat*. Jo. 3. *Omne, quod natum eſt ex Deo, vincit mundum*. Jo. 4. *Omnis, qui facit juſtitiam, ex ipſo natus eſt*. Jo. 2. Cæterum ſicut id, quod primo tribuit homini id, quod eſt naturam & eſt primum principium internum motus naturalis, ejuſdem Naturæ. Ita quod primo tribuit id, quod eſt ſupra naturam, & eſt primum principium internum motus, quæ actionum naturalium ſeriem intercedit, dici pariter ejus naturæ poteſt in hac ſerie, & talis eſt in homine ſeritia, quam ſanctificationem appellamus, & tu cum dignitate ſis prædixiſti excelsâ, an unquam eo adduci poterit, ut illâ contemptâ è filio Dei ſuas ſeritas & mancipium diaboli?

3. Conſidera, ſicut omnia ſunt *ex ipſo*, ita eſſe pariter omnia *per ipſum*, ſed quia hæc vocula *per* parèe poteſt ambiguitatem, nota Patrem in Divinis verè omnia *facere per filium*. *Omnia per ipſum facta ſunt*. Jo. 1. v. 3. hoc autem quid eſt? an forte quòd ſervet Patri virtutem ea faciendi, quæ facit, uti dat Principibus terre, ejuſdem proinde meritò *per ſe* regnare dicitur.

Per me reges regnant. Prov. 8. v. 13. haud sane. nam Pater omnem virtutem suam habet à semet ipso; sensus igitur est, quòd Pater operetur, ut ita loquar, interveniente filio, sed modo quodam altissimo. dum enim cum illo Naturam communicat, etiam tribuit virtutem operandi, non instrumentalem, aut diminutam, aut diversam, sed eandem absque alio discrimine, nisi quòd Pater illam habeat à se, filius à Patre. hinc est, quòd & filius in omnibus sit Operans principalis, uti est Pater, & non tantum secundarius; *quacunq; enim ille facit, hæc & filius similiter facit.* Jo. 5. non solum facit, sed *similiter facit*: ad eorum consulationem, qui volebant inferiorem Patre. dicitur nihilominus *Pater facere per filium*, & non *filius per Patrem*, quia cum non possit ordo in Personis Divinis accipi à virtute, quæ in omnibus eadem est, accipitur à Relationibus, quas inter se habent. Originis, quæ sunt diversæ. Est autem filius respectu Patris recta Ratio rerum omnium, quæ fieri ab illo possint tanquam summo Artifice, est Ars ipsius, sed Ars intima, innata, & ejusdem, cum illo substantiæ. Unde sicut non dicitur: *Ars operatur per Artificem*, sed *Artifex operatur per Artem*. ita non dicimus: *filius operatur per Patrem*, sed *Pater operatur per filium*. Tu cum videas Deum non posse operari nisi Sapientiâ infinitâ, quæ est Ars ejus tam propria, quàm ipsa Natura, disce non tantum eum amare in suis dispositionibus, & admirari in decretis, sed etiam reve-

teri in abyssis Judiciorum, quæ mens tua capere non potest. *Quis dicere potest, cur ita facis?* Job. 9. v. 12.

4. Considera, sicut *omnia sunt ex ipso, & per ipsum*, ita esse etiam *in ipso*. Particula *In* contineri significat, & sic non solum tertiæ Personæ, sed etiam ceteris potest tribui; dum omnia continentur in Patre, tanquam causâ effectrice, in filio tanquam causâ Exemplari: at si applices Spiritui sancto, uti hoc loco videtur applicata, causam significat moventem, quâ nitebatur rerum omnium procreatio, & nitebatur conservatio. Et hæc causâ movens haud dubiè aliud non est, nisi Amor Divinus. *In charitate perpetuâ dilexite.* Cum Deus res non amet, quia sunt, more nostro, sed amando faciat, ut sint. Interim Divina Bonitas est, quæ sicut primò fecit esse res omnes creatas, ita easdem non sinit in suum redire nihilum, ideo in eâ omnes subsistere dicuntur. *Abundaverunt delictis in bonitate tuâ magnâ.* 2. Esdræ 7. v. 25. sed quis nescit Bonitatem, quæ perfectio ad voluntatem spectat, attribui Spiritui sancto, qui est primus Amor? Ideo de hoc præcipuè dicitur isto loco: *In ipso sunt omnia*. Accedit, quòd Spiritus sanctus sit quasi vinculum reciprocum inter Patrem & Filium, & ideo quasi fulcrum eorum, quæ operantur, juxta illud: *Concordiâ res parvæ crescunt, discordiâ maxima dilabuntur.* Itaque bonum illud, quod facit Concordia *in Divinis*, ab eadem fieri puta *in humanis*. Unde si in eocatu, in quo degis, tu violes charitatem,

tem, scias, quantum in te est, te illi extremam afferre perniciem, quia Potentia & Sapientia sunt equidem necessariz ad eam conservandam, sed non sufficiunt, opus est præterea unionis. hæc verò unde veniet nisi ab amore reciproco unitorum?

5. Considera, quomodo proinde, ut vides, pariter in Divinis Patri tribuatur *Unitas*, Filio *Æqualitas*, Spiritui Sancto *Nexus*. Patri tribuitur *Unitas*, quia, cum istam nihil præcedat, aptè representat primum Principium, hoc est, unam summam Potentiam, quæ ab alio non accipit, sed omnibus dat esse. *Unus DEUS Pater, ex quo omnia.* 1. Cor. 8. Filio tribuitur *Æqualitas* (*non rapinam arbitrarius est esse se equalem DEO.* Philip. 2. v. 6.) quia æqualitas debet esse saltem inter duos. & quamvis omnes tres Personæ Divinæ sine dubio inter se sint, & dicantur æquales, prima tamen Persona æqualitatem constituere nequit, ut quæ in sola Unitate non potest consistere. & tertia jam constitutam invenit, atque idcirco singulari quodam modo adscribitur secundæ, quæ ad eam constituendam est prima, illi, inquam, cui sapientia attribuitur, quia ad sapientiam spectat res æquare. Spiritui Sancto tribuitur *nexus*, qui ponit jam esse extrema, & illa conjungit, totus hic nexus, ut vides, fundatur in amore reciproco, qualis est inter Patrem & Filium. & huic Amori adscribitur *Bonitas*, quia hic facit Patrem & Filium ita consentire etiam in diffundendis extra se tot suis bonis, ut

Pater nihil operetur sine Filio, nec Filius sine Patre, sed una sit omnino operatio, sicut una est Virtus operandi. Quid erit ergo, si in aliqua communitate amor violenter reciprocatur non potest amplius quidquam vel minus, vel fortis sperari boni.

6. Considera, quando dicitur: *Ex ipso, per ipsum, & in ipso sunt omnia*, hac voce *omnia* intelligendum est, quidquid est, quocunque modo, dum verè sit. ideo non sunt intelligenda ab illa ratione peccata, quia ista non sunt propriè, sed per abulum dicuntur esse; nam aliter non sunt, quàm quantum à perfectione deficiunt. Enimvero, quomodo in quocunque peccato similes efficiant tres ista potissimum perfectiones Divinæ, quæ rebus singulari tribuunt, ut sint. Deficit potentia, quæ peccare non est actus alicujus virtutis, sed debilitatis. virtus consistit in libere mittendis cupiditatibus inordinatis, ita ut vel invitæ pareant Rationi. Deficit Sapientia, quia peccare nescit actus sapientiæ, sed ignorantia, vel potius cæcitas. Deficit Bonitas, quia peccatum non solum bonum non facit hominem, sed pessimum sibi, & aliis. quis ergo dubitet, cum dicitur: *Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia, ipsi gloria in secula, per vocem omnia* nullâ ratione comprehendendi posse peccata? hinc est, quod peccata nihil esse dicantur. *Convertite me Domine, verumtamen in iudicio, & non in furore tuo, ne forte ad nihilum redigam me.* Jer. 10. Enimvero si sunt nihilum, sunt planè nihilum, quod

inveniri possit, horribilissimum: quia hominem eatenus esse sinunt, quatenus optare debeat aliquando non esse. & tu non perinde rogabis Dominum, ne ad tale nihilum te redigat? Tunc dicitur te redigere ad hoc nihilum, quando tibi negat illa auxilia specialia, & abundantia, quibus tua te repeditas reddit indignum. his enim subtractis ipse mox aliud non potes quam peccare. *Ad nihilum devenient tanquam aqua decurrens.* Pl. 57. v. 7.

7. Considera, quàm legitima sit ista consequentia: *Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia:* Ergo nullus adscribere sibi debet gloriam ullius rei, sed eam dare DEO, *ipsi gloria in secula.* Et quando tibi adscribis gloriam alicujus boni, quod fortè feceris? cum inde tibi places, aut te jactas perinde, ac si tuis viribus fecisses. Hoc est furtum maximum, quod facere DEO possis: quia hoc est eripere DEO illam gloriam, quæ non nisi ipsi convenire potest. Gloria naturâ suâ communis est etiam alijs præter DEUM ob bonum, quod faciunt. *Gloria omni operanti bonum.* Rom. 2. v. 10. Sed eo discrimine, quòd gloria, quæ datur alijs, ipsis da-

ri non possit, ut sunt ipsi, sed ut operantur in virtute DEI. *Qui gloriatur, in Domino gloriatur.* 2. Cor. 10. v. 17. illa sola, quæ datur DEO, dari ipsi potest, ut est ipse, absque ullâ restrictione. & tamen quoties te ipsum sumis pro fine gloriæ tuæ, & te consideras, ceu fores causâ principalis ejus boni, quod agis? dic potius semper: *Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia, ipsi gloria in secula.* & quare in secula? quia gloria, quæ cuilibet tribuitur, semper tribuenda est conveniens merito. Sed quis nescit, quòd idcirco danda esset DEO gloria infinita? quippe cum infinita sit virtus, quâ operatur in te qualibet minimâ, infinita ars, infinitus amor, sequitur etiam infinitum esse meritum, quod habet inde Gloriam accipiendi. Cum igitur res nulla creata DEO gloriam dare possit intentione infinitam, æquum est illi dari infinitam saltem extensione, id est, tot tantisque seculis productam, ut finiri nunquam possit. *Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia, ipsi gloria in secula:* hoc est, non aliqua gloria, sed omnia, gloria cordis, gloria oris, gloria operis. Amen.

